

**KIRDAN KENTE GÖÇ EDEN AİLELERİN
KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TUTUM
VE DAVRANIŞLARI (TOKAT İLİ MERKEZ**

İLÇE ARAŞTIRMASI)

EDA SOLMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI

Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

Ağustos - 2019

Her hakkı saklıdır

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRDAN KENTE GÖÇ EDEN AİLELERİN KIZ
ÇOCUKLARINA YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI
(TOKAT İLİ MERKEZ İLÇE ARAŞTIRMASI)

EDA SOLMAZ

TOKAT
Ağustos - 2019

Her hakkı saklıdır

Eda SOLMAZ tarafından hazırlanan “Kırdan Kente Göç Eden Ailelerin Kız Çocuklarına Yönelik Tutum ve Davranışları (Tokat İli Merkez İlçe Araştırması)” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 19 AĞUSTOS 2019 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği / Oy-Çokluğu ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman
Prof. Dr. NURAY KIZILASLAN
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Gülistan ERDAL
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Selma KARABAŞ
Çankırı Karatekin Üniversitesi

[Handwritten signatures in blue ink over dotted lines]

ONAY
Prof. Dr. Çetin ÇEKİÇ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü
19/08/2019

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

EDA SOLMAZ

19 Ağustos 2019

E. Solmaz

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRDAN KENTE GÖÇ EDEN AİLELERİN KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI (TOKAT İLİ MERKEZ İLÇE ARAŞTIRMASI)

EDA SOLMAZ

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI

(TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. NURAY KIZILASLAN)

Bu araştırmada kırdan kente göç sonucunda ortaya çıkan kentleşme sorunları, göçün göç eden aile bireyleri üzerindeki etkileri, ekonomik ve sosyal yaşamlarındaki değişimler incelenmiştir. Araştırma, Tokat merkez ilçede belirlenen 21 mahallede yaşayan kırdan göç etmiş 402 ailenin demografik, sosyo-ekonomik özellikleri ile kız ve erkek çocuklarının eğitimi, meslek kazanması, çalışması ve çocuklarının kişisel kararlarına ilişkin görüşlerini saptamak amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırmada anket çalışması sonucunda elde edilen verilere khi-kare ve faktör analizi yöntemleri uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; araştırmaya katılan bireylerin %46.8'i kadın ve %53.2'si erkektir. Ailelerin %54.2'si iş bulmak için kente göç etmiştir. Kız çocukların %33.7'si lise, %31.8'i ilköğretim, %24.1'i üniversite öğrenimi görmektedir. Ailelerin %92.8'i kız çocuklarının okumasını istemektedir. Kız çocuklarının %80.3'ü bir işte çalışmamaktadır. Ailelerin %68.9'u kız çocuklarının çalışmasını istemekte %53.8'i ise gerekçesini kız çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılaması olarak belirtmektedir. Çalışan kız çocuklarının %19.82'si devlet memuru olup, %35'i mesleği olduğu için çalışmaktadır. Ailelerin %59.20'si kız çocuklarının evlilik kararında anne ve babanın etkisinin olduğunu belirtmiştir. Kız çocuklarının %14.7'si evli olup, bunların %50.3'ü görücü usulü ile evlenmiştir. Ailelerin cinsiyet özellikleriyle; eğitim durumları, meslek grupları, köyden göç etme süreleri, kentte yaşama süreleri, kız çocuklarının ne kadar eğitim görmeleri gerektiği ve okumalarını istemeleri konusundaki düşünceleri ile kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmada ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Analizde özdeğerleri 1'den büyük olan faktör sayısı 5 olup, bu faktörler toplam varyansın %63.633'ünü açıklamaktadır. Genel olarak ailelerin kız çocuklarının eğitimleri, çalışmaları ve evlilikleri konusunda olumlu tutum içinde oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Kız çocuklarının eğitim ve istihdam alanlarındaki imkânların artırılması için teşvik edici faaliyetlerin yapılması sağlanmalıdır.

2019, 120 SAYFA

ANAHTAR KELİMELEER: Göç, Köy, Kent, Kentleşme, Tokat İli, Aile, Kız Çocuk, Erkek Çocuk.

ABSTRACT

MASTER THESIS

ATTITUDES AND BEHAVIOURS OF FAMILIES THAT HAVE IMMIGRATED FROM RURAL-TO-URBAN TOWARDS GIRLS (TOKAT PROVINCE CENTRAL DISTRICT RESEARCH)

EDA SOLMAZ

TOKAT GAZIOSMANPASA UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE

DEPARTMENT OF AGRICULTURAL ECONOMICS

THESIS SUPERVISOR: PROF.DR. NURAY KIZILASLAN

In this study, urbanization problems arising from rural to urban migration, effects of migration on migratory family members and changes in their economic and social lives were examined. The research was planned and conducted in order to determine the demographic, socio-economic characteristics of 402 families who migrated from rural areas in 21 districts in Tokat central district and their opinions on education, acquiring a profession, working and personal decisions of their children. In the study, chi-square and factor analysis methods were applied to the data obtained as a result of the survey study. According to the research findings; 46.8% of the participants were female and 53.2% were male. 54.2% of the families migrated to the city to find a job. 33.7% of girls have high school, 31.8% have primary and 24.1% have university education. 92.8% of the families want girls to have education. 80.3% of girls do not work. 68.9% of the families want girls to work, and 53.8% of them say that the reason is that girls meet their own needs. 19.82% of working girls are civil servants and 35% work because they have their profession. 59.20% of the families stated that the parents had an influence on the marriage decision of the girls. 14.7% of the girls are married and 50.3% of them are married by blind date. Gender characteristics of families; a significant relationship was found between the educational status, occupational groups, time to migrate from the village, life in the city, how much girls should be educated and their wishes to read, and the points that girls take into consideration when choosing their spouses. Factor analysis was conducted to measure the attitudes and behaviors of families towards girls. In the analysis, the number of factors with eigenvalues greater than 1 is 5 and these factors explain 63.633% of the total variance. In general, it has been concluded that families have positive attitudes towards the education, work and marriage of girls. Encouraging activities should be provided to increase the opportunities in education and employment of girls.

2019, 120 Pages

Keywords: Migration, Village, City, Urbanization, Tokat Province, Family, Girl, Boy.

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyunca bana yol gösterici olan, araştırmamın her aşamasında değerli bilgilerini esirgemeyen ve kendisiyle çalışmaktan büyük mutluluk duyduğum danışmanım Sayın Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN'a şükranlarımı sunarım.

Çalışmam boyunca desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve yanımda olduklarını her daim hissettiğim, bana gereken her türlü kolaylıkları sağlayan ve bu aşamaya gelmemde en büyük destekçilerim olan çok kıymetli aileme teşekkürlerimi sunarım.

Aynı zamanda yüksek lisans eğitimim boyunca bana her konuda kolaylık sağlayan Tokat Sosyal Güvenlik İl Müdürü Sayın Turgut PEKDEMİR'e, İl Müdür Yardımcısı Hamdi ASLAN'a, servis şefim Dursun ÖZDEMİR'e teşekkürlerimi sunarım. Verilerin toplanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen mesai arkadaşım Ahmet Serdar OĞUZ'a ve desteklerini her zaman hissettiğim yakın arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

EDA SOLMAZ

19 Ağustos 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	vii
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	6
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	12
3.1. Materyal	12
3.2. Yöntem.....	12
3.2.1. Örneklemin belirlenmesinde kullanılan yöntem.....	12
3.2.2. Verilerin analizinde kullanılan yöntem.....	13
4. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	18
4.1. Göç.....	18
4.1.1. Göçün nedenleri	19
4.1.2. Göçün toplum üzerindeki etkileri	20
4.1.3. Göç ve kent ilişkisi	22
4.1.4. Kırsal göç.....	23
4.2. Kent, Kentleşme ve Kentleşme	25
4.2.1. Kentleşmenin nedenleri	28
4.2.2. Kentleşmenin temel özellikleri	30
4.2.3. Türkiye’de iç göçler ve kentleşme.....	31
4.2.4. Türkiye’de göç hareketleri ve kentlerin doğurduğu sorunlar	33
4.3. Dünyada Kentleşme	39

4.4. Türkiye’de Kentleşme.....	40
4.5. Türkiye’de Kentleşmenin Ortaya Çıkardığı Sorunlar.....	44
4.6. Kentleşme ve Toplumsal Değişme	46
4.6.1. Kentleşme ve aileye etkisi	48
4.6.2. Kentleşmenin aile fonksiyonlarına etkisi.....	49
4.6.3. Kentleşmenin aile içindeki roller ve ilişkilere etkisi	50
4.6.4. Kentleşmenin kültürel değişime etkisi.....	52
4.7. Kırsal Dönüşüm	53
5. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	56
5.1. Ailelerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile İlgili Bilgiler.....	56
5.2. Ailelerin Göç Süreci ile İlgili Bilgiler	59
5.3. Ailelerin Çocuklarına İlişkin Bilgiler	63
5.3.1. Ailelerin çocukları ile ilgili eğitim kararı ve düşünceleri	64
5.3.2. Ailelerin çocukları ile ilgili meslek kazanımlarına ilişkin düşünceleri	72
5.3.3. Ailelerin çocukları ile ilgili evlilik kararı ve düşünceleri.....	81
5.4. Ailelerin Kız Çocuklarına Yönelik Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi	86
5.5. Ailelerin Kız Çocuklarına Yönelik Tutum ve Davranışlarına İlişkin Faktör Analizi Sonuçları	92
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	97
7. KAYNAKLAR	104
8. EKLER	112
9. ÖZGEÇMİŞ	120

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler	Açıklama
TDK	Türk Dil Kurumu
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
AB	Avrupa Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
UNİCEF	Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı

ÇİZELGE LİSTESİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 3.1. Araştırmaya dahil edilen mahalle sayısı ve örneğe giren hane sayısı..	13
Çizelge 4.1. 1927 - 2017 yılları arasında Türkiye’de kıır, kent nüfusu ve oranları.....	34
Çizelge 4.2. Türkiye’de yerleşim yerlerine göre göç eden nüfusun dağılımı.....	36
Çizelge 4.3. Dünyada kentleşme eğilimi (1990-2050).....	40
Çizelge 4.4. Türkiye’de kent-köylerde yaşayan nüfus ve oranları (1965-2017).....	43
Çizelge 5.1. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş ve medeni durumlarına göre dağılımı.....	57
Çizelge 5.2. Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumlarına göre dağılımı.....	57
Çizelge 5.3. Araştırmaya katılan bireylerin meslek gruplarına göre dağılımı.....	58
Çizelge 5.4. Araştırmaya katılan bireylerin aylık gelir dağılımı	59
Çizelge 5.5. Araştırmaya katılan bireylerin göç etme sürelerinin dağılımı	59
Çizelge 5.6. Araştırmaya katılan bireylerin kentte yaşama sürelerinin dağılımı....	60
Çizelge 5.7. Ailelerin köyden ilk olarak göç edilen yerin cinsiyete göre dağılımı..	61
Çizelge 5.8. Ailelerin köyden ilk olarak göç edilen yerin yaş gruplarına göre dağılımı	61
Çizelge 5.9. Araştırmaya katılan ailelerin kente göç etme nedenlerine göre dağılımı.....	62
Çizelge 5.10. Ailelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre dağılımı	63
Çizelge 5.11. Ailelerin çocuklarının cinsiyetlerine göre dağılımı	64
Çizelge 5.12. Ailelerin çocuklarının yaşlarına göre dağılımları.....	64
Çizelge 5.13. Ailelerin çocuklarının eğitim durumlarına göre dağılımı	64
Çizelge 5.14. Ailelerin kız çocuklarının eğitim durumları üzerindeki düşüncelerinin dağılımı.....	65
Çizelge 5.15. Ailelerin erkek çocuklarının eğitim durumları üzerindeki düşüncelerinin dağılımı.....	66
Çizelge 5.16. Ailelerin kız çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri.....	67
Çizelge 5.17. Ailelerin kız çocuklarını okutma nedenlerine göre dağılımı.....	68
Çizelge 5.18. Ailelerin kız çocuklarını okutmama nedenlerine göre dağılımı	68
Çizelge 5.19. Ailelerin kız çocuklarının okumaları üzerindeki düşüncelerini eğitim durumlarına göre dağılımı	70

Çizelge 5.20. Ailelerin erkek çocuklarının okumaları yönündeki düşüncelerinin dağılımı	71
Çizelge 5.21. Ailelerin erkek çocuklarını okutma nedenlerine göre dağılımı.....	71
Çizelge 5.22. Ailelerin erkek çocuklarının okumaları üzerindeki düşüncelerinin eğitim durumlarına göre dağılımı.....	72
Çizelge 5.23. Ailelerin kız çocuklarının çalışma durumlarına göre dağılımları.....	73
Çizelge 5.24. Ailelerin çalışan kız çocuklarının mesleklerine göre dağılımı	74
Çizelge 5.25. Ailelerin kız çocuklarının çalışma nedenleri.....	75
Çizelge 5.26. Ailelerin kız çocuklarının çalışmasına dair düşünceleri	75
Çizelge 5.27. Ailelerin kız çocuklarının çalışıp çalışmamalarını isteme nedenlerine göre dağılımları.....	76
Çizelge 5.28. Ailelerin kız çocuklarının çalışmasına ilişkin karar verme durumlarına göre dağılımı.....	77
Çizelge 5.29. Ailelerin erkek çocuklarının çalışma durumlarına göre dağılımları.	78
Çizelge 5.30. Ailelerin çalışan erkek çocuklarının mesleklerine göre dağılımı	78
Çizelge 5.31. Ailelerin erkek çocuklarının çalışma nedenleri	79
Çizelge 5.32. Ailelerin erkek çocuklarının çalışmasına dair düşünceleri.....	79
Çizelge 5.33. Ailelerin erkek çocuklarının çalışmalarını isteme nedenlerine göre dağılımları.....	80
Çizelge 5.34. Ailelerin erkek çocuklarının çalışmasına ilişkin karar verme durumlarına göre dağılımı.....	80
Çizelge 5.35. Ailelerin kız çocuklarının evlilik kararlarında etkilerini gösteren dağılım.....	81
Çizelge 5.36. Ailelerin erkek çocuklarının evlilik kararlarında etkilerini gösteren dağılım.....	82
Çizelge 5.37. Ailelerin kız ve erkek çocuklarının evlilik durumlarına ve sayılarına göre dağılımları.....	83
Çizelge 5.38. Araştırmaya katılan ailelerin evli kız ve erkek çocuklarının evlenme şekillerine göre dağılımı.....	83
Çizelge 5.39. Ailelerin kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar.....	84
Çizelge 5.40. Ailelerin erkek çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar.....	85
Çizelge 5.41. Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışları konusundaki algılarına ilişkin dağılımı.....	87

Çizelge 5.42. Faktör analizine uygunluk testi sonuçları.....	92
Çizelge 5.43. Faktör analizi başlangıç çözüm istatistik sonuçları.....	93
Çizelge 5.44. Faktör analizi sonuçları.....	94

1. GİRİŞ

Bireyler ve topluluklar çeşitli faktörlerden ötürü buldukları yerden ayrılarak başka bir yere göç etmektedir. Birey ve toplum açısından göç, mekânsal bir değişiklik olmasının yanı sıra, birey ve toplumun değerlerinde değişim ve dönüşüme neden olmaktadır. Bu değişim ve dönüşümden yerleşilen yeni yer ile birlikte, bu yerdeki insanlar ve insana yönelik olan her şey payını almaktadır (Ekici ve Tuncel, 2015). 1950'den sonra hız kazanmaya başlayan sanayileşme akımı Türkiye'de iller arasında göçün ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Gelişmemiş bölgelerden gelişmiş bölgelere nüfus hareketleri başlamış ve ülke iç göç kavramıyla tanışmıştır.

İnsanları göçe zorlayan bazı toplumsal ve ekonomik gerçekler vardır. Bunlar da göç olgusunun meydana getirdiği gerçeklerdir (Anonim, 2019a). Göçler ülkelerin ya da küçük toplulukların nüfusunun artışına veya azalmasına etki eden önemli etmenlerden birisi olmakla birlikte, nüfusun yaş ve cinsiyet açısından değişmesine neden olmaktadır. Ortaya çıkan bu değişimler toplumun yapısını, kültürünü, ekonomi, politika vb. bütün faktörlerini kısa sürede etkiler (Karakuş, 2006). Bu durum insanları yeni bir toplumsal çevreye doğru itmekte, böylece yeniden uyum sağlama sorunlarına yol açan bir süreç olarak değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır (Özer, 2004).

Üzerinde yaşadığımız topraklar, tarihler süreçler boyunca meydana gelen göçler nedeniyle olabildiğince dinamik bir coğrafi özellik taşımaktadır. Bu göç hareketliliği Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından evvelki dönemlere denk gelse dahi günümüze kadar devam etmiştir (Yılmaz, 2005). Türkiye en başta kırsal ve kent kesiminin özümseyemediği hızlı nüfus artışı olmak üzere kırsal kesiminde tarımsal teknoloji ile üretim örgütlenmesi alanlarındaki köklü değişimlere bağlı yeniden ayrılan nüfusun, iç göçler aracılığıyla kent merkezlerine yönelmesi sonucunda özellikle 1950'li yıllardan başlayarak yoğun kentleşme olayına tanık olmuştur (Sencer, 1979).

Köyden kente yapılan göç hareketleri genel anlamda köyün itici özelliği ve kentin çekici özelliği olarak değerlendirilmektedir. Tarım bölgesindeki nüfusun ve bununla birlikte ulusal gelir payının düşme nedenleri, nüfus artış oranının hızlı olması nedeniyle köy topraklarının parçalanmışlığı, tarım alanında makineleşmede artma ve daha geniş alanların tarıma doğru genişlemelerinin yanında köylünün elde ettiği geliri ve yaşam standartlarının azalması köyün itici özelliği olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, ulaşım

imkânlarının artış göstermesiyle bireylerin daha özgür hareket edebilmeleri, iş olanaklarının bireyi sürekli gelir elde eden aynı zamanda da özgürce tüketen bireylere dönüştürmesi, çalışmanın getirdiği sosyal teminat, kentin aile bireyelerine eğitimden sağlığa yararlandığı imkânlar kenti çekici kılan özelliklerden sayılmaktadır (Yılmaz, 2005). Ulaştırma araçlarının gelişmesi ve endüstrileşmeyle hız kazanan bu süreç, kentsel yerleşmelerde, özellikle belirli merkezlerde, yaşayan nüfusun bağıntılı olarak artmasına yol açmıştır (Sencer, 1979).

Tarımda ortaya çıkan yenilenme hareketleri, kentte ortaya çıkan ekonomik üstünlükler daha da fazla bireyi kırsal kesimden kentlere çekmiştir. Türkiye’de kentleşme kaynağını meydana getiren göçler genellikle doğrudan kırdan kente tek yönlü olsa da bazen de ara geçiş noktaları kullanılarak gerçekleşmiştir (Adıyaman, 2008). Kentler toplum hayatını ilk dönemlerden bugüne kadar içinde bulunduğu dönemin özelliğine göre şekillendirmiş ve bugün toplumların kaderini belirleyecek niteliksel düzeye ulaşmıştır. Medeniyetin ve kültürlerin doğup büyüdüğü alanlar olarak kentler günümüzde önceki dönemlere oranla önem derecesi, etkileme hızı ve etki alanı artmış esas olgular arasındadır. Böylelikle mutlak bir yerleşim birimi olmanın ötesine geçmiştir (Geyik, 2010).

İkamet edilen bir alan, milyonlarca insanın barındığı sayısız konutların, iş alanlarının, modern yapıların, ekonomik bolluğun ve sosyolojik çeşitliliğin yer aldığı türünden kent algısına yeni kavramlar eklenmiştir. Kent, insanı ve toplulukları kentte sadece barınan değil, kentin koruyuculuğunu yüklenerek onun devam edilebilirliğini muhafaza edecek öncelikli sorumlularıdır. Tarihsel süreçler içinde kentin fiziki yapısı, sosyal dokusu ve düşünce dünyasını etkileyerek onu bugünlere taşıyan kent insanının kentin geleceğinin sigortası olduğu düşüncesi bugün sıklıkla yer bulmaktadır (Geyik, 2010).

Kentleşme, sanayileşme ve iktisadi gelişmeye bağlı kent sayısının artışı ile kentlerin büyümesini, toplumda artan örgütlenme, uzmanlaşma ve kişilerarası ilişkilerde kentlere özel değişikliklere yol açan nüfus birikim süreci olarak adlandırılmaktadır. Kentleşmenin temel sebebi, daha iyi bir yaşam ümididir (Şahin, 2010). Sanayileşme ve hızlı kentleşmenin daha da belirginleştiği ve “kırsal alanların her yönden geri kalmışlığı ile özellikle büyük kentlerin göreceli olarak gelişmişliği arasındaki çelişki” anlamına gelen kent-köy karşıtlığı veya kent-kır karşıtlığı beraberinde toplumsal tabakalar arasında bir karşıtlığın da çekirdeğini içinde taşımaktadır (Kurt, 2003).

Kentleşme olgusunun en temel yönlerinden birisi de, yeni bir toplumsal değişim ve şekillenme süreci olmasıdır. Kentleşmeyle nüfus, yeni sosyal ilişkiler ve örgütlenmeyle yeni topluluk meydana getirmektedir. Kırsal topluluklarına ters ve farklı özellikleriyle kent, gruplaşmaların eşitlendiği örgütlü bir birlik ve sistemli bir bütünlük içindedir (Sencer, 1979). Kentleşme sadece nüfus birikimi süreci olmamakla beraber, nüfusun yer değiştirmesi ve belli alanlarda toplanması değildir. Bununla beraber toplumsal değişimin hem sebebi hem de sonucudur ve insanların doğayla, toplumla, hem de birbirleriyle ilişkileri kökten değişmektedir (Erkan, 2010). Kentleşme hareketi demografik tanımı ile belli zaman zarfında kentleşme oranında yer alan değişiklik olarak görülebilmektedir (Keleş, 1990).

Türkiye’de kırsaldan kente göçün ortaya çıkardığı yığılma sürecini yaşayanlar, kent çevresini hızla kaplayan gecekondu kuşağında oturmakta olup, bir yandan kırsal özelliklerini kentte yaşamaya çalışan, diğer yandan kent özelliklerine uyum sağlamak zorunda olan, kırsal kent arasında sıkışmış, hayatlarında zaman zaman kırsala olan özlemi sergileyen yeni alt kültürler meydana getirmiştir. Türk toplumunda tarihten beri her zaman var olan göçlerin pek çok yönleri ile aile içi ilişkileri eşitlikçi yöne yöneltmesi, ailede işbirliği ve iletişimi artırması, kadınların çalışma hayatına girişi ile nispeten özgürleşmesini sağlaması, çocukların daha da değerli hale gelmesi gibi birtakım olumlu yönleri sayılabilir. Olumsuz yönleri ise; ailelerde boşanma oranlarını artırması, kuşaklar arası çatışmaları meydana getirmesi, gençlerin yeteri derecede sosyalleşmemesi ve kendi kültürlerine yabancılaşması, alt kültürler meydana getirmeleri olarak ifade edilmektedir (Arpacı ve Tokyürek, 2008).

Kırsal alandan kente göç, kent yaşamına uyum ve zihniyet değişimleriyle aile yapısında ve aile içi ilişkilerde bazı değişiklikleri beraberinde getirmiş ve kadının toplumsal konumu ile çalışma hayatındaki yerini etkilemiştir. Kadına geleneksel yapı içinde yüklenen annelik, ev ve ailenin genel bakımı, eğitim ve öğretim olanaklarının erkeklerin seviyesinde olmaması, kadının ev dışında çalışmasının uygun görülmeşi, mesleki eğitim alamamaları ve bunun sonucunda meslek sahibi olamamaları, ev geçindirmenin erkeğin görevi kabul edilmesi şeklinde inanç ve değerler kadının tarım dışı alanlarda çalışmalarını zorlaştırmaktadır. Kente göç etmeden önce, kırsal alanda tarımda çalışan

kadınların kente göçle beraber ev dışında çalışma oranları azalmaktadır. Sahip olduğu yeni rollerle beraber, devam eden geleneksel rollerini de yerine getirmek mecburiyetinde kalmaktadır. Ayrıca çalışma koşulları ve karşı karşıya kaldıkları zorluklar, onun ev-iş bütünlüğü içerisindeki yaşamını zorlaştırıcı faktör olmaktadır (Yıldız, 2007).

Kız çocuklarının öğrenim olanaklarının artması ve aktif çalışma hayatına daha çok katılmalarıyla birlikte, ailedeki geleneksel cinsiyete dayalı işbölümü kuralları, işgücü piyasasında ve çalışma yaşamında etkisini hala göstermektedir. Kız çocuklarının okuyup meslek sahibi olabilmeleri, çalışma hayatında var olabilmeleri, evli olup olmamalarına, çocuk sayısına, eğitim seviyelerine, deneyim sahibi olup olmamalarına, ailenin gelir düzeyine ve kentleşmeye bağlıdır (Arpacı ve Tokyürek, 2008).

Kız çocuklarının eğitimi, meslek kazanması ve çalışma hayatıyla ilgili olarak birçok sorunla karşı karşıya oldukları görülmektedir. Kırdan kente göçle beraber geleneksel görüşlerin etkin oluşu, kentleşmenin durdurulamayacak hatta durdurulması da istenmeyen bir süreç olması, bu süreci yaşarken kent ve kır arasında bir tezatlığın doğması kaçınılmaz görülmektedir. Kız çocuklarının meslek kazanması ve çalışma hayatında olması, kentte ihtiyaç duyulan işgücüne katkıda bulunacağı gibi aile bütçesine de katkıda bulunarak ailenin hayat kalitesini yükseltir.

Araştırmanın amacı; kırdan kente göç etmiş olan Tokat il merkezinde yaşayan ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarını, kente göçle birlikte gelişen sosyal değişimin aileler üzerindeki etkisini incelemektir. Ayrıca bu çalışmada; ailelerin köyde ve şehirde yaşadıkları süre, nüfus yapısı özellikleri, ailelerin kız ve erkek çocuklarının eğitimi, çalışması, meslek kazanması ve evliliği gibi konulara ilişkin görüşleri ve ilgili sorulara cevap aranmıştır. Bununla birlikte kırdan kente göç eden ailelerin sosyal hakları, çalışmalarına ilişkin davranış ve düşüncelerinde kente göçün önemli bir etki oluşturup oluşturmadığı araştırılmış ve yaşam standardının değişmesinde anne, babanın kız çocukları üzerindeki rolünün değişiminin incelenmesi amaçlanmıştır.

Kırdan kente göç eden ailelerin kız çocuklarının özellikle eğitimi ve meslek kazanması üzerinde geleneksel bir tutumun izlenip izlenmediği ve kentte yaşam süresinin aileler

zerindeki kız çocuklarına tutum ve davranışlarının değişimi araştırılmış olup, yapılan bu çalışmanın ilerde yapılabilircek diğer çalışmalara ışık tutabileceği düşünülmektedir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Sjaastad (1962), “İnsan Göçünün Dönüşleri ve Maliyeti” isimli çalışmasında göçü eğitim ile ilişkilendirerek insan aracısına yapılan bir yatırım olarak görmüştür. Göç ve eğitim pek çok boyutta iç içe geçmiş kararlardır. Eğitim ve beceri kazanımı, bireyin göçünün birçok aşamasında önemli bir rol oynar. Menşe ve varış yerindeki becerilere yapılan farklı kazançlar, göçün ana itici güçleridir. Göç edilecek yerdeki göçmenlerin ekonomik başarısı, büyük ölçüde eğitim geçmişine, bu becerilerin ev sahibi yerdeki işgücü piyasasına ne kadar aktarılabilir olduğunu ve geldikten sonra daha fazla beceriye ne kadar yatırım yaptığını belirler. Ayrıca, göçmenlerin kendi eğitim yatırımlarına ilişkin kararları ve gelecekteki göç planları hakkındaki beklentileri, çocukların eğitimsel kazanımlarını etkileyebildiği sonucunu çıkarmıştır.

Sevim (2001), “Terör Nedeniyle Elazığ’a Göç Eden Ailelerin Çocuklarının Eğitim Durumu” adlı çalışmasında araştırmaya katılanların % 41.5 gibi orandaki hane halkı başkanı, çocuklarının eğitim ve meslek sahibi olmalarında öncelikli bir şart olması görüşündedirler. Kırdan kente göç etmiş olan nüfus, hizmet ve sanayi sektöründe iş imkanı bulamayınca, enformel sektör bölümüne yönelmiş, üretici olmayan işlerde çalışıp, kendisi ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla düşük gelirli işlerde çalışmak zorunluluğunda kalmaktadırlar. Göç sonrasında çocuklarının eğitim süreçlerinin aksadığı fikrini savunan %25.5’lik kısım olan hane halkı başkanlarının gelir seviyelerinin diğerlerine kıyasla daha iyi düzeyde oldukları görülmüştür. Çocuklarının göç sonrasında eğitim süreçlerinin aksadığı fikrini savunan hane halkı başkanları, kent ortamında daimi bir işte çalışamadıkları için düzgün bir gelire sahip olmadıklarından dolayı, eğitim giderlerini karşılamakta zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir.

Bonifazi ve Heins (2003), İtalya’da kentleşme sürecini ele alan bir çalışma yapmışlardır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki dönemde kentleşmenin birçok aşamasının yoğunlaştığını, farklı kentsel birimlerin analizini ve nüfus değişimleri hakkındaki verileri ve iç göçle ilgili verileri dikkate alarak, İtalyan kentsel sisteminin dönüşümünü teorik açıdan incelemişlerdir.

Firman (2004), çalışmasında 2000 yılındaki nüfus sayım sonuçlarını kullanarak Endonezya'daki kentleşme modellerini incelemiştir. Jabotabek ile diğer şehirlerarasındaki eşitsizliği gösteren Jakarta Büyükşehir Bölgesi (Jabotabek) gibi birkaç büyük kentte nüfus yoğunluğunun fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Küçük bölgelerin büyüme oranının düşük olduğu, büyük şehirlerin dışındaki nüfusların da hızla büyüdüğü sonucunu çıkarmıştır.

Merter (2007), “Kızların Okullaşması Açısından Bazı Avrupa Birliği Topluluğu Üyesi Ülkeler ve Asya Ülkelerinin Karşılaştırılması” isimli araştırmasında Avrupa Birliği üyesi bazı ülkelerde kızların okullaşma ile ilgili durumları, kızların okullaşma durumlarını etkileyen nedenler incelenmiştir. Ayrıca kızların eğitim ve okullaşma oranlarının artmasının toplumsal kalkınma ve kültürel birikimdeki etkileri araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Avrupa Birliği ile Asya ülkeleri arasında kız çocuklarının okullaşma oranı, gelişmişlik seviyesi fazla olan ülkelerde artarken, gelişmişlik düzeyi az olan ülkelerde yükselmektedir. Gayri Safi Hasıla’sı yüksek olan ülkelerde kızların okullaşma oranı, aynı zamanda eğitim süreleri yükselmekte iken, kişi başına düşen ulusal geliri düşük ülkelerde bu oran düşmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri ile Asya ülkelerinden gelişmişlik düzeyi yükseldikçe kız çocuklarının orta ve yükseköğretimdeki okullaşma oranları da artmaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri içinde Fransa, Norveç, Almanya gibi gelişmiş ülkelerde kızlar genelde hizmet sektöründe çalışırken, Macaristan’da üretim sektöründe kızların daha yoğun şekilde çalıştıkları tespit edilmiştir. Araştırma konusu olan Avrupa Birliği ülkeleri ile Asya ülkelerinin neredeyse tamamında kızlar için okullaşma oranlarını erkeklerin oranlarına yakın duruma getirme çalışmalarında başarı sağlanmış ancak kadınlar için öngörülen geleneksel meslek ile rol zihniyetinin ortadan tamamen kaldırılması konusunda istenilen başarı sağlanamamıştır.

Deniz ve Etlan (2009), “Kırdan Kente Göç ve Göçmenlerin Uyum Süreci Üzerine Bir Çalışma: Van Örneği” adlı çalışmada 1980 sonrasında Doğu bölgelerinde yaşanan terör ile terörün yarattığı etkilere bağlı Van iline yapılan göçler, göç edenlerin sosyolojik özellikleri, kentsel yaşama uyum ile bu süreçte karşı karşıya kaldıkları problemler ele alınmıştır. Van’da olan göçmenler daha çok Hakkari, Siirt, Bitlis ile Van’ın kırsalından gelmiş ve kentin kenarda kalan mahallelerine yerleşmişlerdir. Buna bağlı olarak göç kentte olan mevcut kentsel altyapı sorunlarını da daha karmaşık hale getirmiştir.

Bununla birlikte göç, kentte pek çok sosyo-kültürel, ekonomik meselelerin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Göçle beraber kültürlerini ve yaşayış şekillerini de kente götüren göçmenler, göç ettikleri yerlerde yaptıkları gecekondularla kenti bir noktada köye dönüştürmüşlerdir. Göçmenler zamanla kırsal yapılarından uzaklaşırken, tam anlamıyla kentli de olamamışlardır.

Tunç (2009), “Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Nedenleri (Van İli Örneği)” isimli çalışmasında Van il merkezinde okula gitmesine izin verilmeyen veya geç gönderilen her 2 grupta olan kız çocukları, öğretmenler ile veliler tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre Van ilinde ilköğretim alanında cinsiyette eşitlik sağlama faaliyetlerinde 2000 yılı ve devamındaki dönemlerde önemli oranda başarılar elde edilmiştir. Ancak cinsiyet farkı sorunu giderilememiştir. Van ilinde kız çocuklarının okutulmama nedenleri ekonomik sebepler, dini inancın etkili olduğu sebepler ve geleneksel anlayışlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Williams (2009), ”Toplumsal Değişme Bağlamında Eğitim, Toplumsal Cinsiyet ve Göç” isimli çalışmasında sosyolojik araştırmalarda eğitimi; sosyal, ekonomik ve fikirselle değişimin katalizörü olarak tanımlamıştır. Özellikle, örgün eğitimin daha önce görülmediği ve hatta tamamen erişilemediği kırsal alanlarda ve kaynak sınırlı ülkelerde bireysel davranışlarda büyük değişikliklere neden olabildiğini belirtmiştir. Sosyal bilimlerde eğitimi ölüm oranlarındaki değişikliklerle doğurganlık, evlilik düzenleri ve cinsiyet rolleri ile ilişkilendirmiştir. Çalışmasında ayrıca eğitim ve göç arasındaki ilişkiyi incelenmiş ve eğitimin sosyal hayata etkilerinin olduğu sonucunu çıkarmıştır. Eğitim ve göç arasındaki ilişkinin teori ya da araştırmada yeni olmadığı; bununla birlikte, teorik ve ampirik açıdan, tam olarak anlaşılabilen karmaşık bir ilişki olduğundan bahsetmiştir. Bazı çalışmaların, eğitimsel kazanımın göç etme eğilimi üzerindeki güçlü olumlu etkilerinin olduğunu ve eğitimsel kazanımın göç olasılığını artırma ihtimalini kendi çalışmasında da desteklemiştir.

Özaydınlık (2014), “Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye’de Kadın ve Eğitim” isimli çalışmasında Türkiye’de kadının eğitim durumu ile eğitim durumunun bireysel ve toplumsal yönden yansımalarıyla ilgili durumları araştırmıştır. Bu amaçla da eğitim hakkı ile eğitimin bireysel açıdan ve toplumsal açıdan önemi üzerinde durmuştur. Ayrıca kadının eğitim düzeyiyle ilgili istatistikler arasında ilişki kurularak sonuçlara

ulaşmıştır. Eşitlik konusundaki çabaların etki seviyesi, toplumsal cinsiyet konusunun başka siyasal, ekonomik ve kültürel amaçlardan ayrı ele alınması boyutunda oldukça sınırlı kalmaktadır. Netice olarak kadının topluma ilişkin rol ve pozisyonu olarak doğru yerde bulunmasının, o ülkenin gelişmesi açısından önemli olduğu, bunun yolunun da kaliteli eğitim süreciyle gerçekleşebileceği sonucunu ortaya çıkmıştır.

Adıgüzel (2017), “Kız Çocuklarının Okullaşma Engelleri ve Çözüm Önerileri (Şanlıurfa Örneği)” isimli çalışmasında kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olmasının temel nedenlerini, okullaşma engellerini ve bu engelleri ortadan kaldıracak çözüm önerilerini araştırmıştır. Şanlıurfa ilinde elde edilen bulgulara göre kız çocuklarının okullaşmalarını engelleyen en önemli nedenin aile tutumları olduğu sonucu çıkmıştır. Ailenin tutumunun içinde sosyo-kültürel etmenler olan gelenek, görenek ve alışkanlıklar bulunmaktadır. Okul yöneticilerine göre kız çocuklarının tam olarak okullaşmalarının en önemli nedeni aile iken, ailelere göre ekonomik nedenler sebepler neden olarak gösterilmektedir. Varılan sonuçlara göre kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olmasının genel sebebinin ekonomik nedenler olduğu, okulu bırakmalarının temel sebebinin ise ekonomik ve sosyo-kültürel sebepler olduğu belirlenmiştir.

Gencer (2017), “Göç ve Eğitim İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Suriyeli Çocukların Eğitim Gereksinimi ve Okullaşma Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükler” adlı çalışmasında ülkelerinde yaşanan savaş nedeniyle yerinden edilen, savaşın meydana getirdiği birçok olumsuzluğu alarak göç eden Suriyeli bireylerin içinde en çok zararı gören grup arasında çocuklar başta yer almaktadır. Birçok açıdan tehlike altında olan Suriyeli çocukların soylarının kaybolmaması gereksinimlerinin karşılanması ile olanaklıdır. Bu çalışmada amaç, savaş ve göçün zor anlarına şahitlik etmiş olan Suriyeli çocukların, Türkiye’deki eğitimleriyle ilgili süreçlerinin önündeki problemleri görünür hale getirmek, bu problemlere çözüm yolları sunmaktır. Çalışma sonucunda elde edilen değerlendirmelere göre gelişme dönemlerinde korunmaya, sağlıklı yaşam şartlarına, psikolojik desteğe ve sağlıklı yaşam koşullarına gereksinim duyan Suriyeli çocukların maruz kaldıkları ihlaller vahim boyutlardadır. Farklı sebeplerle eğitim sistemlerinden mahrum kalan Suriyeli çocuklar göç ve de savaş mağduru olmanın yanısıra birçok konuda çocuk yoksulluğu sonucuna maruz kaldıklarından dolayı çocuk işçiliği, çocuk istismarı, dilencilik, erken evlilik şeklinde ciddi sayıda hak ihlaline de maruz

kalabilmektedir. Ortaya çıkan bu sorunlar, eğitim sistemlerine dâhil edilemeyen Suriyeli çocuklar ile ülkemiz açısından meydana gelecek tehlikenin ciddiyetini de ortaya koyar durumdadır. Yeni katıldıkları topluma uyum süreçleriyle ilgili en önemli faktör Suriyeli çocukların eğitim sistemlerine dâhil edilmesi ve okullaşmanın önündeki sorunların tamamen ortadan kaldırılması ile doğrudan ilişkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Ilgaz ve Keskin (2017), “Farkındalık Seminerlerinin Okula Devam Etmeyen/Az Devam Eden Kız Öğrencilerin ve Velilerinin Tutumlarına Etkisi” isimli çalışmaları Erzurum İli Palandöken, Aziziye ve Yakutiye ilçelerinde yapılmıştır. Çalışmada genellikle orta son sınıfta okullarına devam edemeyen veya arada devam eden kız öğrencilerin saptanması, farkındalık seminerleri aracılığıyla kız öğrencilerle velilerin olumlu bir tutum geliştirmelerinin sağlanması, bununla birlikte okula devam etme oranlarında da artışın sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmanın grubu 150 kız öğrenci ve 200 veliden oluşmaktadır. Çalışma sonucunda kız çocuklarıyla anne-babaların okula devam etme hususundaki eğilimlerinin pozitif şekilde arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kız çocuklarının okula devam etmedeki eğitimleri %60 artış gösterirken, %17.3’ü bu kararı ancak ailesinin verebileceğini, %22.7’si de okullarına devam etmeyi düşünmediklerini dile getirmişlerdir. Kız çocukları maddi imkânsızlıklardan, kızların okumalarının günah olduğunun düşünülmesi velilerin kız çocuklarını okula göndermeme nedenleri arasındadır.

Karbuç (2017), “Sivas’ta Şeyh Şamil, Fatih ve Altıntabak Mahallerinde Kırdan Kente Göç ve Yarattığı Sorunların Sosyal/Kültürel Antropolojik Açıdan İncelenmesi” isimli çalışmasında araştırmaya katılanların %50.0’si erkek, %50.0’si kadındır. Araştırma grubunun %52.6’sı ilkokul ve ortaokul diplomasına sahip kişilerden, %6’sı yüksekokul ve üniversite, %10.7’si okur-yazar olmayan kişilerden oluşmaktadır. Meslek durumlarına bakıldığında %11.4’ü devlet memuru, %24,5’i asgari ücretli işçi %7.7’si esnaf (farklı meslek dallarında), %4.4’ü serbest mesleki %12.8’i emekli, %3.7’si işsiz, %34.2’si ev hanımı, %1.4’ü ise hiçbir işte çalışmayan kimselerdir. Aylık gelir durumlarının ise %26.1’i 1300-TL ve altı gelire sahip olduğu, %38.7’lik grubun ise 1301 TL-1999 TL arasında, %9.6’sı ise 3000 TL ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların %44’ü gibi büyük çoğunluğu kadının kentleşme ile birlikte iş yaşamında yer alması gerektiğini savunmuşlardır. “Kente göçen aileler: Çocuklarınızı

ne seviyeye kadar okutmak istersiniz?” sorusuna %88.7’si yüksekokul veya üniversite seçeneğini, %8.5’i liseyi, %1.4’ü ortaokul, %1.4’ü ilkokul seçeneğini tercih etmiştir.

Yaşar (2018), “Eğitimde Cinsiyet Eşitsizliğinin Okullaşma Oranına Etkisi: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler Karşılaştırması” isimli çalışmasında dünyanın birçok bölgesinde kadınların eğitiminin önemli bir problem olarak halen devam ettiğini, kadınlar ve kız çocuklarının eğitim fırsatlarından erkeklere kıyasla daha az oranda yararlandıklarını ve toplumsal cinsiyete yönelik eşitsizliklerin halen devam ettiğini belirtmiştir. Çalışmanın amacı, cinsiyet eşitliği endeksinin okullaşma oranı üzerindeki tesirinin panel regresyon analiziyle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bazında karşılaştırılmasıdır. Yapılan analiz neticesinde, gelişmiş ülkelerde cinsiyet eşitsizliği endeksi artış gösterdikçe okullaşma oranı %9.5 azalmakta, ayrıca gelişmekte olan ülkelerde de %49.8 oranında azalmaktadır. Gelişme gösteren ülkeler için cinsiyet eşitsizliğinde oran arttıkça okullaşma oranı daha da fazla düşüş göstermektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma birincil verilere dayanmaktadır. Ayrıca konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve çeşitli kaynaklardan kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formundaki sorular önceden yapılmış araştırmalardan ve uzman kişilerin görüşlerinden yararlanılarak düzenlenmiştir. Anket formu yüz yüze görüşme yöntemiyle bir hanede ebeveynlerin sadece birine sorular sorularak uygulanmıştır. Anket formu bireylerin demografik, sosyo-ekonomik özellikleri ile kız ve erkek çocuklarının eğitimi, meslek kazanması, çalışması ve çocuklarının evlilik kararlarına ilişkin görüşlerini içeren bölümlerden oluşmaktadır.

3.2. Yöntem

3.2.1. Örneklem belirlenmesinde kullanılan yöntem

Araştırma, kırdan kente göç eden ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini; Tokat Belediyesi'nden alınan verilere göre merkez ilçede bulunan 42 mahalle içinden seçilen ve Çizelge 3.1'de belirtilen 21 mahallede yaşayan ailelerdeki bireyler oluşturmaktadır. Bu ailelerden tesadüfi olarak seçilmiş olan 402 birey örnekleme oluşturmaktadır.

Bu durumda ilk olarak elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıklarını görebilmek için Kolmogorov - Smirnov testi kullanılmıştır. Normallik testinde sıfır hipotezi "veriler normal dağılmıştır" şeklindedir. Araştırmada istatistiklerin önem dereceleri verilerin hepsi için 0.05 ten küçük olduğundan sıfır hipotezi reddedilmiştir. Testlerde belirlenen verilerin normal dağılım göstermediği saptandıktan sonra parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir (Göktolga, 2015).

Ayrıca araştırmaya katılan ailelerin sosyo-ekonomik özellikleri, çocuklarının eğitim durumları, meslek kazanmalarına ve evlilik durumlarına ilişkin verilerin analiz işlemi için SPSS paket programı kullanılarak frekans tabloları ve çapraz tablolar oluşturulmuş, oluşturulan tablolar yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamında ailelerin demografik yapısı ile ilgili orta çıkarılan veriler parametrik olmayan testlerden khi-kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. Aynı zamanda çalışmada faktör analizi yapılmıştır.

Khi-kare analizi

Khi-kare testi, gözlenen frekanslar (G) ile beklenen frekanslar (B) arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı esasına dayanır. Khi-kare testinde, niteliksel anlamda belirtilen veriler kullanılır. Bununla beraber, ölçümle belirtilen sürekli değişkenler de belli bir dereceden az veya çok olarak nitelendirilerek khi-kare testi uygulanabilir. Veriler, oranlar ya da yüzdeler olarak ifade edilmiş ise testin uygulanması mümkün değildir. Khi-kare testi, serbestlik derecesi (sd) ile karakterize edilir. Dağılımın ortalaması sd'ye ve varyansı ise sd'nin iki katına eşittir. Khi-kare değerleri, sıfır ile artı sonsuz değeri arasında değerler alır. Dağılım; küçük sd'lerinde basık olmasına karşın sd arttıkça normal dağılıma yaklaşır. Khi-kare dağılımı sürekli bir dağılımdır (Güngör ve Bulut, 2008).

Khi-kare dağılımı, genellikle iki bağımsız niteliksel kriteri test etmek için kullanılır. Sıfır hipotezi (H_0), iki kriterin bağımsız olduğunu; araştırma hipotezi (H_A) ise, iki kriterin arasında ilişki olduğunu ifade eder (Güngör ve Bulut, 2008).

Bu testin uygulanabilmesi, gözlemlerin birbirlerinden bağımsız ve ayrıca hücrelerde beklenen frekansların 5'ten küçük olmamalarına bağlıdır. Daha büyük çapraz tablolar için durum, hücrelerin %20'sinden fazlasında frekanslar 5'ten küçük olmamalıdır şeklinde değerlendirilmelidir. Ancak çapraz tablolardaki hücre sayısı kaç olursa olsun hiçbir hücrenin beklenen değeri 1'in altında olmamalıdır (İslamoğlu ve Alınçık, 2014).

Çapraz tablolarda yeterliliği sağlayan, diğer bir deyişle beklenen değerlerin 1'den küçük olmadığı ve hücrelerin %20'den fazlasının da 5'ten küçük olmadığı bütün tablolara değişkenler arasında ilişki olup olmadığına bakmak için khi-kare testi uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında aralarında ilişki olup olmadığı incelenen değişkenler aşağıda sıralanmıştır;

- Bireylerin eğitim durumu,
- Bireylerin meslek grupları,
- Bireylerin köyden kente göç etme süreleri,
- Bireylerin kentte yaşama süreleri,
- Köyden ilk olarak göç edilen yer,
- Bireylerin kız çocuklarının eğitim durumları üzerindeki düşünceleri,
- Bireylerin erkek çocuklarının eğitim durumları üzerindeki düşünceleri,
- Bireylerin kız çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri,
- Bireylerin erkek çocuklarının okumaları üzerindeki düşünceleri,
- Bireylerin kız çocuklarının çalışmasına dair düşünceleri,
- Bireylerin erkek çocuklarının çalışma durumları,
- Bireylerin kız çocuklarının evlilik kararlarında etkileri,
- Bireylerin erkek çocuklarının evlilik kararlarında etkileri,
- Bireylerin kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar,
- Bireylerin erkek çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar.

Sıralanan değişkenlere ilişkin oluşturulan tablolara khi-kare analizi uygulanmış, sonuçlar yorumlanmıştır.

Faktör analizi

Birbiriyle bağlantılı veri yapılarını birbirinden bağımsız, daha az sayıda farklı veri yapılarına dönüştürmek, bir oluşumu veya olayı açıkladıkları varsayılan parametreleri

gruplayarak ortak faktörleri meydana getirmek, bir oluşumu etkileyen parametreleri gruplamak amacı ile başvurulan metoda faktör analizi denir. Farklı bir deyişle, çok sayıdaki parametre arasında ilişkilere dayanarak verilerin daha da anlamlı ve özet bir biçimde sunulmasını sağlayan çok parametrelili bir analiz türüdür (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008).

Faktör analizi gözlenen ve aralarında korelasyon bulunan x veri matrisindeki p değişkenden gözlenemeyen ancak değişkenlerin bir araya gelmesi ile meydana gelen, sınıflamayı yansıtan rasgele faktörleri ortaya çıkarmayı amaçlar. Meydana çıkan bu yeni değişkenlere faktör adı verilir. En sık kullanım amacı, daha çok sayıdaki veriler setinin azaltılması, dolayısıyla basitleştirilmesidir (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008).

Faktör analizi ile ilgili ana kavramlar aşağıdaki şekilde ele alınmıştır;

- **Korelasyon Matrisi**: Gözlenen değişkenlerden üretilen korelasyon matrisine gözlenen korelasyon matrisi, faktörlerden üretilen korelasyon matrisine üretilmiş korelasyon matrisi (reproduced correlation matrix) adı verilir. İyi bir faktör analizinde, artık matristeki korelasyonlar küçüktür ve bu durum gözlenen ve üretilen matrisler arasındaki yakınlığı, uyumu gösterir.
- **Öz Değer**: Her bir faktörün faktör yüklerinin kareleri toplamı olup, her bir faktör tarafından açıklanan varyansın oranının hesaplanmasında ve önemli faktör sayısına karar vermede kullanılan bir katsayıdır. Öz değer yükseldikçe, faktörün açıkladığı varyans yükselir.
- **Ortak Faktör Varyansı**: Faktör analizinde varyansın açıklanmasıyla ilgili olarak üç varyanstan söz edilir: Ortak faktörlerce açıklanabilen varyansa ortak varyans veya ortak faktör varyansı; bir teste veya değişkende gözlenen varyansı tanımlayan özgül varyans (specific variance); veri setine ilişkin varyansın açıklanamayan kesimini gösteren hata varyansıdır (error variance).
- **Faktör Yük Değeri**: Maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan katsayıdır. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu küme var ise bu bulgu, o maddelerin beraber bir kavramı, yapıyı, faktörü ölçtüğü anlamına gelir. Bir değişkenin 0,3'lük faktör yükü, faktör tarafından açıklanan varyansın %9 olduğunu gösterir. Bu

düzyeydeki varyans önemlidir ve genel olarak, işareline bakılmaksızın 0.60 ve üstü yük değeri yüksek; 0.30-0.59 arası yük değeri orta düzeyde büyüklükler olarak tanımlanır ve değışken çıkartmada dikkate alınır (Patır, 2009).

Araştırmada, Tokat ili merkez ilçede yaşayan kırdan kente göç etmiş olan ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışların değışip değışmediğı görüşleri Likert tipi bir ölçekle ölçeklendirilmiştir.

Katılımcılarla ilgili ifadelere “1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum” olmak üzere cevaplandırmaları istenmiştir.

Araştırmada dikkate alınacak bağımsız değışkenlerin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi kullanılmıştır. Bunun yanında da Küresellik testi ile de (Barlett Test of Sphericity) anket sonuçlarının faktör analizi uygulamak için uygun olup olmadığı analiz edilmiştir. Test sonuçlarına göre sonuçlar uygun bulunduğı için verilere faktör analizi uygulanmıştır.

4. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

4.1. Göç

Göç, Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlüğünde toplumsal, ekonomik ya da siyasi nedenlerle bireylerin veya toplumların bir ülkeden farklı bir ülkeye, bir yerleşim yerinden farklı bir yerleşim yerine gitme, taşınma olarak tanımlanmaktadır (Anonim, 2019b).

Günay ve ark., (2017)'ye göre göç, insanların ekonomik, sosyal, siyasi, dini veya başka dış etkenler nedeniyle hayatlarının geri kalanını veya sadece bir kısmını geçirmek üzere yaşadıkları ülkeleri, şehirleri, köyleri, kasabaları vb. yerleşim alanlarını değiştirmeleridir.

Başka bir tanımda ise göç; “bir kişi veya topluluğun uluslararası bir sınırı geçerek ya da bir devlet içinde bir bölgeden başka bir bölgeye gitmesi” olarak tanımlanmaktadır. Süresi ve nedenine bakılmaksızın bireylerin yer değiştirmesi sonucunu meydana getiren nüfus hareketleri bu kapsamı oluşturmaktadır. Bu yer değiştirme hareketleri gönüllü veya zorunlu nedenlerle gerçekleşebilmektedir. Silahlı çatışmalar, doğal afetler, siyasi ya da iktisadi nedenlerle yüzbinlerce insan doğup büyüdüğü yerleri terk etmektedir. Bu nedenlerle göç kavramının içine mülteciler, ekonomik göçmenler, düzensiz göçmenler ile farklı nedenlerle yerini terk etmek zorunda bırakılmış insan grupları dâhil edilmektedir (Anonim, 2019c).

İnsan göçü, tarihsel süreçler boyunca birçok bilimsel çalışma alanına konu olması yönüyle tanımı geniş bir olgudur. Sosyal bilimler bakımından “insanın coğrafi hareketliliği ve bu hareketliliğin sebep olduğu nüfus dinamiği” olarak da açıklanan göç; sebep ve sonuçları açısından çeşitlilik arz eden ve birçok sosyal, ekonomik ve demografik değişimi ortaya çıkaran bir tartışma olarak toplumsal bir sorun haline gelmiştir (Pala, 2013).

Ayrıca, sosyolojik bir olgu olan göç, bir ortamdan başka bir ortama doğru bireysel, ailesiyle ya da toplu olarak göç eden, toplumda pek çok değişimi de beraberinde

getirmektedir. İçinde yaşadığı toplumda isteklerini en yükseğe ulaştırmak isteyen birey, göç ederek kullanabileceği fırsatların sayısını artırır, mesleki ve sosyal hareketliliğini sağlamış olur. Göç eden kişiler, gittikleri çevrelerde hem sosyo-kültürel farklılaşmaya sebep olmakta hem de kendileri değişmektedir (Gürkan, 2006).

4.1.1. Göçün nedenleri

Göç, kaynak bölgede iticiliğe ve göç edilecek alanlarda çekiciliğe sebep olan unsurlar üzerine kuruludur. Bu unsurlar kaynaklarda “itici ve çekici güçler yaklaşımı” şeklinde incelenir. İtici ve çekici güçler yaklaşımının öncüleri, E. G. Ravenstein ve E. S. Lee’dir. Bu yaklaşımın temelini E. G. Ravenstein’in (1885, 1889) “Göç Kanunları” adlı çalışmaları oluşturmaktadır. Göç kanunları gereğince bireyler, iktisadi fırsatları az olan yerlerden çok olan yerlere doğru göç eder. Ravenstein sonrasında S. A. Stouffer ve E. S. Lee, bu yaklaşıma katkılarda bulunmuştur. Stouffer, kaynaklara “aradaki fırsatlar” kavramını eklemiştir. Aradaki fırsatlar; iki yer arasındaki bir bölgede bulunan istihdam fırsatlarını ifade eder. Ravenstein’in önermelerini güncel hale getiren Lee, göçü etkileyen unsurları “itici ve çekici faktörler” şeklinde iki gruba ayırmıştır (Sevinç ve ark., 2018).

İtici faktörler; tarıma yeni teknolojilerin girmesi, toprağın azlığı, tarlaların miras yoluyla bölünmesi, entansif tarım yöntemine geçiş, nüfusun artışı, coğrafi şartların yetersizliği, kırsal alanda altyapı problemleri, kan davaları ve terör olarak sıralanmaktadır. Kentlerin çekici faktörleri ise, istihdam olanaklarının çeşitli oluşu, kamuya yönelik hizmetlere yakınlık (sağlık, eğitim, sosyal hizmetler vb.), kentte hayatın hareketliliği, geleneksel durumdan uzak oluşu ile sosyal imkânlar olarak gösterilmektedir.

Tarımda makineleşme kırsal kesimlerde eksik istihdam ve gizli işsizlik problemini daha da artırarak işgücünün fazlalığına sebep olmuştur. Bu nedenle kırsal alanda artan işsizlik, kamu olanaklarından yoksunluk, tarımsal üretkenlikte yetersizlik, bunun yanı sıra toprağı az olan köylünün toprağını genişletememesi gelecek vaat eden kentlere yönelişi artırmıştır. 1948-1956 yılları arasında düzenlemeye konulan Marshall programı neticesinde Türkiye’deki traktör sayısı 800’den 44 bine yükselmiştir. Bu durum da kırsal alanda işsizliğin artış göstermesine sebep olan en önemli unsurlardan biridir (Anonim, 2018).

Sanayileşmiş olan ülkelerde 18. yüzyıl sonlarında başlayan kentleşme ile buna bağlı göç hareketleri, gelişme gösteren ülkelerde 1950'li yıllardan sonra ancak gündeme gelmiştir. Türkiye'de de 1923'ten 1950'li yıllara kadar, ciddi anlamda kentleşme ve göç hareketine rastlanmamaktadır.

Türkiye'nin özel şartları değerlendirildiğinde göçü doğuran genel sebepler şu şekilde sıralanabilir:

- Genel nüfus miktarı içinde genç yaş grubun yoğun olması,
- Tarım kesimindeki açık ve gizli işsizlik,
- Yanlış uygulanan tarım politikaları,
- Eğitimde ve hayat tarzında görülen ilerlemeler,
- Eğitim alarak meslek edinme,
- Refahın artması,
- Ekilecek arazinin kısıtlı olması ve miras yoluyla toprağın parçalanması,
- Tarımda makineleşmenin artması,
- Kan davaları ile buna benzer nedenlerle can ve mal güvenliğinin bozulması,
- Geniş aile otoritesinden kurtulma eğilimi,
- Ulaştırma ve haberleşme ağlarının genişlemesi ile kitle haberleşme araçlarının artması,
- Kır bölgelerinde değer hükümlerinde ortaya çıkan değişimler,
- Mevsimlik göçler,
- Deprem, su baskını vb. doğal afetler dolayısıyla zorunlu yapılan göçler,
- Çocuklar için iyi bir eğitim arzusu,
- Siyasi sebepler, terör ve mezhepsel mücadeleler (Öztürk ve Altuntepe, 2012).

4.1.2. Göçün toplum üzerindeki etkileri

Göç, coğrafi olarak yer değişikliği süreci olduğu gibi; sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel özellikleriyle toplumsal yapıda farklılaşmalar ortaya çıkaran bir nüfus hareketidir. Bu anlamda da toplumsal yapıda ciddi bir değişime neden olmaktadır. Çünkü göç edenler göç hareketleriyle yalnızca bedensel varlıklarını değil, geldikleri yerleşim yerinin sosyo-kültürel etkilerini de göç ettikleri yeni mekânlara taşımakta ve kültürel etkileşim yaratmaktadır. Böylelikle göç, kültürel ve coğrafi şekilde birbirlerinden kopuk kişiler arasında iletişim kurulmasına yol açar. Davranış şekillerini

değiş-tokuş ettirir, değişik fikirler meydana getirir, kültürü zenginleştirir ve yaygınlaştırır. Bu kültürel etkiyi belirleyen en önemli faktör, göç edenlerin göç ettikleri yerlerde yaşayanlarla sosyo-kültürel farkları olup olmadığıdır. Bu farklılığın aşaması, yeni toplumsal yapıyla bütünleşmede rol oynar. Dolayısıyla sosyo-kültürel farklılığın belli olduğu durumlarda etkileşim ve uyum zor gerçekleşmektedir. Bu hususta temel belirleyici, toplumsal yapının profilidir (Tümtaş ve Ergun, 2016).

İster sonuç, isterse neden olarak nitelendirilsin ya da hangi amaçla yapılırsa yapılsın göç, bağlı bulunduğu toplumlarda sosyal, ekonomik ve politik etki bırakmaktadır (Yılmaz, 2014). Ancak, kırdan kente olan göçlerin esas sonucunun kültürel olduğunu söylemek kaçınılmazdır. Kırdan kente göç edenler kente kültürel değerlerini ve geleneklerini taşımışlar, bu şekilde kente bir kültürel akış gerçekleştirmişlerdir. Bu da kentlinin sosyal ve kültürel yozlaşması ve kent ortamında bir taşraya dönüşme sürecinin meydana gelmesine neden olmuştur. Yine beraberinde, kente göç edenlerin, geldikleri köylere gidiş gelişleri de kente mahsus birtakım toplumsal ve kültürel değerlerin kırsala taşınmasına neden olmuştur. Zamanla kent taşralaşma sürecine, taşra ise kentleşme sürecine girmiştir (Özdemir, 2012).

Bostan (2017)'a göre, toplumların tarihsel gelişiminden çıkarılacak en temel bulgulardan birisi de, göçün toplumsal ve ekonomik dönüşümlerin sonucu şeklinde ortaya çıktığıdır; böylece göç, bir sonuçtur. Aynı zamanda göç de toplumsal ve ekonomik dönüşümlere katkısı olan bir etkidir; bu çerçevede de göç bir nedendir. İç ve dış göçler bir milletin inşası ve toplumsal değişime etkisini gösterir. Modern Türkiye bu anlamda iç ve dış göçler ile inşa edilmiştir. Ulusal inşa döneminde, ülkenin sınırları dışında kalmış birtakım Türk ve Müslüman kökenli topluluklar getirilmiş ve yeni Türk ulusunun temellerine dâhil edilmiştir. Gerek bu toplulukların ülke içerisindeki yerleşimleri, gerekse de sanayileşme ile beraber ortaya çıkan kırdan kente göç durumu bu topraklarda sürekli bir göç olgusu ile birlikte yaşama sorunu ortaya çıkarmıştır. Hızlı toplumsal değişimin sonucu şeklinde meydana gelen göçün, toplumsal değişime de neden olduğunu ifade etmiştir.

Büyük kentler, göç sonucunda köy yaşamından tamamen soyutlanmış ve kendine ait kültürü olan mekânlar olmaktan çıkmış, köy-kent devamlılığını sağlayan bir yaşam biçimini büyük topluluklara sunmuştur. Kırdan kente olan göçler sadece fiziksel altyapı

problemlerini getirmekle kalmamış, kırsal nüfusun kentle bütünleşebilmeleri hususunda problemleri bir süreç meydana getirmiştir. Bunun sonucu olarak kültürel kimlik, etnik kimlik arayışları, Türk toplumunu buhrana itmiştir. Kentleşme ve kentlileşmenin siyasi kültür veya davranışlarda büyük değişimlere yol açtığı düşünülmektedir. Kentleşme sürecinde inanç ve değer yargılarındaki değişimlerin siyasal kültüre de yansıdığını söylemek mümkün bulunmaktadır (Apan, 2006).

4.1.3. Göç ve kent ilişkisi

Kentteki gelişme ve büyümenin temel olarak itici gücü, karşımıza “göç” olarak çıkmaktadır. Bir anlamda kentin gelişiminin itici gücü göçtür. Göçün adresi kentler olduğu müddetçe, kentleşme daima büyüme gösterir. Her kent gelişmeyi meydana getirdiği gibi, onun tarafından da ortaya çıkmaktadır. Kentsel genişlemenin somut ismi “göç” ise; göçlerin varlığının kentlerin sürekliliğini sağladığını, kentlerin varlığını da göçlerin devamlı kıldığını söylemek mümkündür. Bu iki temel gerçeklik kaynağını birbirinden almaktadır (Şahin, 2008).

Bu etkileşim sürecinde birçok sorun belirtilmektedir. Kente uyum ve kültür çatışması sorunu bu sorunların başında gelmektedir. Ayrıca bu sorunların temelinde yatan birçok etken vardır. Kırsal yaşamına özgü özellikler ve bunların temelinde gelişen kültür ve kırsal kent arasındaki keskin farklılıklar bunlar arasında sayılabilir. Bu farklılıklar kente göçle birlikte etkisini göstermekle birlikte birçok sosyo-kültürel alanda yaşanan birtakım kopmalara ve uyum sorunlarına yol açmaktadır.

Kente göç edenler kendi kültürlerini de göç ettikleri alana getirmektedir. Dolayısıyla burada çok farklı bir kültürle karşılaşır ve etkileşimde bulunurlar. Bu etkileşimde ilkin yaşamlarını köyle karşılaştırırlar, bu süreçte her şeyi benimsememekle beraber zamanla kent yaşamına alışır, köyle bağlantıyı kesmeye başlarlar. Fakat tam manada kentleşme ancak ikinci kuşakta görülür. Bu ilk süreçte göç edenler, kent içerisinde adeta küçük ve ayrı köyler oluştururlar ve kentin kültürüne gereksinim duymazlar. Bu göç edenlerin yaşadıkları mahalleler, göçle gelenlerin köyden kente taşıdıkları alışkanlıklarla hem görsel hem de geleneksel olarak şekillendirmektedir. Böylece kentle bütünleşmeyi reddeden, gerçekte “yeni kentli” olarak tanımlanan ancak; “kente yabancı kesimler” ortaya çıkmaktadır (Özdemir, 2008).

Göçlerin, kent mekânı üzerindeki en önemli etkilerinden biri de kentlerin dağınık büyümesidir. Göçlerin meydana getirdiği konut talebi, kentlerde yetersiz konut problemini ortaya çıkarmaktadır. Nüfusun artmaya devam etmesi, artan konut talebine paralel olarak arsa spekülasyonunu ortaya çıkarmakta ve sınırlı olanaklara sahip çok sayıda göçmenin, kentin dış bölgelerine yerleşmesini mecbur kılmaktadır.

Göç, yoksulluğun mekânsal olarak artmasına ve belli bölgelerin kentsel hizmet ve altyapı imkânlarından yoksun kalmasına neden olmaktadır (Yenigül, 2005). Ayrıca kentler göç aşamasında kentsel yatırım maliyetlerinin artması, çarpık yapılaşma ve altyapı gibi bazı problemlerle karşılaşmaktadır. Plansız yapılaşma sadece kentlerin altyapı ve tesisleri açısından yetersiz kalması ile kalmayıp bunun yanısıra kent kaynaklarının da verimsiz kullanılmasına sebep olmaktadır (Özdemir, 2008).

Birçok ülke, kentleşme sürecinden kalkınıp büyümede itici güç olarak faydalanmak istemekte, kentleşmenin iktisadi yararlarını arttırmaya, sosyal risklerini azaltmaya çalışmaktadırlar. Ülkelerin bazıları kentleşmenin hızını azaltmayı, kentlere gelen yığınların en azından bir bölümünü köylerine geri döndürme yolunu denemişlerdir. Bu yolla gösterilen çabanın başarısızlığı bu yolun sonuç veren yol olmadığını göstermiştir. Kimi ülkelerde nüfusun büyük kentlerde toplanması yerine yurt geneline dağılması için desantralizasyon denemeleri yapılmış ve kaynaklarla beraber nüfusun bütün bölgelere dağıtılmasına çalışılmıştır. Köylerde kimi olanaklar meydana getirilmesini, köylünün ekonomik anlamda kalkınması için köylüyle devletin birlikte çalışmasını amaç edinen toplum kalkınması da, kentleşmenin hızını kontrol altında tutmak için faydalanılan yollardandır (Yıldırım, 2004).

4.1.4. Kırsal göç

İnsanlar daha iyi iş olanakları, eğitim ve daha iyi hayat koşulları için kırsal alanlardan kentsel alanlara göç etmektedir. Bu hareket, kentsel alanlarda algılanan çok sayıda istihdam ve iş olanakları üzerine kuruludur (Anonim, 2019d).

Kırsal göç, gelişme gösteren ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de iktisadi ve toplumsal gelişimin önemli belirleyici unsurlarındandır. Kırsal göç, ilkel tarımdan modern tarıma dönüşümün temel sonuçlarından birisi olmakla birlikte, insanların tarımsal

faaliyetlerinden vazgeçmesi neticesinde kırsal bölgeleri terk etmeleri anlamına gelir (Güreşci ve Yurttaş, 2008).

Kırsal göç ile ilgili tartışmaların Sanayi Devrimi sonrası başladığı görülmektedir. Sanayi Devrimi ile birlikte, emeğin yerine makine gücünün kullanımı, özellikle kentsel bölgelerde yeni iş imkânları ortaya çıkarmıştır. Bu iş imkânları, yeni bir iş gücü ve hammadde talebini meydana getirmiştir. Böyle bir durum kırsaldan kente olan göçler için kaçınılmaz bir gerekçenin zeminine ortam hazırlamıştır. Bu nedenle kırsal göçün temel sebebinin teorik olarak tarım-sanayi mukayesesinden kaynaklanmaktadır. Tarım sektörünün mutlak olarak sanayi sektörüne göre olumsuz tarafı bu sektörden sanayi sektörüne doğru bir iş gücü ve sermaye kaymasına neden olabilmektedir. Bu teorik neden iki sektörlü modellerle çeşitli şekillerde açıklanmış ve bu günkü göç teorilerinin de temel noktasını oluşturmuştur. Bu konuda Harris-Todaro Modeli belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır (Güreşci, 2018). Todaro ve Harris kırdan kente olan göç hareketlerini açıklamaya çalışmışlardır. Kırdan kente olan göçlerin ekonomik davranışsal biçimini hazırlayan Todaro, kırdan kente göçleri, kır ve kent arasında olan reel gelir farklılıkları ve göç eden kişilerin kentte iş bulma olasılığı ile ilişkilendirmiştir (Şahin, 2018).

Az gelişmiş ülkelerde kırsaldan kente doğru gerçekleşen göçlerin iki aşaması vardır. Birinci aşamada az donanıma sahip olan göçmen, kentsel formel sektörde iş bulamayıp belli süre kentsel enformel sektörde çalışmaktadır. İkinci aşamada da göçmenler formel sektörde iş bulmaktadır. Kır ile kent arasındaki ücret farklılıkları yüksek olsa da potansiyel göçmenler göç kararı alırken, modern sektörlerde iş alanı bulabilmek için ne kadar süre geçireceklerini göz önünde tutarlar. Bekleme süresi ne kadar uzun ise göçmenler için göç etme ihtimali o kadar düşüktür (Şahin, 2018).

II. Dünya Savaşı'ndan sonra, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hızlı bir kentleşme süreci yaşanmış, Türkiye de bu gelişmelerden etkilenmiş ve buna bağlı olarak kırdan kente olan göçler artış göstermeye başlamıştır (Gürbüz ve Karabulut, 2008). Türkiye'de 1950'li yıllardan bu yana devam etmekte olan kırsal göçün sebepleri değerlendirildiğinde ülkedeki ekonomik politikaların uygulanmasında itici ve çekici faktörlerin belirleyiciliği de önem kazanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde kırsal alandan göç sanayileşmeye paralel olarak işgücü talebi ile ilgiliyken, Türkiye'de ise çoğunlukla

tarım kesiminde makineleşmenin yol açtığı işsizlik ile hızlı nüfus artışından kaynaklanmaktadır (Aşkın ve ark., 2013).

Türkiye’de 1995-2000 yılları arası dönemde göçün en önemli nedeni olarak “iş arama ve bulma” gelmektedir. Göç eden nüfusun %20’si iş arama-bulma, %13’ü tayin ve atama nedeniyle göç etmiştir. Eğitim sebebiyle göç edenler %12 iken, aile fertlerinden birine bağlı olarak göç edenlerin oranı %26, güvenlik sorunuyla göç edenlerin ise oranı %1’dir (Bahar ve Korkmaz, 2010).

Türkiye’de kırsaldan kente göçün özellikle Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgeleri’nden, batıdaki bölgelere doğru olduğu görülmektedir. Bu alanlardaki göçler İstanbul, Ankara, İzmir başta sayılmak üzere batı bölgelerindeki kentlerde yoğunlaşmış durumdadır. Göç edilen yerlerde artan nüfus ile işsizlik problemi buralarda da devam etmekte, göç eden niteliksiz işgücü istihdam sorunu yaşamaktadır (Eren Yalçın ve Öcal Kara, 2016).

4.2. Kent, Kentleşme ve Kentlileşme

Avrupa Kentsel Şartı’nda, “etimolojik anlamda “kent”, “citta” sözcüğü, iki temel kavramı kapsar. Yapısal ve kent planlama açısından toplumların bir araya geldiği mekân; Tereccani Italien Ansiklopedisi’nde ise “toplum hayatının karakteristiğini ortaya koyan yaşamsal oluşum” olarak tanımlanmıştır (Çan, 2019). Kentler, tarihsel süreçler boyunca insan kişiliğinin gelişimine yardımcı olan sosyal ve kültürel etkinliklerin meydana geldiği, bir yerleşim bölgesinde halkın ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarına cevap verecek seviyede konut, gezi ve dinlenme alanların olduğu mekânlar olmuştur. (Tulunoğlu, 2009).

Özgür ve Uluocak (2011)’e göre kent, yerleşik düzene geçişle beraber oluşan, yüzyıllar boyu insanlığın gelişimiyle değişen ve gelişen etkin bir olgu olarak tanımlanmıştır. Nüfusun büyüklüğü, yerleşim yerinin yoğunluğu kenti tanımlayan özelliklerdendir. Nüfusun büyüklüğü ve heterojenliği, kente çoğulcu bir yapı da kazandırmaktadır.

Kent, insanların beraber yaşadığı, belirli bir nüfus miktarını barındıran, ekonomik anlamda sanayi ile hizmet sektörünün ağırlığı olan, nüfusunun birçoğu ticaret, sanayi, hizmet ya da yönetimsel iş veya işlerle uğraşan, genelde tarımsal faaliyetlerin az olduğu yönetimsel örgüt birimine sahip gelişmiş yerleşim birimleri olarak nitelenmektedir (Kaypak, 2013). Kent kavramı, bir yerleşim yerinin ekonomik, siyasal ve toplumsal özelliklerini ifade etmek için kullanılırken, kentleşme ise yaşanan değişim sürecini ifade etmek amacıyla kullanılır (Gökulu, 2010).

Kentleşme, farklı disiplinlerdeki uzmanlarca tanımlandığından bu tanımlar birbirine yakın ve birbirlerini tamamlayan niteliktedir. Kentleşme, kalkınma literatüründe milli nüfusun kentsel alanlarda yaşayan oranının gittikçe arttığı demografik bir süreç şeklinde tanımlanmaktadır (Ertekin ve Kırca, 2017).

Kuyaksil ve Özdemir (2015)'e göre kentleşme; sanayileşme ve iktisadi gelişmeye bağlı olarak kent sayısının yükselmesi bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu ortaya çıkaran, toplum yapısında artan örgütlenme, işbölümü, insan davranışlarında ve ilişkilerinde kentlere has değişikliklere yol açan nüfus birikim süreci olarak da ifade edilmektedir.

Tatlılıoğlu ve ark. (2013) ise, kentleşme tanımını, demografik niteliğinin yanı sıra ekonomik, toplumsal, siyasal ve teknolojik boyutları içine alan bir olgu olması nedeniyle “bağımlı” bir değişken; toplumun ekonomik, sosyal ve siyasal yapısını, bireysel tutum ve davranışlarını etkileyen bir süreç niteliği içermesi nedeniyle de “bağımsız” bir parametredir şeklinde tanımlamışlardır.

Kentleşme, şehirlerin büyümesini sağlayan nüfusun kırsal alanlardan kentsel alanlara taşındığı bir süreçtir (Anonim, 2019e). Diğer bir tanımda ise; halkın, daha iyi eğitim, sağlık, konforlu konutlar, büyük iş olanakları ve çok yönlü ulaşım gibi ekonomik olanakların yanı sıra, daha fazla sosyal imkânlardan yararlanmak için kırsal alanlardan kentsel alana göç ettikleri bir süreç olarak adlandırılmaktadır (Anonim, 2019f).

Kentleşme, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde çok yaygındır; çünkü giderek daha fazla insan, ayrıcalıklı sosyal ve ekonomik hizmetler ile aynı zamanda faydalar elde etmek için şehirlere göç etme meylindedir (Anonim, 2019e).

Bu nedenle kentleşme çeşitli ekonomik, politik ve coğrafi etmenlerden etkilenen aşamalı bir süreçtir (Anonim, 2019f). Kentleşme hareketleri bu ekonomik, teknolojik, siyasal ve psiko-sosyolojik faktörlerin etkisiyle meydana gelirken ekonomik nedenlerin bir kısmı, köylü nüfusunu köyünden iten tarım kesiminin içinde bulunduğu koşullardan kaynaklanmaktadır. Bunlara itici faktörler ya da olumsuz göç nedenleri denir. Ekonomik nedenlerin bir diğer kesimi ise, köyünde beslenemeyen, iyi gelecek için teminat bulamayan nüfusu kent merkezlerine çeken nedenlerdir. Bunlara da çekici etmenler veya olumlu göç sebepleri denilmektedir (Ulusoy ve Vural, 2001).

1950 yılı öncesinde oldukça yavaş olan kentleşme, 1950 sonrasında kırsal alandan kente göçler nedeniyle hızlanmıştır. Bununla beraber, 1980'lere kadar olan dönem araştırıldığında, kentsel nüfus artışının genelde sanayi kentlerinde çok yüksek olduğu görülmektedir. İstanbul, Batman, Kırıkkale, Adana, Karabük, Ereğli gibi şehirler 1950-1980 döneminde nüfusları hızla artış gösteren merkezlerden bazılarıdır. Sanayi, 1980 sonrasında da Türkiye'de kentleşmeye yön vermeye devam etmekle beraber iki önemli faktör daha ortaya çıkarmıştır. Bunların biri turizm, diğeri ülkenin doğusunda artış gösteren terör olaylarıdır. Ülkenin güney kesimlerinde Antalya çevresinde yoğunluk gösteren turizm faaliyetleri Antalya, Alanya, Marmaris, Fethiye gibi merkezlerde önemli nüfus artışlarına neden olmuştur. Diğer taraftan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun kırsal kesimlerinde etkisini daha ağır hissettiren terör olayları, kır nüfusunun, bölge içinde çeşitli merkezlere göç etmesinde önemli etkisi olmuştur. Nitekim Van, Şırnak, Hakkari, Bismil, Yüksekova, Siverek başta olmak üzere, birçok bölge büyük göçlerle karşı karşıya kalmıştır (Işık, 2005).

Kentlileşme ise; kente göçle başlayan nüfus hareketlerinin kentin belli kesimlerinde kararlılık kazanmasına kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç içinde yeni kentli bireyler, kentin daimi yerlileri haline gelmektedirler. Bu anlamda kentlileşme, geniş kentsel merkezlerde olan yaşam biçimini de ifade etmektedir (Gölçük, 2007). Kentlileşme, ekonomik ve sosyal niteliği olan bir kavramdır. Ekonomik anlamda kentlileşme, kişinin hayatını tamamen kentte ya da özgü işlerde sağlıyor duruma gelmesiyle gerçekleşir. Sosyal anlamda kentlileşme ise, kırsaldan gelen insanın türlü konularda kentlere mahsus davranış biçimlerini benimsemesiyle gerçekleşir (Hatipoğlu, 2008).

Kentlileşme, sosyal değişimle beraber kent toplumundaki bireylerin geçirdiği kültürel değişim ve bunun sonucunda da bütün olarak toplumun kent kültürüne sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. Kentteki yaşam biçimiyle özdeşleşme anlamındaki kentleşmenin temel unsurları, ailenin biçimsel anlamda küçülmesi, akrabalık ilişkilerinin zayıf hale gelmesi, kadının aile içinde üstlendiği görevin değişmesi ve kısmen de olsa da ekonomik olarak bağımsızlığını elde etmesi, tüketim harcamalarının artması şeklinde benzer alanlardaki tutum ve davranışlar olarak özetlenebilir. Fiziksel yapı, çevre, özellikle de ekonomik örgütlenmeyle birlikte bireylerin, toplumla bütünleşmesini sağlayan bu kültürel öğelerin yerleşmesine zemin hazırlayan kentleşme sürecinin sonucu kentlileşmedir (Yahyagil, 1998).

4.2.1. Kentleşmenin nedenleri

Kentleşme; ekonomik, siyasal, teknolojik ve sosyo-psikolojik nedenlerin etkisi ile oluşur. Birbirleriyle birçok yönden etkileşim içinde bulunan etmenleri birbirinden ayırmak mümkün değildir. Bu nedenle kentleşmeyi etkileyen faktörlerin ayrı ayrı incelenmesi gerekir (Tunçer, 2015).

Ekonomik nedenler (İtici nedenler)

Tarımda çağdaş üretim araçlarının kullanılmaya başlanması, tarımsal üretim süreçlerinin aşamasında ilkel metotların kullanımının artık bırakılması, buna karşın üretimi etkileyen yeni girdilerin kullanımının artması tarımda ihtiyaç duyulan insan gücü sayısını azaltmaktadır. Az gelişmiş ülkelerde özellikle, tarımsal verimlilik ve kişi başına düşen tarımsal gelirin kişileri köylerinde tutmaya yetmeyecek derecede düşük miktarda oluşu, toprak sahipliğinin dengesiz dağılımı, tarım topraklarının parçalanmış olması ve iklim koşulları bu sebeplerdendir (Gürsoy, 2013).

Özellikle göçle kırdan kente gelenlerde kentlilik bilinci oluşturmanın en etkin yollarından birkaçı onlara sağlanacak iktisadi ve sosyal olanaklardır. Her ne kadar istihdam seçenekleri kentlerde ihtiyaç duyan herkes için oluşturulmalı ise de kentsel anlamda donanımları yerleşik düzendeki kentlilere kıyasla daha az olması nedeniyle, göç ile kırdan gelenler için daha hassas olunmalıdır. Diğer yandan bireyler arasında

kentin olanaklarından dengesiz faydalanma durumu da kentlilik şuurunu etkiler. Söz konusu olanaklardan büyük oranda faydalanan bireylerin varlığı, faydalanamayan bireylerin kente yabancı kalmasına ve sorumluluk almaktan kaçınmasına neden olacaktır (Mutlu ve Özeydin, 2011).

Sosyo-psikolojik nedenler (Çekici nedenler)

Sosyo-psikolojik nedenler, kentleşmeyi ortaya çıkaran diğer nedenlere dâhil olarak onarımı hızlandırıcı veya yavaşlatıcı etkide bulunmaktadır. Günümüzde medya ortamı, sosyo-psikolojik nedenleri oluşturan en önemli faktördür. Televizyonun yaygın şekilde kullanımı, kente daha önceden göç etmiş olanların kırsal kesimle ilişkilerinin belli bir ölçüde devam etmesi, kentsel yaşam biçimlerinin kırsal alanlarda iyi bilinmesini sağlamaktadır. Televizyonun yaygın şekilde kullanımı, kırsal alanda da çoğunlukla her evde mevcut olması insanların farklı yaşam türlerinden haberdar olmalarını sağlamıştır. Bu durum da kentleşmenin sosyo-psikolojik nedenlerine ortam hazırlayan bir faktör olmuştur (Kaya, 2011).

Bu nedenler, kır ve kent yaşam şekilleri arasındaki farklılıklardan kaynaklı, genelde kentin çekici özelliği gözüyle bakılan nedenlerdir. Kentlerdeki toplumsal ve kültürel birçok sayıdaki olanak insanları cezbetmektedir (Acungil, 2012). Kentin özgür havası, kentli olmanın hissettirdiği gurur, kentteki kültürel imkân ve hizmetler kenti cazip kılmaktadır. Bazı bölgelerde kente göçün "yükselme" olarak görülmesi kentli olmayı, kentte yaşamayı da beraberinde getirmektedir (Anonim, 2019g).

Çekici nedenler içerisinde genel olarak; iş olanakları, yüksek ücret, verimli toprak, yükselme olanakları, eğitim ve sağlık imkânlarının artması, besin maddelerinin çeşitli olması, iyi konut imkânı, toplumsal huzurun artması olarak sıralanabilir. İnsan ilişkisi yönünden belli nüfusa sahip toplumlarda karşılanması olanaklı olan fizyolojik, ekonomik ve sosyal-kültürel ihtiyaçların belirli düzeyde karşılandığı alanlar olan kentler, daima çevre yerleşim yerlerinden daha çok cazibe merkezi haline gelmiştir. Bilhassa büyük kentlerde, çalışan insanlar daha fazla ilerleme imkânı bulmaktadır (Yıldırım, 2004).

Siyasal ve teknolojik nedenler

İnsanların kentlere doğru yönelmesine aracılık yaparak kentleşme sürecini hızlandıran bu nedenler; sanayi devriminin ortaya çıkardığı yenilikler, siyasi kararlar, uluslararası ilişkiler, savaşlar, siyasi uyuşmazlıklar, yerleşme özgürlüğü konusundaki kısıtlamalar, hukuki kurallar ile iletişim ve ulaşım olanaklarıdır (Kızıroğlu, 2017). Sanayi devriminin getirdiği değişimlerle kentleşmenin hızlanması teknolojik gelişmelerle mümkün olmaktadır. Buhar gücü nüfusun daha çok fabrikalar yakınında yoğunluk kazanmasına yol açmıştır. Elektrik enerjisinin sanayide büyük oranda kullanılması kentsel mekânlarda nüfusun hızlı biçimde yoğunlaşmasına etki etmiştir. Hidroelektrik santralleri de kentlerin gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

Köylerde tarımsal alanların parçalanması neticesinde mirasçılardan yalnızca biri tarafından toprağın bütünü veya büyük kısmının elde tutulduğu sistemde, ya kendilerine ait çiftlik satın almak ya da başka çiftlikte işçi olarak diğer çocuklar çalışmak zorunda kalacaklardır. Bu noktalarda kentin olumlu yönleri cazip gelmektedir (Anonim, 2019h).

4.2.2. Kentleşmenin temel özellikleri

Kentleşmenin birinci özelliği, toplumsal değişim ve yeniden biçimlenme sürecidir. Kentleşmeyle nüfus, örgütlenme ve yeni bir toplumsal ilişki geliştirerek yeni bir topluluk meydana getirmektedir. Kır topluluklarından ayrı olmakla birlikte kır kesimine aykırı özellikleri ile kent, geniş ve karmaşık yapıya sahiptir.

İkinci özellik olarak kentleşme, idari örgütlenme sürecini kapsamaktadır. Kentleşme sürecinin hızıyla orantılı olarak kentlerde büyüme de hız kazanmıştır. Hızla büyüyen kentlerde buna bağlı olarak sorunlar da artış göstermektedir. Böylelikle artış gösteren sorunlara çözüm aramak için yeni yönetsel teşkilatlanmalara gidilmektedir. Köylerde yönetimin yeterince örgütlenmemesine karşın, kentte yönetim merkezi bir şekilde örgütlenmiştir (Adıyaman, 2008).

Kentleşmenin üçüncü özelliği iktisadi niteliklidir. Kentleşme en başta sanayileşme ve iktisadi gelişmeye bağlı meydana gelen bir olaydır. Bu sebeple bir taraftan kırsal

kesimde verimlilikte artışa orantılı olarak tarımsal yapı değişirken, diğer taraftan kırsal alanlardan kentsel bölgeye nüfus aktarımı gerçekleşmektedir. Böylelikle istihdam içinde sanayi ve hizmet sektörünün payı artarken, tarımın payı azalmaktadır. Bu gelişmeye paralel olarak da toplumlar tarım toplumu olmaktan sanayi toplumu olmaya yönelmektedirler. Böylece de kentleşmeyle birlikte toplumların ekonomik özellikleri de değişmektedir (Anonim, 2019ı). Günümüzde kentleşme, kalkınmışlık ve gelişmişliğin en önemli göstergelerinden biri sayılmaktadır. Ayrıca kentleşme, ülkelerin milli hasıllarının gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Kentler, daima ekonominin ve ticaretin merkezinde yer almış yerleşim yerleridir. Bazen üretimin bazen de tüketimin itici gücünü temsil etmiş olsalar da bireyler için her zaman bir alışveriş merkezi olmuşlardır. Bu bağlamda kentlerin üç önemli görevi ortaya çıkmaktadır. Bunlar; istihdam sağlama, pazar oluşturma, vergi toplama şeklindedir (Öztürk ve Çalışkan, 2019).

Kentleşmenin dördüncü özelliği ise bireylerin davranış ve ilişkilerinde kentlere has değişimler gösteren süreç olmasıdır. Kentleşme tarımsal yapı ile sanayideki değişimlerin oluşturduğu bir sonuçtur. Bu değişim içerisinde insanlar arası ilişkiler yeniden düzenlenirken, ilişkiler çıkar dengelerine dayalı şekilde yeniden kurulmaktadır. Ayrıca ilişkilerde bireyci tutumlar egemen hale gelmektedir. Böylece de kırsaldan kente göçen toplumlarda "kentlileşme" süreci başlamaktadır (Anonim, 2019i).

4.2.3. Türkiye’de iç göçler ve kentleşme

İç göçler temelde kentlere, kent yerleşmelerine yönelik biçimde olmaktadır. Türkiye’de iç göçler, genel olarak kentleşme hareketidir. Türkiye’de kırsal yapıda meydana gelen dönüşümler ve değişmeler sebebiyle kırsal alanda artan nüfus, toplumsal, kültürel ve ekonomik sebeplerle köylerden kentlere, iç kesimlerden kıyılarına ve Doğu illerinden Batı illerine doğru devamlı olarak göç eylemine dönüşmektedir (Özdemir, 2008). Göç, ekonomik anlamda gelişme hareketidir. Ancak Türkiye’de kırdan kente olan oldukça hızlı ve bununla beraber düzensiz göç dalgaları da sorunlar ortaya çıkardığından göçe yüklenen anlam da bu nedenle olumsuz olmaktadır. Göçmenlerin istihdam edildiği ortamlarda ise göç, olumlu anlamlar içermektedir.

Türkiye’de iç göç yapısal değişimin ürünüdür. Sanayileşme süreci, kırsal-kent dengesizliği, iş gücünün yüksek seviyede arzı, ücret siyasetlerindeki farklılıklar, göç veren yerlerdeki negatif şartlar, buna karşılık varılan yerdeki pozitif koşullar vb. göçün arka planındaki belirleyicilerdir (Bal, 2006).

Türkiye’de kentsel nüfus oranlarının artmasının önemli sebeplerinden olan iç göçler, daha çok 1950’li yıllara dayanmaktadır. Bu yıllara kadar Türkiye’de iç göç hareketleri düşük olduğu kadar kentlerin de nüfus artış oranları düşüktür. II. Dünya Savaşı’ndan sonra diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye de gelişme göstermeye başlamış, Cumhuriyet Dönemi’nde yapılan uzun vadeli yatırımların sonuçları alınmaya başlanmıştır (Özdemir, 2008). 1950’li yıllardaki iç göç hareketleri, sanayileşmeye bağlı değil, kırsal alanların itici yaşam şartlarının zor olması ve gelişmiş bölgelerin, kentlerin çekici yaşam koşullarının toplulukları kendine çekmesi sonucu ortaya çıkmıştır. İç göçlerin ortaya çıkmasının önemli sebeplerinden biri, bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarıdır. Ekonomik ve doğal kaynakların dağılımı açısından yaşanan dengesizlikler, iç göçün yönünü belirleyen önemli unsurlardandır. Kalkınma planlarıyla giderilmeye çalışılan bu dengesizlikler, coğrafi şartlar, nüfusun yapısı, okullaşma oranları, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içinde bölgenin oranı şeklinde birçok unsurdan kaynaklanmaktadır. Diğer bir deyişle bölgeler arasındaki dengesizlikler kırdan kente göçlerin nedeni olduğu kadar aynı zamanda sonucudur (Öztürk, 2007).

Geçmişten bugüne kadar göç olgusu varlığını korumuş, tarihsel süreç içerisinde dönem dönem farklı tür yoğunluklarda gerçeklemiştir. İç ve dış faktörler göçü tetikleyerek varlığını korumasında etkili olmuştur. Bu faktörler neticesinde bireyler yaşam yerlerini değiştirmiş ve dolayısıyla bu olgunun içerisinde aktif rol üstlenmişlerdir. Yoğunluğunu büyük hızla artıran göç süreci günümüz Türkiye’sinde varlığını kabul ettirmiştir (Özdemir, 2008).

4.2.4. Türkiye’de göç hareketleri ve kentlerin doğurduğu sorunlar

Ülkemizde dört bölüme ayrılan iç göçlerin nitelikleri ve yönü farklılık göstermiş olsa dahi değişmeyen tek faktör, bu göçlerin geri kalmış yerlerden gelişmiş bölgelere doğru olmasıdır (Büyükyılmaz, 2017).

1923-1950 yılları arasındaki durum

1923’te Cumhuriyetin İlanı ile başlayan süreçte evlilik, okul, memur tayinleri gibi sebeplerden ötürü göç yaşanırken; kırdan kente veya kentten kente önemli sayılabilecek göç hareketleri olmamıştır. Doğal afetler, kuraklık, deprem gibi zorunlu göçleri normal göç türlerinden ayırmak gerekir. İnsan emeğinin toprak ile yoğurulduğu, Anadolu’daki toprak ağalığı, aşiretler bu ekonomik daralma dönemlerinde ortaya çıkmıştır. Ailelerdeki doğum ve ölüm oranlarının yüksek olduğu, göçün olmadığı ya da az olduğu köy toplumlarında aile düzeyinde yaşam bölgeleri, toprak ve devletle mevcut olan dengeler içerisinde devam etmiştir (Büyükyılmaz, 2017). Bu dönemde kırdan kente göç edenlerin genelde evlenmemiş gençler olduğu, erkeklerin eğitim amaçlı, kızların ise evlerde çalışma amaçlı olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Gençlerin eğitim amacıyla kentlere göç etmesi, genelde yatılı okullarda kalmalarıyla gerçekleşebildiğinden bugün anlaşılan türde bir göç mahiyeti taşımamaktadır (Özbay ve Yücel, 2001).

Çizelge 4.1. 1927 - 2017 yılları arasında Türkiye’de kırsal, kent nüfusu ve oranları

Yıllar	Genel Nüfus	Kent Nüfusu	Kent (%)	Köy Nüfusu	Kırsal (%)
1927	13 648 270	3 305 879	24.20	10 342 391	75.80
1940	17 820 950	4 346 249	24.40	13 474 701	75.60
1950	20 947 188	5 244 337	25.00	15 702 851	75.00
1960	27 754 820	8 859 731	31.90	18 895 089	68.10
1970	35 605 176	13 691 101	38.50	21 914 075	61.50
1980	44 736 957	19 645 007	43.90	25 091 950	56.10
1990	56 473 035	33 326 351	59.00	23 146 684	41.00
2000	67 803 927	44 006 274	64.90	23 797 653	35.10
2010	73 722 988	56 222 356	76.30	17 500 632	23.70
2012	75 627 384	58 448 431	77.30	17 178 953	22.70
2013	76 667 864	70 034 413	91.30	6 633 451	8.70
2014	77 695 904	71 286 182	91.80	6 409 722	8.20
2015	78 741 053	72 523 134	92.10	6 217 919	7.90
2016	79 814 871	73 671 748	92.30	6 143 123	7.70
2017	80 810 525	74 761 132	92.50	6 049 393	7.50
2019	82 003 882	75 666 497	92.30	6 337 385	7.70

Kaynak: Anonim, 2019h.

Çizelge 4.1’e bakıldığında 1927 yılında kent nüfus oranı %24.20, 1950 yılında kırsal nüfus oranı %75.00, kentteki oran %25.00 olmuştur. Buna göre 1927-1950 yılları arasında kent nüfusu %0.80 oranında az da olsa artmıştır. Bu durum da bu dönemde kırsaldan kente olan göçün ne kadar az olduğunu göstermektedir.

1950-1960 yılları arasındaki durum

1940-1950 döneminin sonlarına doğru II. Dünya Savaşı’nın Türkiye üzerindeki sosyal ve ekonomik yönden olumsuz tesirlerinin ortadan kalkması, ölümlerin azalması, ulaşım ve sanayinin gelişmesi ile hızlı bir kalkınma sürecine girilmiştir (Kasarcı, 1996). Bu dönemde genel anlamda tarım toplumu olan Türkiye’nin, geç modernleşme ve sanayileşme sürecine girmesiyle beraber, toplumsal yapısında önemli derecede değişim ve dönüşümlerin başladığı görülmektedir (Dücan, 2016).

1950’lerden sonra yoğunlaşan kırsaldan kente göçlerle beraber, kentler hızlı nüfuslanma sürecine girmiştir. Ancak kırsal kesiminden gelenler, şehir hayatına hemen uyum sağlayamadıklarından, kent nüfusuna göç yoluyla ve yüksek doğurganlık oranlarıyla katılmışlardır. 1950-1960 arası dönemde Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerin

bulunduğu illerin hızla artmalarının esasında bu durumun etkisi görülmektedir (Kasarcı, 1996).

İç göçteki bu gelişmeler, Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişmesine bağlıdır ancak; Türkiye'de 1950'li yıllar ve devamında başlayan plansız ve düzensiz yapıdaki iç göç hareketleri, gerek göç eden toplumlar, göç alan kentler, gerekse de göç veren kırsal alanda geri dönüşü olmayan etkiler bırakmıştır. Hazırlıksız yakalanan bu iç göç olgusunun sebep olduğu problemlerin başında; işsizlik, yoksulluk, çarpık kentleşme ve gecekondulaşma sorunları gelmektedir. Köyden kentlere olan iç göç dalgası batılı toplumlardan yaklaşık olarak bir asır sonra Türkiye'nin toplumsal düzeninde önemli yapısal değişikliklere neden olmuştur. Bu süreç kentlerde yaşayan ve emeği ile geçinen bir işçi sınıfı ve orta sınıfın oluşmasına neden olmuştur (Dücan, 2016).

Çizelge 4.1'e bakıldığında 1940 yılında 17.820.950 olan Türkiye'nin genel nüfusu, gerek bebek ölümlerinin yüksek oluşu, gerekse II. Dünya Savaşı'nın etkisiyle, %17.54'lük bir hızla artarak 1950 yılında 20 947 188'e ulaşmıştır. 1950 yılında ise kent nüfus oranı %25.00 iken, kır nüfusunun oranı %75.00'tir. 1960 yılında kent nüfus oranı %31.90'a çıkarken kır nüfusunun oranı ise %68.10'a düşmüştür. 1950-1960 yılları arasında kent nüfus oranı %6.90 artış göstermiştir. Bu durum kırdan kente göçün artmaya başladığını göstermektedir.

1960-1980 yılları arasındaki durum

1950'li yılların devamından Türkiye'nin köylerinde başlayan göç hareketleri 1960'larda da benzer şekilde devam etmiştir. Dönem itibariyle başta kırsal bölgedeki yol, su, elektrik gibi hizmetlerden faydalanma oranının son derece düşük olduğu görülmektedir. Anılan dönemin sonlarına kadar kırdaki insanların hizmete ulaşma oranlarında artış olsa bile bu durum kırdaki itici nedenleri ortadan kaldıramamıştır (Özbaş, 2014). 1950 yılından sonra tarımsal alanda teknolojik gelişmelerle birlikte, karayolu ve hidroelektrik santralleri inşa edilmiş ve sanayi bölgeleri oluşturulmuştur. Böylece, yeni istihdam alanları oluşmuştur. Bu gelişmeler, göç oranlarında artış meydana getirmiştir (Çelik ve Güven, 2014).

1960'lı yıllarla girilen daha planlı dönemde, kent merkezlerinde hızlı dönüşüm devam etmiştir. Planlamaya ağırlık verilerek, kent merkezleri içinde yoğunlaşan işyerleri, sanayi kuruluşları kentlerin dışına çekilerek sanayi şehirleri teşkilatlanmalarına gidilmiştir. Merkezi iş alanlarının dönüşümüne etki eden ve bu dönemde kentlerin aldığı biçimde etkin rolü olan iki önemli faktör, konut sunumu biçimleri ve ulaşım sorununu çözmeye yönelik çabalar olmuştur. Özellikle planlı dönemde, 1954 yılında çıkarılan ve kat mülkiyetine imkân sağlayan yasayla kooperatif konutları yaygınlaşıp, 1-2 katlı evlerin yıkılıp apartmanlar yapılmıştır. Ulaşım alanında ise dolmuşçuluk Türkiye'nin ulaşım sisteminde hızla önemli bir yer edinmeye başlamıştır (Koyuncu, 2011).

Ülkede yerleşim yerlerine bakarak göç eden nüfusun gösterdiği genel eğilimde, diğer bir deyişle göçün yönünde bu dönemlerde diğerlerinin aksine bariz farklılıklar gözlenmektedir.

Çizelge 4.2. Türkiye'de yerleşim yerlerine göre göç eden nüfusun dağılımı

Yerleşim Yeri	Yıllar			
	1975-1980	1980-1985	1985-1990	1995-2000
Kentten Kente %	1 752 817 48.90	2 146 110 56.18	3 359 357 62.18	3 867 979 57.80
Köyden Kente %	610 067 17.02	860 438 22.53	969 871 17.95	1 168 285 17.46
Kentten Köye %	692 828 14.75	490 653 12.84	680 527 12.60	1 342 518 20.06
Köyden Köye %	528 709 14.75	322 709 8.45	392 935 7.27	313 481 4.68
Toplam %	3 584 421 100	3 819 910 100	5 402 690 100	6 692 263 100

Kaynak: Anonim, 2019ı.

Çizelge 4.2'ye bakıldığında kentten kente göçlerin özellikle 1975'ten itibaren yaygın göç türü olmaya başladığı, ayrıca bundan sonra da özelliğini koruduğu görülmektedir (Özdemir, 2008). İç göç olaylarının bu dönemden itibaren kent ağırlıklı yapıya dönüşmesinin sebepleri; eğitim imkânlarının kentlerde yoğun hale gelmesi, devletin ekonomi ve yatırımı özendirici politikaları neticesinde köy-kent arasında engeller meydana getirmesi ve aşamalı olarak göçün başlamasıdır. (Arpacı, 2017).

1975 yılından önce 1960-1970 yılları arasında yaygın halde olan göç türü kır-kent göçü iken, 1970'lerin başında kent-kent göçüne, 1970'lerin ikinci yarısından itibaren kırsal kesimlerin yanında, küçük ve orta büyüklükteki kentlerden büyük kentlere aile göçüne dönüşmüştür. Bunun yanı sıra bu dönemde göç vermede daha önceki dönemin tersine

ilçe merkezi olan yerler yerine köy ve bucaklara göç önem kazanmıştır. Bu durum halen nüfusun cazibe merkezleri olan büyük şehirlerin çekiciliklerinin devam etmekte olduğunu, bununla birlikte iller içinde mahalli merkez olan bazı ilçe merkezlerine gitmenin önem kazandığını göstermektedir. Böylelikle Türkiye'deki iç göçlerde nüfusu içine alan alanlarda da değişim meydana gelmektedir (Özdemir 2008).

Cumhuriyet tarihinin kentleşme oranı açısından en yüksek olduğu bu dönemde iç göç hareketleri İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana, İzmit gibi illere olmuştur. Özellikle Sivas, Kars, Kastamonu, Rize, Giresun gibi iller yüksek oranda göç veren iller oluşturmuştur (Özdemir, 2008).

Çizelge 4.1'e bakıldığında 1950 yılında ülke nüfusun %75'ini oluşturan kırsal nüfusun oranı 1980 yılında %56.10'a düşmüştür. 1950 yılında 20 947 188 olan toplam nüfusun 5 244 337'sini kent nüfusu oluştururken, 1980 yılına gelindiğinde 44 736 957 olan toplam nüfusun 19 645 007'sini kent nüfusu oluşturmaktadır. Buna göre kent nüfusunda %18.90 oranında bir artış olduğu gözlenmektedir.

1980-2000 yılları arasındaki durum

1980 sonrası veriler, göçün kentten kente öncelik taşıdığını ve kırdan kente göç hızının azaldığını göstermektedir. Bu yıllarda kentsel yerleşim yerlerinde eğitim ve kariyer imkânlarının fazla olmasında, sosyal hayatın etkileyici özelliği, modernleşmedeki sosyal dönüşümün yeni iletişim teknolojileri ile daha fazla yoğunlaşması etkili olmuştur. Ayrıca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde 1980 yılından bu yana devam eden terör olayları ve doğal afetlere bağlı ortaya çıkan yer değişiklikleri de önemli göç nedenleri arasında yer almaktadır (Gökkaya Bilican ve Ayan, 2016).

1980-1990 yılları döneminde Türkiye, toplumsal oluşum ve serbest piyasa ekonomisi gibi hedeflerle yeniden örgütlenmeye çalışmıştır. Ayrıca modernleşmenin küreselleşme olarak adlandırılan süreçle algılanması, Türkiye'nin bir yandan uluslararası düzeyde diğer yandan ise ulusal düzeyde yeni problemlerle karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Haberleşme ve ulaşım olanaklarının artması, bireysel hayatın toplumsal hayat karşısında öne çıkmasını ve sivil toplumun toplumsal hareketliliğini kolaylaştırmıştır (İçduygu ve Sirkeci, 1999).

1990'lı yıllardan bu yana Türkiye'de Ege, Marmara, Akdeniz gibi gelişmiş Batı bölgelerine olan göç, farklı bir seyir izleyerek terör odaklı duruma gelmiştir. Terörden kaçan ve köyünü, kasabasını terk eden toplulukların bir bölümü Batı bölgelerine, Akdeniz ve Ege illerine göç ederken bir bölümünün de Doğu ve Güney Doğu illerine göç etmiştir (Arpacı, 2017).

Çizelge 4.1'e bakıldığında Türkiye'de 2000 yılı nüfus sayımı, Türkiye'nin gerek kırsal ve kentsel yerleşmelerde dengesizliklerin devam ettiğini göstermektedir. 1927 yılında yapılan Cumhuriyet'in ilk nüfus sayımında 13 648 270 olan ülke nüfusu, geçen 73 yılda yaklaşık olarak 5 kat artarak, 2000'de 67 803 927'ye ulaşmıştır (Kurt, 2003). 1980 yılında ise ülke nüfusunun yarıdan fazlası (%56.10) kırsal nüfustan oluşmaktadır. 1985 yılında Türkiye'de kentsel nüfusun kırsal nüfusu aştığı ilk nüfus sayımı yapılmıştır. Bu sayıma göre; Türkiye'de 1980-1985 yılları arasında kent-kır nüfusu eşitlenmiş ve kent nüfusu toplam nüfusun yarıdan fazlasını oluşturmuştur. 1985 yılı sonrasında ise başta kırdan kente olan göçlerle birlikte farklı nedenlerden ötürü kırsal nüfus oranının hızla düşmeye başladığı ve kent nüfus oranının ise hızla artmaya devam ettiği görülmektedir (Yılmaz, 2015).

Ayrıca; kentleşmenin etkinlik oluşturduğu göç, birçok probleme (işsizlik, konut, alt yapı, ulaşım, sağlık, eğitim, güvenlik vb. gibi) neden olmaktadır (Gökkaya Bilican ve Ayan, 2016). Göçle birlikte artan kentleşme; kent yatırım ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Bu durum ise; önemli sosyal ve yapısal sorunları beraberinde getirmektedir. Köyden kente göç edenlerin çoğunluğu kent standartlarının altında olan gecekondualarda yaşamaya başlamışlardır (Tezcan ve Eryurt, 2006). Kontrolsüz kentsel büyüme ise; konut, su, ulaşım, okul ve sağlık hizmetlerinin sağlanmasını zorlaştırmıştır. Büyük kentlerde bu sorunlar daha fazla görülmektedir. Ayrıca, ısınmada kullanılan yakıtlar, ulaşım araçlarının ve sanayi kuruluşlarının meydana getirdiği atıklar doğal çevreyi bozmakta ve çevre kirliliğinin dayanılmaz boyutlara ulaşmasına neden olmaktadır.

Ayrıca yoğun göçlere bağlı metropol bölgelerinde uygarlık değerleri giderek kaybolmaktadır. Zengin kültür birikimine sahip bu kentler yeni kullanıcı grupları ile hızla büyümekte ve değişik kültürlerin bir araya geldiği merkezler haline dönüşmektedir. Göçlerin yaygın ve kitleselliği ise metropol bölgelerinde kentin yerleşik

kültürünün geniş kitlelere ulaşmasını engellemektedir. Buna bağlı olarak, gelişmekte olan ülkelerle birlikte Türkiye'nin de içinde yer aldığı güney ülkelerinde hızlı nüfus artışı ve coğrafi hareketlilik çözümü gittikçe zorlaşan sağlıklı kentleşme ve etnik yapıyı çevre oluşumlarında karmaşa meydana getirmektedir (Başel, 2006).

4.3. Dünyada Kentleşme

Sanayileşmeye bağlı kentleşen ülkelerde ilk başta sanayi ve sanayileşme gerçekleşirken, sonrasında sanayileşmenin fonksiyonu olarak kentleşme onu takip etmektedir. Ülkelerin kentleşmesi değerlendirildiğinde, sanayileşmenin başlamasına bağlı olarak kentleşme de hızının da arttığı görülmektedir. 19. yüzyılda sanayileşme hızı artan bu ülkelerin kentleşme süreci değerlendirildiğinde, ekonomik yönleri ve üretim şeklindeki değişimlerin kentleşmeye ve kentlerin yerleşim alanına da yansıdığı görülmektedir. Sanayileşmeden bağımsız kentleşen ülkelerde ise; "aşırı kentleşme" olayından bahsedilmektedir. Bu ülkelerde kentleşme, sanayileşmeden önce gelişmektedir. İkinci olarak, köylerin itici faktörü, kentlerin çekici faktöründen daha fazla rol oynamaktadır. Üçüncü olarak; gelişmekte olan ülkelerdeki kentler, sanayi merkezi olmaktan öte, ticari ve siyasi merkezler olmuştur. Dördüncü olarak; kentlere akın eden topluluklarda kentlilik bilinci mevcut değildir. Son olarak ise; bu ülkelerdeki kentleşme, geçen yüzyıllara göre farklı bir siyasi ve ekonomik ortam içinde olmakta olup, merkezi bir planlama söz konusudur (Keskin, 2016).

Kentleşme özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünya genelinde hızlı bir şekilde artmıştır ve günümüzde de bu hız artışı devam etmektedir. Yine Birleşmiş Milletler'in yaptığı nüfus projeksiyonları değerlendirildiğinde, merkez ve çevre ülkeler bazında kentleşme oranları bakımından büyük farklılıklar görülse de çevre ülkelerde kentli nüfus oranında artış olacağı tahmin edilmektedir. 2000-2005 arası yıllarda az gelişmiş ülkelerin kentsel nüfusu dünya toplam nüfusu artışına %74'lük bir oranla en büyük katkıda bulunmuştur. Birleşmiş Milletlerin nüfus projeksiyonlarına göre, az gelişmiş ülke kentlerinin nüfusa katkı oranı 2015-2020 yılları arasında %90'ı geçecek yöndedir. Geleceğe dönük projeksiyonlar günümüzdeki koşullar gözetilerek yapılırsa da gelecek yıllardaki kentleşme oranlarında gelişmekte olan ülkelerin göreceği yapısal dönüşümlerin belirleyici olacağı görülmektedir (Kaygalak ve Işık, 2007).

Çizelge 4.3. Dünyada kentleşme eğilimi (1990-2050)

Bölgeler/ Ülkeler	Kent nüfusu (bin kişi)			Kır nüfusu (bin kişi)			Kentleşme oranı (%)		
	1990	2014	2050	1990	2014	2050	1990	2014	2050
Kuzey Amerika	212.935	291.860	390.070	69.351	66.376	56.130	75	81	87
L. Amerika ve Karayipler	313.876	495.857	673.631	131.327	127.565	107.935	71	80	86
Avrupa	505.991	545.382	581.113	217.257	197.431	127.954	70	73	82
Asya	1.036.247	2.064.211	3.313.424	2.176.877	2.278.044	1.850.638	32	48	64
Afrika	196.923	455.345	1.338.566	433.064	682.885	1.054.609	31	40	56
Sahra altı Afrika	132.971	345.617	1.136.822	357.144	579.083	937.624	27	37	55
Okyanusya	19.059	27.473	41.807	7.911	11.356	15.067	71	71	74
Türkiye	31.966	55.279	79.189	22.028	20.559	15.418	59	73	84
Gelişmiş Ülkeler	830.952	980.403	1.113.500	317.326	275.828	189.610	72	78	85
Az Gelişmiş Ülkeler	1.454.079	2.899.725	5.225.111	2.718.460	3.087.828	3.022.723	35	48	63
Dünya	2.285.031	3.880.128	6.338.611	3.035.786	3.363.656	3.212.333	43	54	66

Kaynak: Zengin, 2018.

Çizelge 4.3'te nüfusun kentlerde yoğunlaştığı ülkelerden biri olan Türkiye de rapordaki yerini almıştır. Güneydoğu Asya ülkeleri içerisinde sıralanan Türkiye'de 2014 yılı kentleşme oranı %73 olarak değerlendirilmiş ve 2050'de bu oranın %84'e çıkabileceği öngörülmektedir (Zengin, 2018). Kentleşme oranı bakımından bugünkü dünya ortalaması da %50'nin üzerinde olup, bu oran da dünyanın oldukça ilginç bir noktada bulunduğunu göstermektedir (Şahin, 2010).

4.4. Türkiye'de Kentleşme

Türkiye, kırdan kente göçe bağlı kentleşme nedeniyle toplum, toplumsal hareketlilik biçimleri, gelişme, çatışma, kalkınma ve değişimi ilgilendiren bir süreç olarak etkilenmektedir. Türkiye'nin kentleşme yapısına bakıldığında Batılı ülkelerden farklılık göstermektedir. Bu farklılığın oluşmasında Türkiye'de sanayileşme ve teknolojik gelişmenin geç başlaması önemli bir faktördür.

Türkiye'deki kentleşme süreci, Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik yapısına şekil veren temel unsurların başında yer almaktadır. Bu durum sadece tarımdaki değişimler ve sanayileşme sürecinin bir sonucu değil, bununla birlikte toplumsal değişimin de bir

göstergesi olarak görülmektedir (Güven, 2016). Türkiye’de kentleşme süreci kamusal düzenlemeler ve kentsel kurumların denetimi ve yönlendirilmesi altında planlı bir şekilde başlamamıştır. Aynı zamanda bu süreç, kamu otoritesi tarafından kuralları belirli, açık piyasa mekanizması şartları içinde de gerçekleşmemiştir.

Türkiye’de kentleşme, geleneksel devlet-toplum ilişkileri tarafından belirlenen, merkeziyetçi ve otoriter kurullarla işleyen kurumlar, gücü yeterli olmayan yerel yönetimler ve popüler politikaların beslediği enformel örgütlenmelerin karşılıklı etkileşiminin oluşturduğu bir ortamda gerçekleşmiştir (Yılmaz ve Çiftçi, 2011). Yapılan yasal düzenlemeler ve planlara rağmen bu konuda bir türlü istenilen seviyeye ulaşmak mümkün olmamaktadır. Çünkü kamu idaresindeki düzensizlik ve usulsüzlükler ile uygulamaların arkasında yeterli siyasi güç ve desteğin bulunmaması gibi sebeplerle bu konuda başarı sağlanamamaktadır. Başarıya ulaşma ve Avrupa Birliği (AB) standartlarına uygun bir kent oluşturma durumu malesef kısa zamanda olabilir görünmemektedir. Ayrıca, sivil toplum örgütlerinin yetersiz, güçsüz ve denetleme görevini yeterince yerine getirememesi durumu da bu süreçte etkili olmaktadır (Tunçer, 2015).

Türkiye, kentleşme deneyimi açısından genel olarak dünyadaki çevre ülkelerin stratejilerini izlerken, kentlerin ulusal mekânda dağılımı açısından oldukça farklı bir yol izlemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında yöneticilerin Ankara’yı başkent olarak seçmesi kentleşmenin ülke mekânında daha dengeli bir dağılımına sebep olmuştur. 1980’ler Türkiye’inde kentlerin sıra ve büyüklük dağılımı, coğrafyacılara dengeli olarak kabul ettiği normatif dağılıma uymaktadır. Nitekim bu normatif dağılımda en büyük kent ile ikinci büyük kent arasında olması beklenen nüfus oranı %2’dir ve Türkiye’de bu oran gerçekleşmektedir. 19. yüzyıl sonrasında gerçekleşen bu oran tek egemen kentin yokluğunun kıstası olarak kullanılan %2 değerine inmiştir (Tekeli, 2011).

Türkiye’de Ankara’nın dışındaki tüm kentlerde kentleşmenin hız kazanması, 1950 yıllarından sonrasına denk gelmektedir. Bunun temel sebebi, tarımda traktör kullanımına başlanmasıdır. Traktör, daha önce aynı işi yapan çok sayıda insanın işsiz veya gizli işsiz kalmasına neden olmuştur. Ayrıca bu dönemde ilk kez yaygın bir karayolu kurulmaya başlanmıştır. Bu döneme kadar demiryolu konusuna ilgi gösterilmiş, karayolu ihmal edilmiştir. Halbuki her ilçeyle, köye demiryolu götürmek

mümkün değildir ancak karayolu götürmek mümkündür. Bu dönemden sonra da karayolu öne çıkarken, demiryolu ve diğer ulaşım yolları ihmal edilmiştir. Örneğin, hava yolu son birkaç yıla kadar sadece Türk Hava Yolları'nın tekelinde kalmış, bu durum hava taşımacılığının sınırlı sayıda insanın kullanımına açık olmasını da beraberinde getirmiştir (Şahin, 2010).

Türkiye, 1980'li yıllardan sonra ekonomide uygulamaya koyduğu farklı bir politikaya yönelmiştir. Bu politika ile değişimin esası olarak serbestleşme çağına girilmiştir (Bozkurt ve Ayfer, 2018). Modernleşmenin küreselleşme süreci ile algılanması, Türkiye'nin bir taraftan uluslararası düzeyde diğer taraftan ise ulusal düzeyde yeni problemlerle karşılaşmasına neden olmuştur. İletici etkenlerle açıklanan göç örneği en çok bu yıllarda belirginleşmiştir. İletişim ve ulaşım koşullarının gelişmesinde meydana gelen süreklilik, kişisel yaşamın toplumsal hayat karşısında ön plana çıkması ve sivil toplumun siyasal toplum önünde önem kazanması, insanların toplumsal hareketliliğini daha da artırmıştır. Bütün bunlar Türkiye'de kentsel formasyona çok sayıda yenilik kazandırmış olup onu farklı yönlerde dönüştürmüştür (Yıldırım, 2016). Ayrıca bu dönemde göçler bir kentten diğer kentlere doğru yönelmeye başlamıştır. Göçler, sanayisi gelişmiş ve iş gücü oranı fazla olan kentlere doğru yapılmaktadır. 1985-1990'lı yıllar arasında en fazla göç alan iller; Kocaeli, İstanbul ve Antalya'dır (Bozkurt ve Ayfer, 2018).

2000'li yıllarda ise Türkiye gelişmiş ülkelerin kentleşme düzeyine nüfus açısından yaklaşmıştır. Bu artış kentlerdeki doğal nüfus artışı olmayıp, 1980'li yıllardan sonra kırsal alanlardan kentlere doğru yoğun bir göçün yaşanması ile ilgilidir. Göçler bölgeler arasında nüfus artışını da etkilemiştir. Marmara Bölgesi nüfus artışının en yoğun olduğu yer iken, Karadeniz Bölgesi en az yaşandığı yerdir. Marmara Bölgesi doğurganlık oranının en az yaşandığı bölge iken nüfus artış hızının en fazla olduğu yerdir. Bunun nedeni ise Marmara Bölgesi'nin almış olduğu yoğun göçlerdir (Bozkurt ve Ayfer, 2018). Türkiye'de kent-köylerde yaşayan nüfus ve oranlar Çizelge 4'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.4. Türkiye’de kent-köylerde yaşayan nüfus ve oranları (1965-2017)

Yıl	Toplam Nüfus	Kent Sayısı	Kent Nüfusu	Belde ve Köy Nüfusu	Kentleşme Oranı (Kent Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı)(%)	Belde ve Köy Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı (%)	Kentleşme Oranındaki Değişim (%)
1965	31 391 421	67	10 805 817	20 585 604	34.4	65.6	-
1970	35 605 176	67	13 691 101	21 914 075	38.5	61.6	+4.3
1975	40 347 719	67	16 869 068	23 478 651	41.8	58.2	+3.4
1980	44 736 957	67	19 645 007	25 091 950	43.9	56.1	+2.1
1985	50 664 458	67	26 865 757	23 798 701	53.0	47.0	+9.1
1990	56 473 035	73	33 326 351	23 146 684	59.0	41.0	+6.0
2000	67 803 927	81	44 006 274	23 797 653	64.9	35.1	+5.9
2007	70 586 256	81	49 747 859	20 838 397	70.5	29.5	+5.6
2014	77 695 904	81	71 286 182	6 409 722	91.8	8.2	+21.3
2017	80 810 525	81	74 761 132	6 049 393	92.5	7.5	+1.3
2018	82 003 882	81	75 666 497	6 337 385	92.3	7.7	-0.2

Kaynak: Anonim, 2019j.

Türkiye’de kentlerdeki nüfusun oranına bakıldığında; 1965-1970 arasında %4.3, 1970-1975 arasında %3.4, 1975-1980 arasında %2.1, 1980-1985 arasında %9.1, 1985-1990 arasında %6, 1990-2000 arasında %5.9, 2000-2007 arasında %5.6 ve 2007-2014’de %21.3 ve 2017’de %1.3 artmıştır. 2007-2014 yılları arasındaki hızlı kentleşmenin sebebi ise; 2012’den sonra Türkiye’nin idari bölünme yapısında yapılan değişikliklerle birçok belde ve köyün ilçe/mahalle yapılarak kentsel alanlara dâhil edilmesidir. 1965 yılında il sayısı 67 iken, ülkenin idari bölünme yapısındaki değişikliklerle 1990’da 73’e 2000 yılında ise 81’e yükselmiştir (Kızıroğlu, 2017).

Türkiye’de kentli nüfus; 1965-1980 yılları arasında azalan hızla, 1980-1985 arasında %9.1 gibi yüksek hızla, 1985-2007 arasında 1965-1980 dönemine oranla yüksek, ancak 1980-1985 dönemine göre daha düşük bir hızla, 2007-2014 arasında ise bütün dönemlere göre %21.3’lük bir artış göstermiştir. 1965’te Türkiye nüfusunun %34.4’ü kentlerde, %65.6’sı kırdan yaşarken, 2015’e kadar geçen 50 yıl içerisinde hal tersine dönmüş, nüfusun %91.8’i kentlerde %8.2’si ise kırdan yaşar hale gelmiştir. Bu yıllar arasında Türkiye’nin genelinde kentli nüfus hızlı bir biçimde artmış ve Türkiye nüfusu hızlı bir biçimde kentlileşmiştir.

Nüfusa bağlı kentleşme oranı; kentlerde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki payı olarak ifade edilmektedir. Çizelge 4.4'e göre, Türkiye'de 1965'te kentlerdeki nüfusun toplam nüfus içinde %34,4 olan payı, 1970'de %38,5'e, 1980'de %43.9'a, 1990'da %59'a, 2000'de %64.9'a, 2007'de %70.5'e ve 2017'de %92.5'e ulaşmış, 2018'de ise %92.3'e düşmüştür. Bu duruma bağlı olarak köylerde yaşayan nüfus ise 2017 yılına kadar devamlı azalarak %7.50'ye düşmüştür. 2018 yılında da %7.7 olarak belirlenmiştir.

Türkiye'nin nüfusu 31 Aralık 2018'de 82 milyon 3 bin 882 kişidir. 2018 yılında Türkiye nüfusu, bir önceki yıla göre 1 milyon 193 bin 357 kişi artmıştır. Erkek nüfus 41 milyon 139 bin 980 kişi iken, kadın nüfus 40 milyon 863 bin 902 kişi olmuştur. Buna göre toplam nüfusun %50.2'sini erkekler, %49.8'ini ise kadınlar oluşturmuştur. Türkiye nüfusunun %18.4'ünün ikamet ettiği İstanbul, 15 milyon 67 bin 724 kişi ile en çok nüfusa sahip olan il olmuştur. Bunu sırasıyla, 5 milyon 503 bin 985 kişi ile Ankara, 4 milyon 320 bin 519 kişi ile İzmir, 2 milyon 994 bin 521 kişi ile Bursa ve 2 milyon 426 bin 356 kişi ile Antalya takip etmiştir. En az nüfusa sahip olan il ise 82 bin 274 kişi ile Bayburt olmuştur (Anonim, 2019k).

4.5. Türkiye'de Kentleşmenin Ortaya Çıkardığı Sorunlar

Kentleşme, sanayileşmeyle orantılı, sosyolojik, ekonomik, demografik yönlerden uyum içerisinde dönüşümler olarak ifade edilmektedir. Gelişmiş ülkelerin kentlerinde bu dönüşümleri sağlıklı bir şekilde tamamlanmış ve ülkelerin birçok yönden kalkınmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Türkiye'de ise kırsal kesimlerden kentlere doğru oluşan hareketlilik, kentlerin nüfusunun artmasına ve maliyetlerin yükselmesine neden olmuştur. Demografik yönden oluşan büyüme, kentlerdeki ekonomik etkinlik ve istihdam imkânlarının artması ile orantılılık gösterememiş ve meydana gelen sorunlar yapısal bir hale gelerek sürekli kendisini besleyen bir kısır döngü durumuna gelmiştir (Çağatay, 2012).

Özellikle büyük kentlerdeki nüfus yoğunlaşmasının, öncelikle sağlık ve sosyal yardım eğitim, kültür, eğlence ve dinlenme vb. gibi toplumsal nitelikli hizmetlerin yerine getirilmesinde önemli engeller yarattığı bir gerçektir. Kentin sunabildiği hizmetlerin kısıtlı olmasından ötürü büyük kentlerde yoğunlaşan sosyal ve kentsel yaşam

olanaklarından buralarda yaşayanların çok az bir kısmı yararlanabilmektedir. Ancak kentlerin fiziksel yetersizliği, öncelikle başta konut olmak üzere, su, aydınlatma, kanalizasyon, temizlik, ulaşım ve trafik vb. gibi temel altyapı hizmet alanlarında açıkça belirmektedir. Kent yerel yönetiminin, sınırlı kaynaklarıyla geliştirmek bir yana yıpranmaktan engelleyemediği hizmet kuruluşlarının, giderek artan gereksinmeyi karşılamaktan uzak kaldığı görülmektedir. Bu nedenle altyapı ihtiyacı büyük kentlerde en önemli ve çözümü pahalı sorunlardan biri olmaktadır (Sencer, 1979).

Kentleşme sorunları Türkiye’de kentleşme hareketinin hatalı oluşundan kaynaklanan sorunlardır. Türkiye’de kentleşme, gelişmeyi belirli ölçüde garantileyen bir süreç şeklinde gelişmemektedir. Kırsal alanlardan kente göç eden bireyler, genellikle işsiz ve gizli işsizi fazla olan kentler oluşturmaktadır.

Kentleşme, temelde sektör arası işgücü geçiştir. Sanayi sektörü sürekli gelişme içerisinde olduğundan ihtiyacı olan işgücünü tarımdan almaya devam etmektedir. Sanayinin belli merkezlerde yığılması ise kentlere olan göçü kaçınılmaz hale getirmektedir. 1950 ve sonrasına bakıldığında Türkiye’de de sanayinin iş olanakları sağlayacağı diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi beklenmiş ancak bu beklenti gerçekleşmemekle birlikte, Türkiye’deki kentleşme süreci, giderek artış gösteren bir işsizlik sorununa neden olmuştur. (Es ve Ateş, 2004).

Kentlere göç eden bireylerin işsizlik sorunundan sonra en önemli problemi konuttur. Kentlere göç eden bireyler ilk aşamada genelde ekonomik problemlerden dolayı kiracı olmakta ya da akrabasının yanına yerleşmekte, sonrasında ise kendileri ev yapmakta veya satın almaktadırlar. 1950’li yıllarda ev yapan ve satın alan aileler ya da bireyler daha fazla iken, 1970’li yıllardan sonra arsaların tükenmesi ve fiyatlarının yükselmesi ile beraber ev yapma imkânları zorlaşmaya başlamıştır. Genellikle 1950’li yıllarda yapılan ev tipi gecekondudur (Bozkurt ve Ayfer, 2018).

Kentlerde görülen büyümenin sebep olduğu sorunlardan birisi de gecekondulaşma ile kentin şekilsel görünümünde ortaya çıkan bozulmalardır. Kentin turistik değerinin de kaybolmasına neden olan bu sorunun çözümünde teknik ve mali tedbirlerin beraberinde siyasetçilerin tutumu da son derece önemlidir. Örneğin siyasi liderlerin politikalarını sosyal ve iktisadi gerçeklere dayandırması gerekmektedir. Ancak uygulama aşamasında

bu durumun tam tersi yapılmaktadır. Kısa vadede yüksek oy alma hedefine bağlı olarak bu durum politikacıları gecekondulaşmayı teşvik eden davranışlara sevk etmektedir (Ulusoy ve Vural, 2001). Türkiye’de büyük kentlere yoğun göçlerin olması kentlerin bu göçlere karşı yeterli konut talebini karşılayamamasına ve bu da gecekondulaşma olgusunun artmasına yol açmıştır. Gecekondulaşma ise, bireylerin belediye (ulaşım, su, elektrik gibi), sağlık ve eğitim gibi hizmetlerden istendik düzeyde faydalanmasını engellemektedir. Ayrıca, kentsel yaşamda yer alan varoşların siyasal, toplumsal ve kültürel problemler oluşturduğu görülmektedir (Anonim, 2019).

Bununla birlikte, kente uyumda sıkıntı yaşayan bireyler kırsaldaki dostluk bağlarını kent ortamında da bulmaya çalışmış fakat bulamamış, hal böyle olunca bu durum kentteki nüfusun küçümsenmeyecek kısmını kişilik bunalımına itmiştir. 1950’li yıllarda aile ve özellikle hemşerilik ilişkilerine dayanan durum, 1960’lı yıllardan sonra biraz daha politik hale gelmiştir. Çeşitli nedenlerle kente göç etmiş, kentleşmiş ve bu kültüre ayak uyduramamış insanlar kırsal yaşantıya özlem duymuşlardır (Balcı, 2018).

4.6. Kentleşme ve Toplumsal Değişme

Toplumsal değişme, toplumun herhangi bir dönemde olan düzenine özgü yerleşik maddi ve manevi öğelerinde yeni özelliklerin oluşmasıdır. Değişme, toplumsal değişme kavramı içerisinde ele alındığında toplum bilim açısından irdelenebilir bir kavram olur. Değişme sosyo-kültürel çevrede ya da mekânda izlenebilir. Toplumsal değişme, toplumun dünya görüşü ve yaşam biçiminde oluşan farklılaşmayı ve bunların toplum yapısındaki etkisini içine alır. Değişim, zamana ve topluma göre farklılık gösterir. Her toplumun iç dinamikleri kendine mahsustur. Her toplum az ya da çok değişimi yaşar. Bu değişimin hızının bir toplumda sürekli, yüksek oranda gerçekleşmesi başka bir toplumda değişimin göreceli olarak düşük yaşandığını gösterebilir. Toplumsal değişme göreceli bir oluşumdur. Her toplum belirli bir zaman kesitinde, eski yapısından belirli uzaklaşmış, değişmiştir. Ayrıca değişimin hızı ve temposu zaman içinde aynı değildir.

Toplumsal değişimin en önemli unsuru insandır. Değişme ile insan ilişkileri değişime uğrar ve bu değişim belli bir süreci kapsar o halde değişimin diğer önemli unsuru da üretim ilişkilerinin belirlediği tarihsel süreçlerdir (Özfidaner, 2007).

Sosyolojik analizlerin temel görevlerinden birisi de; her toplumda görülmesi mecburiyet halinde olan süreklilik ve değişim süreçlerinin birbirleriyle nasıl bir bağ içinde olduklarını meydana çıkarmaktır. Türk toplumu açısından bakıldığında köyden kente göçün zirai mekanizasyonun işgücü dışında tuttuğu nüfusu kentlere doğru kusması durumu mevcut olduğundan bu nüfus informel bir sektörün kentlerde oluşmasını meydana getirmiştir (Sunay, 2004).

Kentleşmenin doğurduğu toplumsal sorunlar, kent içinde yeniden yapılanma süreci yaşayan ailenin de önemli problemleri olmaya başlamaktadır. Eğitim, sağlık, değerler çatışması ve gelenek ilişkisi, kadınların çalışma hayatına girmesi, işsizlik ve konut problemleri vs. bütün bu sayılanlar ailenin birlikte boğuştuğu, var olduğu ve yapılandığı sorunlar ve faaliyetler olarak belirlemektedir (Canatan ve Yıldırım, 2011).

Köyden kente göç edenlerin karşılaştıkları diğer bir problem de kente olan uyum sorunudur. Köy hayatında önceden görülmeyen olaylar, yaşam tarzının ve konuşma stillerinin kent insanında farklı oluşu kentteki göçmenlere tuhaf gelmekte, bu durum köyden kente göç eden özellikle genç bireylerde toplumbilimcilerin kültür şoku şeklinde adlandırdıkları duruma neden olmaktadır. Bir insanın farklı bir kültürde hayatını sürdürmeye verdiği reaksiyon, göç eden toplulukların alışkın oldukları örf ve adetler, sosyal değerler vb. şekilde birçok özellik kent hayatında oldukça farklıdır. Dolayısıyla bu insanların beklemediği ve onlara şaşırtıcı gelen bu durumlardan kurtulup kentlerde tutunabilmek amacıyla iki tür seçenekleri vardır: birinci seçenekleri kent düzenine uyum sağlamak ve bir kentli gibi hayatını şekillendirmek, ikincisi de kenti kendilerine uydurmaktır.

Kente yerleşen kişi, kırsal alanla olan tüm bağlarını kopartmamış olsa bile artık kentli sayılmaktadır. Farklı konulardaki fikir ve davranışları şekilleri değişmekte, yeni bir toplumsal düzene dâhil olmakta, yeni bir statü elde etmektedir. Kente olan göç bireylerin çevre değişikliğiyle beraber yeni bir sosyal konum kazanmasına, gelir seviyesinde değişikliğe, toplumsal ve bireysel ilişkilerinde farklılıklar yaşamasına neden olmaktadır. Kentleşme süreci bireylerin değer yargı ve tutumlarını iki evrede değiştirmektedir. İlk olarak, geleneksel tutum ve süregelen alışkanlıklar kentsel ortamda tesirini kaybetmekte, ikinci olarak da yeni davranış biçimleri öğrenilmektedir. Kentleşme, bireylerdeki önemli değişimi ifade etmekle birlikte kentleşmenin

toplumsal düzen içinde en somut değişimi olarak ifade edilmektedir. Ancak bunun yanında kentleşme aşamasında göçmenlerin sosyo-psikolojik ve iktisadi problemlerle karşılaşması kaçınılmazdır. Kentin sosyal, modern ve kültürel ortamına gelen göçmenler için uyum aşaması da uzun ve zorlu olmaktadır.

Kırsal alan kültürünün kent değeriyle çatışması özellikle büyük şehirlerde gecekonduların oluşmasına neden olmuştur. Gecekonduların çok olduğu bölgelerde kırsal değerler devam etmektedir. Kır insanın karakterine etnik grup ve din-mezhep özellikleri şekil vermektedir. Dolayısıyla kırdaki bu özellikler genellikle kentlerde de devam etmektedir. Çünkü aynı bölgeden olanlar çoğunlukla kentteki aynı merkezlerde yerleşim göstermekte ve kendi içlerinde bir kültür meydana getirmekte, bunun sonucunda da göç ettikleri yerlerin küçük örnekleri sayılmaktadırlar. Kırdan kente göçün bu boyutu bireylerin kentte uyum sağlamalarını engelleyen önemli bir faktördür (Sevinç ve ark., 2018).

4.6.1. Kentleşme ve aileye etkisi

Değişim gösteren topluluklarda çözölen en önemli kurum aile olarak tanımlanmaktadır. Kentlerdeki aile yapısının değişikliğe uğramasında temel sebep, tarım toplumu olmaktan sanayi toplumu olmaya geçiş aşamasıdır. Kentleşme, iktisadi olarak büyüme, kadının toplumda önemli görevler edinmesi, eğitimin yaygın hale gelmesi şeklinde faktörler geniş aile yapılarından yerini çekirdek aileye bırakmıştır. Ancak, bu toplumsal değişikliklerin dışında kalıp, göç edip gelerek kırsal yaşam şeklini kentte sürdüren gruplar da mevcuttur (Yıldırım, 2004). Gençlerin aile içinde olan baba otoritesine karşı başkaldırışları, bir anlamda kentsel değer yargularının çeşitli yollarla etki etmesinin neticesidir. Kentlerin özgürlükçü havasının teneffüs edilmesi sonucunda aile içinde geleneksel yollarla alınan kararların sorgulamasına sebep olur. Bu sorgulama sürecinde yaşanan çatışma hoş karşılanmaz, bu sorgulamanın olumsuz karşılanmasıyla genç erkeğe hayırsız evlat yaftası vurulur. Bu çatışma kız evladın pasif olan konumunu kendiliğinden değiştirir.

Kadın kentte aile için oldukça önemli bir pozisyondadır. Sınırlı olan gelirin uygun şekilde harcanması, tasarruf edilmesi bundan sonra tamamen kadının ihtiyatında olmaktadır. Gelirin büyük ölçüde ev içerisinde tüketimi, gıda, giyim gibi temel gereksinimlerin kadın tarafından üretilmesi, kadının tasarruf eğiliminin dış dünyanın

kendisine sunduğu imkânlar eşliğinde, erkeğe oranla daha düşük olması bu durumun sebebiymiş gibi görünmektedir (Sunay, 2004).

4.6.2. Kentleşmenin aile fonksiyonlarına etkisi

Kırsal ya da gelenek çoğu toplumların kurumu olan geniş olan işlevleri şu şekilde sıralanmaktadır (Erkan, 2010) :

Toplumsal fonksiyon: Toplumun temelini aile oluşturduğundan dolayı temel olan fonksiyonların yerine getirilmesi görevi de aileye aittir. Aile birliği, ilişkilerde bağlılık, sosyalleşme, güvenliğin sağlanması, sosyal anlamda statü sağlama, tanınan bir çevre oluşturma, evlilik gibi sosyal fonksiyonları içindeki bireylere sunmaktadır.

Kültürel fonksiyon: Ailenin en önemli işlevlerinden biri de kültürel boyuttur. Bu, ailenin içinde yaşadığı toplumun normlarını, gelenek ve göreneklerini sonraki nesillere aktarımını sağlama görevidir (Kale, 2015). Gençlerin sahip oldukları kültür açısından zenginleşmeleri, sosyalleşmeleri, toplum genelinin sahip olduğu değer yargılarını ve kurallarını benimseyerek beklenen şekilde davranışta bulunması sadece aile içinde olmaktadır (Karadağ, 2015).

Ekonomik fonksiyon: Bu fonksiyon ailenin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak üretim birimi olmasını ifade eder. Ancak ailenin sanayi kentlerinde bu görevinden oldukça uzaklaşmış durumda olmasının nedeni çekirdek ailenin artık ekonomik tüketim birimi olmasıdır (Anonim, 2019m). Ailede ekonomik açıdan gelirler tek bir yerde toplanarak, masraflar da tek bir elden yönetilir. Aynı zamanda bu ailelerde tarımda görüldüğü şekliyle iyi bir iş bölümü ve birlikte hareket edebilme özelliği vardır (Erkan, 2010). Bugüne bakıldığında kadın da artık ev işi dışındaki işlerde de çalışmakta ve böylelikle hanehalkının bütçesine ciddi anlamda katkıda bulunmaktadır. Kadının dışarda çalışması onun aynı zamanda özgürlük kazanmasına yardımcı olmuştur (Anonim, 2019m).

Biyolojik fonksiyon: Ailede eşlerin cinsel güdülerin doyurulmasını, bununla birlikte ailenin varlığını koruyarak neslin devamını ve kuşakların devamlılığını sağlaması bu

fonksiyonun işlevidir. Aile bünyesinde dünyaya gelen sağlıklı ve meşru çocuklar, insan neslinin devamlılığı açısından oldukça önemlidir (Anonim, 2019n).

Dini fonksiyon: Bu fonksiyon ile aile, bireylerine ahlaki ve dini bilgiler öğretip dini inançları kazandırır ve ibadetlerin uygulanması için koordine görevi üstlenir. Dualar ve dini törenler aile içinde öğrenilir ve dinsel diğer bütün uygulamalar aile ortamında yerine getirilir. Dini açıdan çocuk anne-babaya emanettir (Kır, 2011).

Eğitim fonksiyonu: Aile, fertlerinin eğitimlerinin hepsinden sorumlu olarak bu işlevi yerine getirir. (Erkan, 2010). Çocuğun örgün eğitimi devlet üzerinden yürütülür. Okula başlama yaşının düşmüş olması ve okulu bitirme yaşının da yükselmesiyle okul, kişinin ömrünün büyük kısmını kapsamaktadır. Aileler eskiye kıyasla çocuklarının eğitimi konusunda daha ilgili ve bilgili hale gelmişlerdir. Veli-öğretmen işbirliği ile ebeveynler kendilerine düşen görevleri yapabilmektedir (Anonim, 2019o).

4.6.3. Kentleşmenin aile içindeki roller ve ilişkilere etkisi

Aile içi roller, işlerin ne şekilde paylaşılıp yürütüldüğünü içeren davranış biçimleri olarak ifade edilmektedir. Ailede, günlük işlerin yapılmasını sağlayan işlevsel roller ile gelişim, destek, yetişkinin cinsel doyumu içine alan duygusal roller tanımlanmıştır. Mecburi işlerin yürütülmesini sağlayan rollerin beraberinde denge amaçlı, daha karmaşık roller de saptanmıştır. Aile bireylerinin; kazanç elde etme, evi idare etme, ana-babalık, arkadaş vb. birkaç görevi vardır. Ailedeki görevlerin sağlıklı şekilde yerine getirilebilmesi, çoğunlukla bireylerin rollerini sahiplenip uygulayabilmeleriyle ilgilidir ve paylaşımı sırasında belirlenir. Uygun veya uygunsuz paylaşım olabileceği üzere otokratik veya demokratik paylaşım özellikleri de olabilir (Kılıçaslan, 2001).

Kentleşme ve sanayileşmenin sağladığı süreçle birlikte aile kavramı dönüşüme neden olmuştur. Türkiye’de çekirdek aile hâkim aile yapısı iken, aile çekirdek aile biçimi akrabalık bağları içerisindedir. O nedenle Batı tarzı bağımsız çekirdek aile olarak değil, bağlantılı çekirdek aile şeklinde nitelendirilir (Kara, 2018). Çekirdek ailede baba, geleneksel ailedeki otoriter ve rol model pozisyonunu kaybetmekte, ev içerisindeki güçlü yerini korumamaktadır. Buna karşın anne, çekirdek ailede birçok açıdan daha

önemli bir konumda bulunmaktadır. Artık anne sadece ev işlerini gören ve çocukların bakımını üstlenen kişi olmaktan çıkmakta olup, hem ev içinde hem de ev dışında iş üstlenen çok fonksiyonlu bir aktör haline gelmektedir (Keskin, 2014).

Her şeyden önce kentte, kadınların büyük çoğunluğu ev dışında ücretli bir işte çalışmaktadır. Böylelikle kadına yeni sorumluluk ve görevler yüklemektedir. Çalışan kadın evinde ev işlerini yaptırmak için, ücretli birini çalıştırmıyorsa geleneksel manada kadın rollerini sürdürmeye devam etmektedir. Bilhassa kadının, ücretli işlerde çalıştığı ailelerde, erkeklerin ev işlerine destek olma oranı gittikçe artmaktadır. Kimi zaman da kadının çalıştığı kentli ailelerde, kadının en geleneksel görevi olarak kabul gören yemek hazırlamak kadının görevi olarak kalmakla birlikte, bu görevin çok önemli bir kısmı, ailenin ve evin dışına çıkmaktadır (Erkan, 2010).

Günümüz şartlarında kocanın karısına bakmak mecburiyetinde olduğu varsayımı geçerliliğini yitirmektedir. Birçok çift artık her iki tarafın da ailesel kazançlarına katkıda bulunması beklentisiyle evlilik kararı almaktadır. Esasında kent hayatında, bir ailenin tek maaş ile hayatlarını sürdürmesinin giderek daha zor hale gelmesi, ailenin geçimini iki kişinin sağlamasını bir kural haline getirmektedir. Kadının çalışmaya başladığı kent ailesinde, kır ailesinin tam tersine, kadın ile erkek eşit oranda maddi ve toplumsal şartları paylaşan aile üyeleri durumundadırlar. Aile içinde, hepsinden önce, cinsler arasında oluşmaya başlayan eşitlikçi ilişkiler, kent ailesinde bütün aile yapılarında karşılığını bulmaktadır. Diğer bir anlatımla, çağdaş kent ailesinde kadın ile erkek rolleri birbirlerine oldukça yaklaşmaktadır (Keskin, 2014).

Hızlı kentleşmenin en önemli neticesi ev içi rol ve sorumlulukların kadın ve erkeğe dağılması şeklinde olmuştur. Bu durumda kadın ile erkeğin birbirine olan bağımlılıkları da azalmış olmakla birlikte boşanma oranlarında da artış olmuştur. Ayrıca bireycilik artmış, bireyler birbirlerinden kopuk şekilde yaşamayı tercih etmiştir. Bu durum aynı zamanda ailenin dönüşüm gösteren başka bir yüzüdür. Günümüzde çekirdek aileler ebeveynleriyle olan ilişkilerini koparmayıp birbirlerine gidip gelmektedirler. Çocukların bakımında büyüklerinden yardım alınmaktadır. Bu durum çalışan anneler tarafından tercih edilmektedir. Bazen büyükler gelip çocuklarının yanlarında kalmaktadır (Kara, 2018).

4.6.4. Kentleşmenin kültürel değişime etkisi

Kültür, kavram olarak dilimizde uygarlık ve çağdaşlık yerine kullanılırken, kimi zaman da bu kavramların ilk aşaması olarak kullanılsa da, tüm kavramların ortak noktası insana dayanmasıdır. İnsanın ortaya çıkardığı sonuç olan kültür, onun karşısında karmaşık bir bütün, farklı taşlardan oluşan bir yapı gibi görünmekte ve yoluna çıkan herkesi içine almaktadır (Karşlı, 2016). Tanım olarak kültür; bir insan topluluğunun kendi tarihi gelişimleri konusunda sahip oldukları bilinç olarak tanımlanmaktadır. Bu insan topluluğu bu tarihsel gelişim şuuruna atfen varlığını devam ettirme gayretini gösterir ve gelişmesini sağlar (Kocadaş, 2004). Bir başka tanımda ise, insanların, temelde kalıcı olmakla beraber aynı zamanda rutin iletişim ve sosyal etkileşim içerisinde değişebilirlik özelliklerine de sahip etkilerini, dünya görüşlerini, inançları içeren etkin ve karmaşık çevresi demektir (Tanyıldızı, 2011). Kültür, toplumda bir arada yaşamlarını sürdüren insanların hayatın çeşitli problemlerine karşı denedikleri çözüm yollarından meydana gelmiştir. Bu çözüm yollarının bir bölümü zamanla sabit hale gelerek toplumların tümüne mal olur ve onun kültürünü teşkil eder (Kocadaş, 2004).

Tarihsel süreçte, toplumlar devamlı değişmektedir. Uygarlıklar, hükümet şekilleri, ideal insan tipleri ve hatta kültürler yavaş ya da hızlı bir değişim halindedir. Toplumun her kesimi iç ve dış etkilerle birtakım değişimler gösterir. Yeni bir düşünce ve yeni bir yöntemin kabullenilmesi, hayat tarzının buna istinaden yeniden düzenlenmesini gerektirir (Türkkahraman ve Tutar, 2009). Ne kadar ilkel veya gelişmemiş olursa olsun her toplumun kendine mahsus bir kültürü vardır. Tarih boyunca bu ilkel toplumların kültürlerinin üzerine yenileri eklenerek bugünkü var olan kültürler ortaya çıkmıştır. Var olan bu kültürler zamanla toplumların ihtiyaçlarına uygun olarak değişir. Bu doğrultuda geleneksel kültürel değerlerin yerini yenilerin almasına kültür değişmesi denir (Tazefidan, 2017).

Malinowski kültür değişmesini mevcut toplum düzenini, toplumsal maddi, manevi kültürünü bir türden başka bir türe değiştiren süreç olarak tanımlamıştır. Böylece bu değişme toplumların siyasi yapılarında, yerleşme şekillerinde, idari ve eğitim kurumlarında, iktisadi hayatın gerektirdiği tüketim malzemelerinin kullanımında az veya çok meydana gelen değişim süreçlerini kapsar (Anıl, 2011).

Kentleşmeyle beraber bütün toplumlarda geleneksel kültür ve modern kültür karşı karşıya gelmektedir. Kent kültürü egemen olduğu her alanda olduğu üzere, geleneksel kültürü de lehine çözmekte ise de bu geleneksel kültürde çözülme tam anlamıyla olmaz ve geleneksel kültür varlığını farklı biçimlerde devam ettirir. Bu nedenle çok kültürlü yapı kentlerde belirgin özellik haline geldiğinden kentler, kırsal bölgelerde olduğu şekliyle benzer kültürde bireylerin oluşturduğu toplum sayılmaz. Kentler daha çok bir arada yaşayan farklı kültürel yapıdaki insanların yaşadığı bir toplumdur. Kente göç edenlerin göçle beraber gelir şekilleri, istihdam alanları ve ev düzenleri kısaca kültürel alandaki değişimleri çok hızlı olmaktadır. Bu değişimler manevi kültür ortamlarına da yansımaktadır (Erkan, 2010). Farklı etnik grup, sosyo-ekonomik sınıfları içine alan kent, heterojen toplum yapısını ifade eder. Kentte birbirinden etnik köken, inanç, kültür ve sosyal yapı açısından birbirinden ayrılan kişi ya da gruplar vardır. Dolayısıyla bireyler sadece cinsiyet, yaş özelliklerine göre değil, sosyal sınıf ve etnik gruplarına göre farklılaşmıştır (Erkan, 2010).

Kültürel kavramlar kentteki yaşam biçimleri ile özdeşleşmiştir. Bunlar genel olarak; akrabalık bağlarının zayıflaması, kadının ekonomik anlamda farklılaşan rolü, kente olan göçle beraber aile bireylerinin sayıca azalması, ailenin bazı temel işlevlerinin sosyolojik kurumlara aktarılması şeklinde ifade edilmektedir. Bununla birlikte komşuluk ilişkileri, tüketim harcamalarındaki artış, eğlenme, dinlenme gibi benzer alanlardaki davranışlar da oluşan bu değişimler şeklinde sıralanmaktadır (Hayta, 2016).

4.7. Kırsal Dönüşüm

Kırsal dönüşüm, kırsal toplumların ekonomilerini çeşitlendirdiği ve tarıma bağımlılıklarını azalttığı kapsamlı bir toplumsal değişim süreci olarak tanımlanmaktadır (Berdeque, 2019). 1925 yılına kadar kır ile kentleri birbirine bağlayacak ve yaklaştıracak bir yol ağının mevcut olmaması, kır ile kent arasında uzun bir süre kopukluk olmasına sebep olmuştur. Bu kopukluğun giderilmesi adına, Cumhuriyetin ilk yıllarında demiryollarının ülkenin her bölgesine ulaştırılmaya ve böylece bölgeler ve kentler arasında bağlantı kurulmaya çalışılmıştır. Demiryolunun erişemediği alanlar, 1950 yılından sonra yoğun şekilde karayolu ağı ile donatılmaya başlanmıştır. Ancak bu dönemlerde kırsal alanların yollarının toprak yol olması ve araç sayısının yetersiz oluşu,

kırların kentlerle bütünleşmesinin gecikmesine neden olmuştur. Türkiye kırsal alanlarını yollar dışında etkileyecek en kolay araç, radyo olmuştur. Kırsal alanlara elektrik geç ulaştırılmış olsa da pilli radyolar ve kentten kırlar üzerindeki etkisi yaygınlıkla hissedilmeye başlanmıştır. Kır insanı, radyolar aracılığıyla kentler ve dünya hakkında birçok şey öğrenmiş ve görmediği halde farklı mekânları tanıma imkânı bulmuştur.

Türkiye’de, 1970’li yıllarda köykent projesi ile kalkınmayı köyden başlatmak ve köylüyü kalkındırmak amaçlı projeler başlatılmıştır. Bu projelerle köydeki fiziksel düzenlemelerin ve altyapı imkânlarının artırılmasından ziyade, köylünün kalkındırılması temel alınmıştır. Köylünün kalkınması köylülükten kurtulmasına ve dönüşüm geçirmesine bağlanmıştır. Köylünün köylülükten kurtulması amaçlı üç boyutta dönüşüm öngörülmüştür: Köylü işçileşecek, tarım sanayileşecek ve köy kentleşecektir (Ceylan ve Somuncu, 2018).

1980 yılı sonrası Türkiye’de kırsal dönüşüm faaliyetlerinde halkçı yöntemlerle birlikte Neo-klasik iktisadi politika unsurları ön plana çıkmıştır. Bununla beraber kırsal dönüşüm faaliyetleri günümüze kadar birçok kez yapılmıştır. Bu faaliyetlerde rolü olan, belli dönemlerde kapatılıp, yeniden başka isimlerle kurulan kamu kurumlarının varlığı dikkat çekmektedir. Kurumlarda bu durum program ve yatırım çalışmalarında dengesizliklere sebep olmuş, bu nedenle de kırsal dönüşüm faaliyetlerinde ön plana çıkan tek şey fiziki yapı olmuştur. Hal böyle olunca kırsal dönüşüm faaliyetleri köylüden ziyade köy eksenli olmuştur. Yani amaç köylünün eğitim düzeyini yükseltip bilinç oluşturmaktan çok köydeki fiziki koşulların (elektrik, su, yol vb.) ve teknolojik koşulların (ilaç, tohum, traktör vb.) iyileştirilmesi yönünde olduğu için kırsal dönüşüm faaliyetlerinden beklenen sonuç alınamamıştır (Aktaş ve ark., 2006).

Köylü dediğimiz kırsalda yaşayan kişiler, bir taraftan aynı zamanda kendi yaşantılarını kentlileştirerek onlar da farklı bir varlığa bürünmüşlerdir. Sosyolojik açıdan bakıldığında, kırsal alanların kapalı kültürde, küçük çaplı geçim temelli üretime sahip yapısı günümüzde önemli ölçüde değişmiş vaziyettedir. Kırsalda görülen örgütlenme (STK, kooperatif vb.), ulaşımın gelişmiş olması, kentle kurulan gününbirlik teması, kırsalda yaşayan ailelerin çocuklarının üniversite mezunu olması, uzun süre kentte veya Avrupa ülkelerinde yaşayıp kırsala dönenlerin varlığı, televizyon, internet ile bilgiye erişimin ve kültürel etkileşimin hızlanması bu alanlarda yaşayanların çoğunluğunun geleneksel kırsal toplumsal yapıdan sıyrıldığını göstermektedir. Kırsalda yaşayanlar da

artık ya kentlilerden oluşmakta ya da kentli yaşama özenen köylülerden oluşmaktadır (Ceylan ve Somuncu, 2018).

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Kırdan kente göç eden ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışları (Tokat İli Merkez İlçe Araştırması) konusundaki görüşlerini ve davranışlarını tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı yorumlar;

- Ailelerin sosyo-demografik özellikleri ile ilgili bilgiler,
- Ailelerin göç süreci ile ilgili bilgiler,
- Ailelerin çocuklarına ilişkin bilgiler,
- Ailelerin çocukları ile ilgili eğitim kararı ve düşünceleri,
- Ailelerin çocukları ile ilgili meslek kazanımlarına ilişkin düşünceleri,
- Ailelerin çocukları ile ilgili evlilik kararı ve düşünceleri,
- Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarının belirlenmesi,
- Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarına ilişkin faktör analizi sonuçları, başlıkları altında verilmiştir.

Bu bölümde; yapılan araştırmanın bulguları tablolar halinde gösterilmiş ve tabloların altında yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular daha önce benzer konularda daha önce yapılmış araştırmaların bulgularıyla karşılaştırılmıştır. Ayrıca araştırmada kullanılan anketin güvenilirliğini test etmek için cronbach's alpha katsayısı hesaplanmış ve anketin genel güvenilirliği 0.708 olarak bulunmuştur.

5.1. Ailelerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile İlgili Bilgiler

Bu bölüm araştırmaya katılım sağlayan ve anket formunu cevaplandıran bireylerin yaşları, cinsiyetleri, medeni durumları, eğitim durumları, meslekleri ve aylık gelir düzeyleri hakkındaki bulguları içermektedir.

Çizelge 5.1. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş ve medeni durumlarına göre dağılımı

Bireylerin cinsiyeti	N	%
Kadın	188	46.8
Erkek	214	53.2
Toplam	402	100.0
Bireylerin yaş grupları		
23-30	35	8.7
31-38	105	26.1
39-46	117	29.1
47-54	99	24.6
55-63	46	11.4
Toplam	402	100.0
Bireylerin medeni durumları		
Evli	381	94.8
Evli değil (Boşanmış)	13	3.2
Eşi vefat etmiş	8	2.0
Toplam	402	100.0

Araştırmaya katılan bireylerin %46.8'ini kadınlar, %53.2'sini erkekler oluşturmaktadır. Bireylerin %29.1'i 39-46 yaş arasında, %26.1'i 31-38 yaş arasında, %24.6'sı 47-54 yaş arasında, %11.4'ü 55-63 yaş arasında, %8.7'si 23-30 yaş arasındadır. Araştırmaya katılan bireylerin %94.8 gibi büyük çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir.

Çizelge 5.2. Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumlarına göre dağılımı

Eğitim durumu	Kadın		Erkek	
	N	%	N	%
Okur-yazar değil	3	1.6	2	0.9
Okur-yazar	17	9.0	6	2.8
İlkokul	88	46.8	51	23.8
Ortaokul	39	20.7	48	22.4
Lise	33	17.6	70	32.8
Yüksekokul veya üniversite	8	4.3	37	17.3
Toplam	188	100.0	214	100.0
$\chi^2 = 46.735$ $df = 5$ $p = 0.000$				

Araştırmaya katılan bireylerden kadınların %46.8'inin ilkokul, %20.7'sinin ortaokul mezunu olduğu, erkeklerin %32.8'inin lise, %23.8'inin de ilkokul mezunudur. Erkeklerde lise mezunu olanların kadınlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Yüksekokul mezunu olanların oranı erkeklerde %17.3'tür. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu söylenebilir.

TÜİK'in yaptığı 2017 yılı Türkiye araştırmasına göre nüfusun %4.8'i okur-yazar değildir. %5.6'sı bir öğrenim kurumundan mezun olmamış, %28.4'ü ilkokul mezunu, %13.3'ü ilköğretim mezunu, %8.4'ü ortaokul mezunu, %19.08'i lise mezunu, %16.7'si yüksekokul mezunu, %1.8'i yüksek lisans mezunu ve %0.4'ü doktora mezunudur. Bu araştırmanın bulguları ise grubun eğitim düzeyinin Türkiye istatistiklerinin üstünde olduğunu göstermektedir (Anonim, 2019ö). Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Çizelge 5.2'de lise ve üniversite mezunu oranlarına bakılarak erkeklerin eğitim seviyesinin kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 5.3. Araştırmaya katılan bireylerin meslek gruplarına göre dağılımı

Meslekler	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Memur	2	1.1	32	15.0	34	8.46
Devamlı İşçi	8	4.3	40	18.7	48	11.94
Sözleşmeli İşçi	2	1.1	16	7.5	18	4.48
Mevsimlik İşçi	2	1.1	14	6.5	16	3.98
Serbest Meslek	2	1.1	73	34.1	75	18.66
Emekli	3	1.6	25	11.6	28	6.97
Ev Hanımı	165	87.6	-	-	165	41.04
İşsiz	3	1.6	3	1.4	6	1.49
Diğer (esnaf, çiftçi, usta öğretici, sigortacı, özel şirket çalışanı)	1	0.5	11	5.2	12	2.98
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.00
		$x^2 = 328.886$		df= 13		p= 0.000

Araştırmaya katılan kadınların %87.6'sının bir işte çalışmadığı ve ev hanımı olduğu tespit edilirken, erkeklerin %34.1'inin serbest mesleklerde çalıştığı ve %18.7'sinin devamlı işçi olduğu görülmektedir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle meslek grupları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Kadınlar daha çok evin gündelik işleriyle ilgilenen ve çocuklarının bakımından sorumlu kişi konumunda olup, ev hanımlığı görevini üstlenmiştir. Erkekler ise evin geçiminden ve ihtiyaçların karşılanması yönünden aile reisi görevini üstlenip, çalışan kişi konumundadır.

Çizelge 5.4. Araştırmaya katılan bireylerin aylık gelir dağılımı

Aylık kazanç (TL)	N	%
500-1600	49	12.2
1601-2700	221	55.0
2701-3800	91	22.6
3801-4900	29	7.2
4901-6000	12	3.0
Toplam	402	100.0

Araştırmaya katılan bireylerin aylık gelir dağılımlarına bakıldığında %55'inin aylık gelirinin 1601-2700-TL arasında, %22.6'sının ise, 2701-3800-TL arasında olduğu görülmektedir. 2019 yılı aylık asgari ücret 2.558.00-TL, net asgari ücret 2.020,59-TL'dir (Anonim, 2019p). Bu bilgiden yola çıkarak araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğunun asgari ücretin üzerinde bir gelire sahip olduğu söylenebilir.

5.2. Ailelerin Göç Süreci ile İlgili Bilgiler

Çizelge 5.5. Araştırmaya katılan bireylerin göç etme sürelerinin dağılımı

Bireylerin köyden göç etme süresi (Yıl)	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0-10 yıl önce	51	27.1	90	42.1	141	35.07
11-20 yıl önce	128	68.1	81	37.8	209	51.99
21-30 yıl önce	9	4.8	43	20.1	52	12.94
Toplam	188	100.00	214	100.00	402	100.00
		$\chi^2 = 42.082$		df= 2		p= 0.000

Araştırmaya katılan bireylerden kadınların %68.1'i 11-20 yıl önce köyden göç etmiş iken, %27.1'inin 0-10-yıl önce göç ettiği, erkeklerin ise %42.1'inin 0-10 yıl önce köyden göç etmiş iken, %37.8'inin 11-20 yıl önce göç ettiği görülmektedir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle köyden göç etme süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Ailede erkeğin kentin istihdam imkânlarından

yararlanıp ekonomik anlamda ailesine daha iyi hayat sunma arzusu, kadınların köyün zor hayat şartlarından kurtulup, hem kendinin hem de çocuklarının daha iyi bir geleceğe sahip olması için kentte yaşama arzusu köyden kente göçü süre anlamında da hızlandırmıştır.

Çizelge 5.6. Araştırmaya katılan bireylerin kentte yaşama sürelerinin dağılımı

Bireylerin kentte yaşama süresi (Yıl)	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
1 yıldan az	2	1.1	6	2.8	8	1.99
1-5 yıl arası	23	12.2	50	23.4	73	18.16
6-10 yıl arası	37	19.7	51	23.8	88	21.89
11-20 yıl arası	116	61.7	74	34.6	190	47.26
21 yıldan fazla	10	5.3	33	15.4	43	10.70
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.00
		$\chi^2 = 34.262$		df= 4		p= 0.000

Araştırmaya katılan bireylerden kadınların %61.7'si 11-20 yıl arası süreden beri kentte yaşamakta iken, %19.7'si 6-10 yıl, %12.2'si 1-5 yıl, %5.3'ü 21 yıldan fazla ve %1.1'i 1 yıldan az süreden beri kentte yaşadığı tespit edilmiştir. Erkeklerin ise %34.6'sının 11-20 yıl arası süreden beri kentte yaşamakta iken, %23.8'inin 6-10 yıl, %23.4'ünün 1-5 yıl, %15.4'ünün 21 yıldan fazla ve %2.8'inin 1 yıldan az süreden beri kentte yaşadığı görülmektedir. Araştırma kapsamındaki ailelerin büyük çoğunluğunun kentte yaşama sürelerinin köyde yaşama sürelerinden daha da fazla olduğu söylenebilir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle kentte yaşama süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Bu sonuç, erkeklerin kadınlara göre kente daha önce geldikleri kendilerinin düzenini sağladıktan sonra eşlerini yanlarına aldıkları yönünde yorumlanabilir.

Çizelge 5.7. Ailelerin köyden ilk olarak göç edilen yerin cinsiyete göre dağılımı

Bireylerin köyden ilk olarak göç ettikleri yer	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Tokat merkeze	166	88.4	173	80.9	339	84.32
İlçe merkezine	10	5.3	17	7.9	27	6.72
Beldeye	4	2.1	6	2.8	10	2.49
Başka bir köye	1	0.5	-	-	1	0.25
Büyük şehre (Ankara, İstanbul vs..)	7	3.7	18	8.4	25	6.22
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.00
$\chi^2 = 6.545$ $df = 4$ $p = 0.162$						

Araştırmaya katılan ailelerden kadınların %88.4'ü köyden ilk olarak Tokat merkeze, %5.3'ü ilçe merkezine, %3.7'si büyük şehre, %2.1'i beldeye ve %0.5'i başka bir köye göç etmiştir. Erkeklerin ise %80.9'u köyden ilk olarak Tokat merkeze, %8.4'ü büyük şehre, %7.9'u ilçe merkezine ve %2.8'i beldeye göç etmiştir. Araştırmadan ailelerin büyük çoğunluğunun köyden ilk olarak şehir merkezine göç ettikleri sonucu çıkmaktadır. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle köyden ilk olarak nereye göç ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ailelerin cinsiyet özellikleriyle köyden ilk olarak göç edilen yer noktasında bir farklılık bulunmamaktadır.

Çizelge 5.8. Ailelerin köyden ilk olarak göç edilen yerin yaş gruplarına göre dağılımı

Bireylerin yaş grupları	Bireylerin köyden ilk olarak göç ettikleri yer											
	Tokat merkez		İlçe merkezi		Belde		Başka bir köy		Büyük şehir		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
23-30	26	7.7	6	22.2	2	20.0	-	-	1	4.0	35	8.71
31-38	87	25.7	8	29.6	5	50.0	1	100.0	4	16.0	105	26.12
39-46	98	28.9	8	29.6	2	20.0	-	-	9	36.0	117	29.10
47-54	87	25.7	4	14.9	1	10.0	-	-	7	28.0	99	24.63
55-63	41	12.0	1	3.7	-	-	-	-	4	16.0	46	11.44
Toplam	339	100.0	27	100.0	10	100.0	1	100.0	25	100.0	402	100.00
$\chi^2 = 20.356$ $df = 16$ $p = 0.205$												

Ailelerin köyden ilk olarak göç ettikleri yerin yaş gruplarına göre dağılımlarına bakıldığında Tokat merkeze göç edenlerin oranının %28.9 olduğu ve göç eden yaş grubunun 39-46 yaş aralığında olduğu, %25.7 oran ile göç eden yaş grubunun 31-38 ile 47-54 yaş grupları arasında olduğu tespit edilmiştir. İlçe merkezine göç edenlerin oranlarına bakıldığında %29.6 oran ile göç eden yaş gruplarının 31-38 ve 39-46 yaş grupları arasında olduğu ve %22.2 oran ile göç eden yaş grubunun 23-30 arasında olduğu tespit edilmiştir. Beldeye göç edenlerin oranı %50 olup, göç eden yaş grubunun 31-38 yaş grupları arasında olduğu, başka bir köye göç edenlerin oranının ise %100 olduğu ve göç eden yaş grubunun 31-38 yaş grupları arasında olduğu tespit edilmiştir. Büyük şehre göç edenlerde %29.10 oran ile göç eden yaş grubunun 39-46 arasında olduğu ve %26.12 oran ile göç eden yaş grubunun 31-38 arasında olduğu tespit edilmiştir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin yaş grupları ile köyden ilk olarak nereye göç ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ailelerin yaş grupları ile köyden ilk olarak göç edilen yer noktasında bir farklılık bulunmamaktadır.

Çizelge 5.9. Araştırmaya katılan ailelerin kente göç etme nedenlerine göre dağılımı

Nedenleri	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
İş bulmak için	109	58.0	109	50.9	218	54.23
Eğitim olanaklarından yararlanmak için	40	21.3	58	27.1	98	24.38
Şehirde yaşayan akrabalarına yakın olmak için	11	5.9	11	5.1	22	5.47
Zengin olmak için	-	-	7	3.3	7	1.74
Sağlık olanaklarından yararlanmak için	3	1.6	9	4.2	12	2.98
Töreler nedeniyle(Kan davası, namus davası vb.)	-	-	2	0.9	2	0.5
Diğer (Daha iyi bir yaşam, evlilik, iklimini sevdiğinden, görevi, işi, nakil nedeniyle)	25	13.2	18	8.5	43	10.70
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.00

Araştırmaya katılan ailelerden kadınların kente göç etme nedenleri arasında birinci sırada %58.0 oran ile iş bulmak, ikinci sırada %21.3 oranla eğitim olanaklarından yararlanmak yer almaktadır. Erkeklerin ise kente göç etme nedenleri arasında birinci sırada %50.9 oran ile iş bulmak, ikinci sırada %27.1 ile eğitim olanaklarından yararlanmak yer almaktadır.

Pazarlıoğlu (2007)'nin "İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi" adlı çalışması incelenmiştir. Bu çalışmada ailelerin % 34.9'u iş aramak, %26.6'sı aile fertlerinden birine bağlı göç, %15.9'u evlilik, %8.5'i tayin, %4.9'su diğer nedenlerle, %4.7'si eğitim, %3.8'i güvenlik ve %0.8'inin deprem nedeniyle göç ettiklerini tespit etmiş olup yaptığımız araştırmadaki bulgularla paralellik göstermektedir.

5.3. Ailelerin Çocuklarına İlişkin Bilgiler

Çizelge 5.10. Ailelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre dağılımı

Çocuklu aile sayısı	N	%
1 çocuklu aile	32	8.0
2 çocuklu aile	162	40.3
3 çocuklu aile	143	35.6
4 çocuklu aile	49	12.2
5 çocuklu aile	16	4.0
Toplam	402	100.0

Araştırmaya katılan ailelerin %40.3'ü 2 çocuklu, %35.6'sı 3 çocuklu, %12.2'si 4 çocuklu, %8'i 1 çocuklu ve 5 çocuklu ailelerin oranı ise %4.0 ile en düşük düzeydedir. 2018 yılı nüfus sayımına göre Türkiye'de hanehalkı büyüklüğü ortalama 3.4'tür (Anonim, 2019ö). Bu araştırmaya dâhil olan ailelerin çocuk sayısı ailelerin büyük çoğunluğunda (%40.3+%35.6) 2 ve 3 çocuk olduğuna göre; anne ve baba ile beraber 4 ve 5 kişilik ailelerin ağırlıkta olduğu ve Türkiye'de hanehalkı büyüklüğü ortalamasının üzerinde olduğu söylenebilir.

Çizelge 5.11. Ailelerin çocuklarının cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	644	60.64
Erkek	418	39.36
Toplam	1062	100.00

Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının %60.64'ü kız ve %39.36'sının erkek olduğu saptanmıştır.

Çizelge 5.12. Ailelerin çocuklarının yaşlarına göre dağılımları

Çocukların yaşları	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
0-10	154	23.9	105	25.1	259	24.4
11-20	295	45.8	188	44.9	483	45.4
21-30	173	26.8	110	26.3	283	26.6
31-40	22	3.5	15	3.7	37	3.6
Toplam	644	100.0	418	100.0	1062	100.0

Çizelge 5.12'ye bakıldığında araştırmaya katılan ailelerin kız çocuklarının %45.8'i, erkek çocuklarının %44.9'unun 11-20 yaş arasında olduğu gözlenmektedir. Yine kızların %26.8'i ve erkeklerin %26.3'ü 21-30 yaşları arasında bulunmaktadır. Araştırma kapsamındaki ailelerde çoğunlukla çocukların genç yaş grubunda oldukları söylenebilir.

5.3.1. Ailelerin çocukları ile ilgili eğitim kararı ve düşünceleri

Çizelge 5.13. Ailelerin çocuklarının eğitim durumlarına göre dağılımı

Eğitim durumu	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Okula gitmiyor	67	10.4	46	11.0	113	10.6
İlköğretim	205	31.8	143	34.2	348	32.8
Lise	217	33.7	99	23.7	316	29.8
Üniversite	155	24.1	130	31,1	285	26.8
Toplam	644	100.0	418	100.0	1062	100.0

Çizelge 5.13'teki verilere göre, kız çocuklarının %33.7'si lise, %31.8'si ilköğretim % 24.1'i üniversitede okumakta veya mezun ve %10.4'ü okula gitmemektedir. Erkek çocuklarının ise, %32.8'i ilköğretim, %29.8'i lise, %26.8'i üniversite, %10.6'sı ise okula gitmemektedir. Üniversitede okuyan veya mezun olan kız çocuk sayısı, erkek çocuk sayısından daha düşük, lisede okuyan veya mezun olan kız çocuk sayısı erkek çocuk sayısından daha yüksektir. Okur-yazar olmayan kız ve erkek çocuklarının içinde ilköğretim döneminden küçük kız ve erkek çocuklarının olması da okuma yazma bilmeyenlerin oranını yükseltmiştir.

Yıldız (2007)'nin, "Kırdan Kente Göç Eden Ailelerin Kız Çocuklarının Meslek Kazanması ve Çalışması Konusundaki Görüşleri ve Davranışları" adlı araştırmasında kız çocuklarının % 40.2'si, erkek çocuklarının % 38.2'si ilköğretim mezunu, kız çocuklarının % 29.7'i ve erkek çocuklarının % 32.3'ü lise mezunudur. Üniversite mezunu olanların oranı kız çocuklarında % 3.6, erkeklerde %6.0 gibi çok düşük düzeydedir. Yapılan araştırmayla mevcut çalışma karşılaştırıldığında araştırma bölgesindeki kız ve erkek çocukların eğitim seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 5.14. Ailelerin kız çocuklarının eğitim durumları üzerindeki düşüncelerinin dağılımı

Ailelerin düşünceleri	Kadın		Erkek		Toplam		
	N	%	N	%	N	%	
İlköğretim	2	1.1	12	5.6	14	3.5	
Lise	13	6.9	15	7.0	28	7.0	
Üniversite	145	77.1	172	80.4	317	78.9	
Diğer (Okuyabildiği en üst yere kadar)	28	14.9	15	7.0	43	10.6	
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.0	
		$\chi^2 = 11.884$		df= 3		p= 0.008	

Araştırmaya katılan ailelerden kadınların %77.1'i kız çocuklarının üniversiteyi bitirene kadar, %14.9'u okuyabildiği en üst yere kadar eğitim almalarını istemiştir. Erkeklerin ise %78.9'u kız çocuklarının üniversiteyi bitirene kadar, %10.6'sı okuyabildiği en üst yere kadar eğitim almalarını istemiştir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten

küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının ne kadar eğitim görmeleri gerektiği konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Köyden kente göçle beraber kız çocuklarının okutulmaması yönündeki bazı geleneksel görüşlerin etkisini yitirdiği, kadınların kız çocukları üzerinde onların gelecekte iyi bir meslek sahibi olmaları için üniversite eğitimi almaları düşüncesi, kentte yaşayan baba üzerinde de olumlu etkiler yaratmaktadır.

İsveç'te yüksek lisans eğitimi için kayıt olan ya da mezun olan kız öğrenci sayısında artış sağlayan her enstitü veya fakülteye kadın öğretim elemanı açısından yüksek sayıya ulaşan yükseköğretim kurumlarına 30 000 Euroluk bir ödül verebilmektedir. Benzer uygulamanın Türkiye'de yapılabilmesi demek eğitimde kız çocukları açısından kalitenin ve teşvikin artması demektir (Merter, 2007).

Çizelge 5.15. Ailelerin erkek çocuklarının eğitim durumları üzerindeki düşüncelerinin dağılımı

Ailelerin düşünceleri	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Lise	-	-	6	2.8	6	1.5
Üniversite	160	85.1	191	89.3	351	87.4
Diğer (Okuyabildiği en üst yere kadar)	28	14.9	17	7.9	45	11.1
Toplam	188	100.0	214	100.00	402	100.00
$\chi^2= 9.786$ $df= 2$ $p= 0.007$						

Araştırmaya katılan ailelerden kadınların %85.1'i erkek çocuklarının üniversiteyi bitirene kadar, %14.9'u okuyabildiği en üst yere kadar eğitim almalarını istemiştir. Erkeklerin ise %87.4'ü erkek çocuklarının üniversiteyi bitirene kadar, %11.1'i okuyabildiği en üst yere kadar eğitim almalarını istemiştir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının ne kadar eğitim görmeleri gerektiği konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Erkek çocuğunun üniversite okuyup iyi bir meslek sahibi olması ailede anne ve baba açısından oldukça

önem arz etmektedir. Ancak ailede kadın ve erkek arasında istatistiksel bir farklılık gözlenmekte olup bu farklılığın kadının biraz daha erkek çocuğunun okuyabildiği yere kadar mantalitesi ağır basmaktadır

Çizelge 5.16. Ailelerin kız çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri

Düşünceleri	Kadın		Erkek	
	N	%	N	%
Evet	180	95.7	193	90.2
Hayır	8	4.3	21	9.8
Toplam	188	100.0	214	100.0
$\chi^2 = 4.618$ $df = 1$ $p = 0.032$				

Araştırmaya katılan ailelerden kadınların %95.7'si kız çocuklarının okumalarını isterken, %4.3'ü okumalarını istememektedir. Erkeklerin ise %90.2'si kız çocuklarının okumalarını isterken, %9.8'i okumalarını istememektedir. Bu oranlardan araştırmaya katılan ailelerin büyük çoğunluğunun kız çocuklarını okutmaktan yana olduğu sonucunu çıkarmaktadır. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının okumalarını isteme konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Köyden kente göç eden ailelerin amaçlarından birisi de cinsiyet ayrımı yapmadan çocuklarına eğitim imkânı sağlamaktır. Çizelge 20'deki bu oranlar ailede anne ve babaların kız çocuklarının okutulması yönünde olumlu tutum geliştirdiklerini göstermektedir. Kız çocuklarını okutma konusunda ailede kadınların bir miktar daha hassas oldukları söylenebilir.

Ailede başlayan eğitim okulda devam etmelidir. Bir kız çocuğuna kişilik ve kimlik kazandırmanın temel yolu eğitimden geçmektedir. Kız çocuklarının eğitilmesi demek bireysel ve toplumsal kazanım demektir. Kız çocuğuna eğitim hakkının verilmesi demek bireysel anlamda kendine olan güvenin artması ve kendi ayakları üzerinde durması anlamına gelir. Aynı zamanda kız çocuğunun eğitimi arttıkça toplumdaki saygınlığı, kendini ifade edebilme kabiliyeti ve ekonomik özgürlüğünü elde edebilme imkânı da artmaktadır.

Çizelge 5.17. Ailelerin kız çocuklarını okutma nedenlerine göre dağılımı

Ailelerin kız çocuklarını okutma nedeni	N	%
Meslek sahibi olması için	132	35.4
Sadece eğitim alması için	13	3.5
Toplum içinde iyi bir yer edinmesi için	111	29.8
İlerde daha iyi bir ekonomik imkâna sahip olmak için	109	29.2
Kendi istediği için	6	1.6
Diğer (Okumak hakkı olduğu için)	2	0.5
Toplam	373	100.0

Kırdan kente göç eden ailelerin kız çocuklarını okutma nedenleri incelendiğinde bu nedenlerin başında %35.4 ile meslek sahibi olması ve %29.8 ile toplum içinde iyi bir yer edinmesi gelmektedir. İlerde daha iyi bir ekonomik imkâna sahip olması için kız çocuklarını okutanların oranı ise %29.2'dir.

Yıldız (2007)'nin, "Kırdan Kente Göç Eden Ailelerin Kız Çocuklarının Meslek Kazanması ve Çalışması Konusundaki Görüşleri ve Davranışları" adlı araştırmasında meslek sahibi olması için diyenlerin oranı %68.7, ekonomik nedenlerden diyenlerin oranı %62.7, sosyal yer edinmesi için diyenlerin oranı ise %59.3 olup, yaptığımız araştırmadaki bulgularla paralellik göstermektedir.

Çizelge 5.18. Ailelerin kız çocuklarını okutmama nedenlerine göre dağılımı

Kız çocuklarını okutmama nedeni	N	%
Kız çocuklarına yapılan yatırıma gereksiz bulduğum için	9	31.0
Bulduğum çevrede okuyan kızlar hoş karşılanmadığı için	6	20.8
Dini inançlarıma göre kızların okutulmasını günah saydığım için	7	24.1
Maddi durumumuz iyi olmadığından okul masraflarını karşılayamadığım için	7	24.1
Toplam	29	100.0

Çizelge 5.18'e bakıldığında kız çocuklarının okumasını istemeyen aileler okutmama nedenini, %31.0 oranında kız çocuklarına yapılan yatırımı gereksiz bulmaları olarak belirtmişlerdir. Bu sonucun oluşmasında kız çocuklarının evlenmesi durumunda evden ayrılacağı için kız çocuklarına yatırım yapmanın gereksiz olduğu düşüncesi ile geleneksel görüşün etkisinin devam ettiği söylenebilir.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNİCEF) 2003 yılındaki çalışmasında kız çocuklarının okutulmamasında rol oynayan nedenler;

- Gelenekler ve dini inanışlar,
- Kalıplaşmış olan cinsiyet rolleri,
- Kadının düşük olan statüsü veya pozisyonu,
- Erken evlilikler,
- Eğitimin toplumda kabul görmüş rollerle çelişkili görülmesi, olarak belirlenmiştir (İlhan Tunç, 2009).

Yapılan araştırmamızda da kız çocuklarının okumasını istemeyen aile sayısı göreceli olarak düşük olmasına rağmen nedenleri incelendiğinde 2000'li yılların başında UNİCEF araştırmasındaki bulgularla birebir örtüşmektedir.

Gürol ve Dilli (2006)'nın, "Zorunlu Eğitim Çağında Bulunan Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Nedenleri (Şırnak Örneği) adlı çalışmalarında kız çocuklarının okula gitmeme sebepleri, okula gitmek için destek göremeyişleri, maddi yetersizlikler, okuma-yazma bilmenin yeterli görülmesi ve evlenince onlara kocalarının bakacak olma düşüncesi etkili olup, yaptığımız araştırmadaki bulgularla paralellik göstermektedir.

İlhan Tunç, (2009)'un "Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Nedenleri (Van İli Örneği)" adlı çalışmasında ailelerin kız çocuklarının okumasını istememe nedenleri ekonomik sebepler, dini inancın etkili olduğu sebepler ve geleneksel anlayışlar olarak ortaya çıkması olup, yaptığımız araştırmadaki bulgularla paralellik göstermektedir.

Ilgaz ve Keskin (2017), "Farkındalık Seminerlerinin Okula Devam Etmeyen/Az Devam Eden Kız Öğrencilerin ve Velilerinin Tutumlarına Etkisi" isimli çalışmalarında da ailelerin kız çocuklarını okula göndermek istememe nedenleri kızlarının okumalarının günah olduğu düşüncesi, maddi imkânsızlıklar, kız çocuklarının okumalarının gereksiz

sayılması düşüncesi etkili olup, yaptığımız araştırmadaki bulgularla paralellik göstermektedir.

Çizelge 5.19. Ailelerin kız çocuklarının okumaları üzerindeki düşüncelerinin eğitim durumlarına göre dağılımı

Özellikler	Ailelerin kız çocuklarının okumaları üzerindeki düşünceleri							
	Kadın				Erkek			
Ailelerin eğitim durumu	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Okur-yazar değil	3	1.7	-	-	-	-	2	9.5
Okur-yazar	16	8.9	1	12.5	6	3.0	-	-
İlkokul	84	46.7	4	50.0	44	22.8	7	33.3
Ortaokul	36	20.0	3	37.5	43	22.3	5	23.8
Lise	33	18.3	-	-	64	33.2	6	28.6
Yüksekokul	8	4.4	-	-	36	18.7	1	4.8
Toplam	180	100.0	8	100.0	193	100.0	21	100.0
$\chi^2 = 0.053$ $df = 5$ $p = 0.053$								

Araştırmaya katılan ailelerden evet cevabını veren kadınların %46.7'si ilkokul ve %20'si ortaokul mezunu olup, kız çocuklarının okumasını istemekte iken, hayır cevabını veren ve ilkokul mezunu olan kadınların %50'si ile ortaokul mezunu olan kadınların %37.5'i kız çocuklarının okumasını istememektedir. Evet cevabını veren erkeklerin ise %33.2'si lise, %22.8'i ilkokul ve %22.3'ü ortaokul mezunu olup, kız çocuklarının okumasını istemekte iken, hayır cevabını veren ve ilkokul mezunu olan erkeklerin %33.3'ü, lise mezunu olanların %28.6'sı ile ortaokul mezunu olanların %23.8'i kız çocuklarının okumalarını istememektedir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin eğitim durumları ile kız çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çizelge 5.20. Ailelerin erkek çocuklarının okumaları yönündeki düşüncelerinin dağılımı

Düşünceleri	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	144	100.00	172	99.4	316	99.68
Hayır	-	-	1	0.6	1	0.32
Toplam	144	100.00	173	100.00	317	100.00
$\chi^2 = 0.835$ $df = 1$ $p = 0.361$						

Araştırmaya katılan ailelerden 317 ailenin erkek çocukları bulunmakta olup, erkek çocuğu olan kadınların tamamı erkek çocuklarının okumalarını isterken, erkeklerin %99.4'ü erkek çocuklarının okumasını istemektedir. Erkek çocuklarının okumasını istemeyenlerin oranı ise %0.6'dır. Bu oranlar araştırmaya katılan ailelerin neredeyse tamamının erkek çocuklarını okutmaktan yana olduğu sonucunu çıkarmaktadır. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çizelge 5.21. Ailelerin erkek çocuklarını okutma nedenlerine göre dağılımı

Ailelerin erkek çocuklarını okutma nedeni	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Meslek sahibi olması için	59	41.0	61	35.5	120	37.97
Sadece eğitim alması için	-	-	2	1.2	2	0.63
Toplum içinde iyi bir yer edinmesi için	29	20.1	47	27.3	76	24.06
İlerde daha iyi bir ekonomik imkana sahip olmak için	54	37.5	60	34.8	114	36.08
Kendi istediği için	2	1.4	2	1.2	4	1.26
Toplam	144	100.0	172	100.0	316	100.00

Araştırmaya katılan ailelerin erkek çocuklarını okutma nedenleri incelendiğinde kadınların %41'i erkek çocuklarının meslek sahibi olması için okumalarını isterken, %37.5'i ilerde daha iyi bir ekonomik imkâna sahip olmaları için okumalarını istemektedir. Erkeklerin ise 37.97'si erkek çocuklarının meslek sahibi olması için okumalarını isterken, %36.08'i ilerde daha iyi bir ekonomik imkâna sahip olmaları için

okumalarını istemektedir. Ayrıca erkek çocukların okumasını istemeyen ailelerin oranı %0.32 olup, okumalarını istememelerindeki sebep olarak okutunca erkek çocuklarının üzerindeki otoritelerini kaybetmelerini göstermişlerdir.

Çizelge 5.22. Ailelerin erkek çocuklarının okumaları üzerindeki düşüncelerinin eğitim durumlarına göre dağılımı

Özellikler	Ailelerin erkek çocuklarının okumaları üzerindeki düşünceleri								Toplam	
	Kadın				Erkek					
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		N	%
Ailelerin eğitim durumu	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Okur-yazar değil	3	2.1	-	-	1	0.6	-	-	4	1.27
Okur-yazar	12	8.3	-	-	2	1.2	-	-	14	4.43
İlkokul	70	48.6	-	-	40	23.2	1	100.0	110	34.8
Ortaokul	30	20.8	-	-	45	26.2	-	-	75	23.7
Lise	24	16.7	-	-	53	30.8	-	-	77	24.4
Yüksekokul	5	3.5	-	-	31	18.0	-	-	36	11.4
Toplam	144	100.0	-	-	172	100.0	1	100.0	316	100.0
$\chi^2 = 1.862$ $df = 5$ $p = 0.868$										

Araştırmaya katılan ailelerden evet cevabını veren kadınların %48.6'sı ilkokul ve %20.8'i ortaokul mezunu olup, erkek çocuklarının okumasını istemekte iken, evet cevabını veren erkeklerin %30.8'i lise, %26.2'si ortaokul ve %23.2'si ilkokul mezunudur. Hayır cevabını veren ve ilkokul mezunu olan erkeklerin %0.6'sı ise erkek çocuklarının okumalarını istememektedir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin eğitim özellikleriyle erkek çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

5.3.2. Ailelerin çocukları ile ilgili meslek kazanımlarına ilişkin düşünceleri

Toplumsal ve iktisadi açıdan gelişmeyi sağlayan önemli faktörlerden birisi de kadınların işgücüne katılımıdır. İşgücü ortamında istihdam edilip mali özgürlük ve toplumsal itibarlarını kazanan kadınlar, başta kendileri olmak üzere aile ve toplumları için sosyal kazanımlar elde etmektedir (Zeren ve Kılınç Savrul, 2017). Kadınların iktisadi yaşama

uyum sağlamaları toplumsal yaşam içerisinde hak ettikleri pozisyona ulaşabilmeleri açısından bir zorunluluktur. Bir ekonominin işgücü imkânlarını kadınlara yönelik sunma derecesi iktisadi büyüme ve gelişme bakımından önemli bir faktördür (Karaçuka, 2018). Kadınların işgücüne katılımları hususunda önlerinde erkeklerden daha fazla sorun bulunduğunu düşünen görüşler oldukça fazladır. Bu sebeple en başta kadınların işgücüne katılımları önündeki engellerin araştırılması gerekmektedir (Zeren ve Kılınc Savrul, 2017).

Türkiye’de erkeklerin işgücüne katılım oranı %76.57’dir. Bu oran Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ortalamasının (%79.68) biraz altında kalmaktadır. Kadınlarda işgücüne katılım oranında ise Türkiye son sırada yer almaktadır. Kadınlarda işgücüne katılım oranı %23.43 olup, erkeklerin oranın yarısından daha da az durumdadır. OECD ortalaması da %62.81’dir (Karaçuka, 2018).

Çizelge 5.23. Ailelerin kız çocuklarının çalışma durumlarına göre dağılımları

Çalışma durumu	N	%
Çalışan kızı olan aile sayısı	80	19.7
Çalışan kızı olmayan aile sayısı	322	80.3
Toplam	402	100.0
Çalışan kız çocuk sayısı	106	

Araştırma kapsamındaki çalışan kızı olan aile sayısına bakıldığında %19.7’sinin kızının veya kızlarının çalıştığı ve %80.3’ünün de çalışan kızının olmadığı görülmüştür. Çalışan kız çocuk sayısına bakıldığında aile içinde çalışan kız çocuk sayısı dikkate alınarak toplam çalışan kız çocuk sayısının 106 olduğu görülmektedir.

Çizelge 5.24. Ailelerin çalışan kız çocuklarının mesleklerine göre dağılımı

Meslekler	N	%
Hemşire	9	8.49
Doktor	2	1.89
Öğretmen	10	9.43
Devlet M.	21	19.82
Özel Sektörde Çalışan	20	18.87
Tezgahtar	16	15.09
Fabrika İşçisi	12	11.32
Temizlik İşçisi	3	2.83
Garson	2	1.89
Diğer (esnaf, kuaför, terzi, güvenlik görevlisi, kreşte ablalık)	11	10.37
Toplam	106	100.00

Araştırmaya katılan ailelerin kız çocuklarının meslek dağılımlarına bakıldığında, %19.82'sinin devlet memuru, %18.87'sinin özel sektör çalışanı, %15.09'unun tezgâhtarlık, %11.32'sinin fabrika işçisi, %10.37'sinin kuaför yanında, terzilik, esnaflık veya kreşte ablalık gibi usta-çırak ilişki ile öğrenilen işleri yapmaktadır.

TÜİK'in 2014 yılı Eylül ayı istatistik verilerine göre, 15 ve daha yukarı yaştaki istihdam edilenlerin sayısı, 26 milyon 169 bin kişi, istihdam oranı ise %45.8'dir. Bu oran erkeklerde %65.2, kadınlarda ise %26.8 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde tarımda çalışan sayısı 5 milyon 625 bin kişi, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı da 20 milyon 545 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin %21.5'i tarım, %20.3'ü sanayi %7.5'i inşaat, %50.7'si de hizmetler sektöründe yer almıştır (Anonim, 2019r).

Çizelge 5.25. Ailelerin kız çocuklarının çalışma nedenleri

Çalışma nedeni	N	%
Bir mesleği olduğu için	28	35.0
Aile geliri yetmediği için ve aile ekonomisine katkıda bulunmak için	17	21.3
Kendisi çalışmak istediği için	19	23.8
Kendi bireysel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için	16	20.0
Toplam	80	100.0

Araştırmaya katılan ailelerin kız çocuklarının çalışma nedenlerine bakıldığında bu sonuçlara göre çalışan kız çocuklarının %35.0'i bir mesleği olduğu için, %23.8'si kendisi çalışmak istediği için, %21.3'ü aile geliri yetersiz olduğu için ve %20.0'si kendi bireysel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için çalıştığını belirtmişlerdir.

Yıldız (2007)'nin, "Kırdan Kente Göç Eden Ailelerin Kız Çocuklarının Meslek Kazanması ve Çalışması Konusundaki Görüşleri ve Davranışları" adlı araştırmasında %25.7'si aile geliri olmadığından, %22.8'i mesleği olduğundan, %17.1'i kız çocuğunun kendisi istediğinden, %5.7'nin çevre edinmek için kızlarının çalıştıklarını tespit etmiş olup, araştırmamızdaki bulgularla paralellik göstermektedir.

Çizelge 5.26. Ailelerin kız çocuklarının çalışmasına dair düşünceleri

Kız çocuklarının çalışmasını isteme durumları	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	132	70.2	145	67.8	277	68.91
Hayır	20	10.6	26	12.1	46	11.44
Duruma Bağlı	34	18.1	40	18.7	74	18.41
Fikrim yok	2	1.1	3	1.4	5	1.24
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.00
		$\chi^2 = 0.399$		df= 3		p= 0.940

Araştırmaya katılan ailelerden kadınlardan kız çocuklarının çalışmasını isteyenlerin oranı %70.2 iken, duruma bağlı diyenlerin oranı %18.1 ve çalışmasını istemeyenlerin oranı %10.6'dır. Erkeklerde ise kız çocuklarının çalışmasını isteyenlerin oranı %68.91, duruma bağlı diyenlerin oranı %18.41 ve çalışmasını istemeyenlerin oranı ise %11.44'tür. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının çalışması konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çizelge 5.27. Ailelerin kız çocuklarının çalışıp çalışmamalarını isteme nedenlerine göre dağılımları

Ailelerin Kız çocuğunun çalışmasını isteme nedeni	N	%
Mesleği olduğu için	52	18.8
Aile geliri yetmediği için	48	17.3
Kendisi istiyor	26	9.4
Kendi ihtiyaçlarını karşılaması için	149	53.8
Diğer (Özgüvene sahip olması, kendini geliştirmesi için)	2	0.7
Toplam	277	100.0
Kız çocuğunun çalışmasını istememe nedeni		
Gelirimiz yeterli	8	17.3
Ezilmesini istemiyorum	17	37.0
Evde otursun çeyizini hazırlasın	17	37.0
Kendisi de çalışmak istemiyor	3	6.5
Diğer (evin geçimini evin reisi sağlar)	1	2.2
Toplam	46	100.0
Kız çocuğunun belli şartlar altında çalışmasına izin verme nedeni		
Ailenin ihtiyaçları tek kişi tarafından karşılanamadığı zaman	41	55.4
Ailenin bazı ana ihtiyaçları sağlanana kadar	24	32.4
Kendi çeyiz ihtiyaçlarının karşılanması için	7	9.5
Diğer (Mesleğini sevdiği sürece çalışmasını isterim)	2	2.7
Toplam	74	100.0

Çizelge 5.27'ye bakıldığında araştırmaya katılan ailelerin %53.8'i kız çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılaması için, %18.8'i mesleği olduğu için, %17.3'ü aile geliri yetmediği için, %9.4'ü kendisi istediği için, %0.7'i özgüvene sahip olması ve kendini geliştirmesi için kız çocuklarının çalışmasını istemektedirler.

Araştırmaya katılan ailelerin kız çocuklarının çalışmasını istememe nedenlerine bakıldığında kız çocuklarının ezilmesini istemeyenler ve çalışmasını evde oturup çeyizini hazırlasın diyenlerin oranı eşit olup, %37.0'dir. %17.3'ü aile geliri yeterli olduğu için %6.5'i kız çocuklarının kendilerinin de çalışmasını istemediğini belirttikleri için ve %2.2'si evin geçimini evin reisi sağlar demişlerdir.

Araştırmaya katılan ailelerin kız çocuklarının belli şartlar altında çalışmalarına izin vermeleri durumuna bakıldığında %55.4'ü ailenin ihtiyaçları tek kişi tarafından karşılanamadığı zaman, %32.4'ü ailenin bazı ana ihtiyaçları sağlanana kadar, %9.5'i kendi çeyiz ihtiyaçlarının karşılanması için ve %2.7'si mesleğini sevdiği sürece çalışmalarına izin vereceklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 5.28. Ailelerin kız çocuklarının çalışmasına ilişkin karar verme durumlarına göre dağılımı

Çalışma kararı durumu	N	%
Ben	1	1.3
Eşim	1	1.3
Eşim ve ben	2	2.5
Kendisi	59	73.8
Eşim, kendisi ve ben	17	21.3
Toplam	80	100.00

Çizelge 5.28'de kız çocuğu veya çocukları çalışan 80 ailenin kız çocuklarının çalışmasına büyük çoğunlukla (%73.8) kız çocuklarının kendilerinin karar verdiği görülmektedir. Bu oranı %21.3 ile eşim, kendisi ve ben ifadesi takip etmiştir. Bu oranlardan hareketle kırdan kente göç eden ve kız çocuklarının çalışma hayatında bulunmalarına fırsat veren ailelerde karar verme süreçlerinde demokratik bir tutum izlendiği söylenebilir.

Çizelge 5.29. Ailelerin erkek çocuklarının çalışma durumlarına göre dağılımları

Çalışma durumu	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Çalışan erkek çocuğu olan aile sayısı	34	24.3	45	26.1	79	24.92
Çalışan erkek çocuğu olmayan aile sayısı	112	75.7	126	73.9	238	75.08
Toplam	146	100.0	171	100.0	317	100.00
Çalışan erkek çocuk sayısı	38		59		97	
		$\chi^2 = 5.518$		df= 2		p= 0.063

Araştırma kapsamındaki çalışan erkek çocuğu olan aile sayısına bakıldığında %24.92'sinin erkek çocuğunun veya çocuklarının çalıştığı ve %75.08'inin de çalışan erkek çocuğu olmadığı görülmüştür. Çalışan erkek çocuk sayısına bakıldığında aile içinde çalışan erkek çocuk sayısı dikkate alınarak toplam çalışan erkek çocuk sayısının 97 olduğu görülmektedir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çizelge 5.30. Ailelerin çalışan erkek çocuklarının mesleklerine göre dağılımı

Meslekler	N	%
Polis,Subay vb.	26	26.9
Doktor	2	2.06
Öğretmen	7	7.26
Devlet M.	12	12.3
Özel Sektörde Çalışan	12	12.3
Tezgahtar	5	5.15
Fabrika İşçisi	12	12.3
Temizlik İşçisi	5	5.15
Garson	5	5.15
Aşçı	5	5.15
İşportacı	2	2.06
Diğer (nakliyecilik, kuaför, özel güvenlik)	4	4.12
Toplam	97	100.00

Araştırmaya katılan ailelerin erkek çocuklarının meslek dağılımlarına bakıldığında, %26.9'unun polis, subay vb. devlet memuru; özel sektör çalışanı ve fabrika işçisi

olanların oranının %12.3 olup, eşit orana sahip olduğu, %7.26'sının öğretmen; tezgahtar, temizlik işçisi, garson ve aşçı mesleğine sahip olanlarının oranının %5.15 olup, eşit orana sahip olduğu, %4.2'sinin nakliyecilik, kuaförlük ve özel güvenlikte çalıştığı ve %2.6'sının da doktorluk mesleğini yaptığı tespit edilmiştir.

Çizelge 5.31. Ailelerin erkek çocuklarının çalışma nedenleri

Çalışma Nedeni	N	%
Bir mesleği olduğu için	30	38.0
Aile gelirimiz yetmediği için ve aile ekonomisine katkıda bulunmak için	15	19.0
Kendisi çalışmak istediği için	11	13.9
Kendi bireysel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için	23	29.1
Toplam	79	100.0

Araştırmaya katılan ailelerin erkek çocuklarının çalışma nedenlerine bakıldığında bu sonuçlara göre çalışan erkek çocuklarının %38'i bir mesleği olduğu için, %29.1'i kendi bireysel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için, %19.0'u aile geliri yetersiz olduğu için %13.9'u da kendisi çalışmak istediği için çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 5.32. Ailelerin erkek çocuklarının çalışmasına dair düşünceleri

Erkek çocuklarının çalışmasını isteme durumları	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	145	99.32	170	99.42	315	99.38
Hayır	-	-	1	0.58	1	0.31
Fikrim yok	1	0.68	-	-	1	0.31
Toplam	146	100.00	171	100.00	317	100.00

Araştırmaya katılan ailelerden kadınların %99.32'si erkek çocuklarının çalışmasını isterken, %0.68'i fikir beyan etmemiştir. Erkeklerin ise %99.38'i erkek çocuklarının çalışmasını isterken, %0.58'i çalışmasını istememektedir.

Çizelge 5.33. Ailelerin erkek çocuklarının çalışmalarını isteme nedenlerine göre dağılımları

Ailelerin erkek çocuğunun çalışmasını isteme nedeni	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Mesleği olduğu için	18	12.41	33	19.41	51	16.19
Aile geliri yetmediği için	49	33.79	35	20.59	84	26.66
Kendisi istiyor	10	6.90	7	4.12	17	5.40
Kendi ihtiyaçlarını karşılaması için	68	46.90	95	55.88	163	51.75
Toplam	145	100.00	170	100.00	315	100.00

Çizelge 5.33'e bakıldığında araştırmaya katılan ailelerden kadınların %46.90'ı erkek çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılaması için, %33.79'u aile geliri yetmediği için, %12.41'i mesleği olduğu için ve %6.90'ı kendisi istediği için erkek çocuklarının çalışmasını istemektedir. Erkeklerin ise %51.75'i erkek çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılaması için, %26.66'sı aile geliri yetmediği için, %16.19'u mesleği olduğu için, %5.40'ı kendisi istediği için erkek çocuklarının çalışmasını istemektedir. Ayrıca erkek çocuklarının çalışmasını istemeyenlerin oranı %0.58 olup gelirimiz yeterli seçeneğini tercih etmişlerdir.

Çizelge 5.34. Ailelerin erkek çocuklarının çalışmasına ilişkin karar verme durumlarına göre dağılımı

Çalışma kararı durumu	N	%
Ben	4	5.1
Kendisi	63	79.7
Eşim, kendisi ve ben	12	15.2
Toplam	79	100.0

Çizelge 5.34'te ailelerde erkek çocuklarının çalışmasına büyük çoğunlukla (%79.7) erkek çocuklarının kendilerinin karar verdiği görülmektedir. Bu oranı %15.2 ile eşim, kendisi ve ben ve %5.1 ile sadece ben görüşü takip etmiştir.

5.3.3. Ailelerin çocukları ile ilgili evlilik kararı ve düşünceleri

Evlilik, dünyadaki neredeyse tüm toplumlarda önemli bir kurumdur. Yapılan birçok araştırma, insanların evlendiklerinde daha mutlu ve sağlıklı oldukları sonucunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle evlilik konulu araştırmaların birçoğu, evliliğin doyumu ve evlilikte mutluluğun sürdürülebilirliği üzerine odaklanmıştır (Çimen, 2007).

Çizelge 5.35. Ailelerin kız çocuklarının evlilik kararlarında etkilerini gösteren dağılım

Evlilik kararında etkili olanlar	Kadın		Erkek		Toplam		
	N	%	N	%	N	%	
Yalnızca kendisi karar verebilir	69	36.7	63	29.4	132	32.83	
Babası	8	4.3	10	4.7	18	4.48	
Annesi	2	1.1	1	0.5	3	0.75	
Babası ve annesi beraber	104	55.2	134	62.6	238	59.20	
Diğer (Dedenin, ninenin görüşü alınmalı)	5	2.7	6	2.8	11	2.74	
Toplam	188	100.0	214	100.0	402	100.00	
		$\chi^2 = 3.032$		df= 4		p= 0.553	

Çizelge 5.35'e bakıldığında kadınlardan babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %55.2, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı %36.7, sadece babası diyenlerin oranı %4.3, diğer seçeneğini tercih edip, dedenin, ninenin görüşü alınmalı diyenlerin oranı %2.7 ve sadece annesi diyenlerin oranı %1.1'dir. Erkeklerde ise babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %62.6, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı %29.4, sadece babası diyenlerin oranı %4.7, diğer seçeneğini tercih edip, dedenin, ninenin görüşü alınmalı diyenlerin oranı %2.8 ve sadece annesi diyenlerin oranı %0.5'tir. Sonuçlara bakıldığında kız çocuklarının evliliklerinde otoriter aile büyüklerinin büyük oranda karar verici olduğu görülmektedir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının evlilik kararlarındaki etkileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Türk toplum yapısı içerisinde en fazla önem verilen kurum aile kurumudur. Kutsal görülmele beraber aile kurumunun en önemli yapı taşından biri olan kadının okumasından ve çalışmasından ziyade bir an önce ailenin önemli bir parçası olması, çocuk dünyaya getirmesi, kız çocuğunun, genel anlamda da kadının toplumsal görevi veya işlevi olarak değerlendirilmektedir (Kara, 2015).

Çizelge 5.36. Ailelerin erkek çocuklarının evlilik kararlarında etkilerini gösteren dağılım

Evlilik kararında etkili olanlar	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yalnızca kendisi karar verebilir	64	43.84	63	36.84	127	40.06
Babası	5	3.42	8	4.68	13	4.10
Annisi	2	1.37	-	-	2	0.63
Babası ve annesi beraber	71	48.63	95	55.56	166	52.37
Diğer (Dedenin, ninenin görüşü alınmalı)	4	2.74	5	2.92	9	2.84
Toplam	146	100.00	171	100.00	317	100.00
$\chi^2 = 5.051$ $df = 4$ $p = 0.282$						

Ailelerin erkek çocuklarının evlilik kararında etkileri incelendiğinde kadınlarda babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %48.63, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı %43.84, sadece babası diyenlerin oranı %3.42, diğer seçeneğini tercih edip dedenin, ninenin görüşü alınmalı diyenler %2.74 ve sadece annesi diyenlerin oranı %1.37'dir. Erkeklerde ise babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %55.56, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı %36.84, sadece babası diyenlerin oranı %4.68, diğer seçeneğini tercih edip dedenin, ninenin görüşü alınmalı diyenler %2.92'dir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten büyük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının evlilik kararlarındaki etkileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çizelge 5.37. Ailelerin kız ve erkek çocuklarının evlilik durumlarına ve sayılarına göre dağılımları

Evli olan/olmayan çocuk sayısı	Kız		Erkek	
	N	%	N	%
Evli kızı/oğlu olan	59	14.7	26	6.5
Evli kızı/oğlu olmayan	343	85.3	376	93.5
Toplam	402	100.0	402	100.0
Evli olan çocuk sayısı	77		30	

Çizelge 5.37'ye bakıldığında ailelerin %85.3'ünün evli kızı olmayıp, %14.7'sinin evli kızı bulunmaktadır ve aile içinde evli olan kız çocuk sayısı dikkate alınarak toplam evli olan kız çocuk sayısı 77'dir. Araştırmaya katılan ailelerin %93.5'inin evli erkek çocuğu olmayıp, %6.5'inin evli erkek çocuğu bulunmaktadır ve aile içinde evli olan erkek çocuk sayısı dikkate alınarak toplam evli olan erkek çocuk sayısı 30'dur.

Çizelge 5.38. Araştırmaya katılan ailelerin evli kız ve erkek çocuklarının evlenme şekillerine göre dağılımı

Kız/erkek çocukların evlenme şekilleri	Kız		Erkek	
	N	%	N	%
Görücü usulü ile	39	50.3	9	30.0
Kendisi anlaşarak	38	49.7	21	70.0
Toplam	77	100.0	30	100.0

Araştırmaya katılan ailelerin kız çocuklarının evlenme şekillerine bakıldığında görücü usulü ile evlenen kız çocuklarının oranı %50.3 iken, kendisi anlaşarak diyenlerin oranı ise %49.7'dir. Araştırmaya katılan ailelerin erkek çocuklarının evlenme şekillerine bakıldığında kendisi anlaşarak diyenlerin oranı %70 iken, görücü usulü ile evlenenlerin oranı ise; %30'dur.

Karşılıklı bağımlılık ve bireysellik değerlerinin bir arada olduğu ülke olan Türkiye'de evliliklerin yarıya yakını görücü usulüdür; fakat kent merkezlerinde olan genç ve eğitilmiş bireyler açısından oran daha düşüktür. Geleneksel görücü usulü günümüz Türkiye'sinde evlenecek çiftleri çevrenin veya ailelerin bir araya getirip tanıştırdığı, belli süre görüşükten sonra birbirini tanıyan gençlerin evlilik kararının kendilerine bırakıldığı yeni bir anlam içermektedir (Çimen, 2007).

TÜİK'in 2016 yılı istatistik verilerine göre Türkiye'de görücü usulü ile evlenen kadınların oranı %47.8 iken, kendisi anlaşarak evlenen kadınların oranı %27.1'dir. Erkek oranlarına bakıldığında görücü usulü ile evlenenlerin oranı %47.8 iken, kendisi anlaşarak diyenlerin oranı %33.8'dir (Anonim, 2019j).

Çizelge 5.39. Ailelerin kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar

Özellikler	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evleneceği kişinin akraba olmasına	1	0.5	2	0.9	3	0.7
Hemşehri olmasına	2	1.1	3	1.4	5	1.2
Aynı semtten olmasına	1	0.5	3	1.4	4	1.0
Ekonomik durumunun iyi olmasına	26	13.8	48	22.4	74	18.5
Ahlaklı olmasına	99	52.7	118	55.1	217	54.0
Tahsilli olmasına	20	10.6	30	14.0	50	12.4
Kendi kararıdır karışmam	39	20.7	10	4.7	49	12.2
Toplam	188	100.00	214	100.00	402	100.00
$\chi^2 = 27.333$ $df = 6$ $p = 0.000$						

Çizelge 5.39'a bakıldığında kadınların kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlarda ahlaklı olması diyenlerin oranı %52.7, kendi kararıdır karışmam diyenlerin oranı %20.7 ve ekonomik durumunun iyi olması diyenlerin oranı %13.8'dir. Erkeklerde ise ahlaklı olması diyenlerin oranı %54, ekonomik durumunun iyi olması diyenlerin oranı %18.5 ve tahsilli olması diyenlerin oranı ise %12.4'tür. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Anne ve babaların kız çocuklarının yapacakları evliliklerde evleneceği insanı seçerken genel olarak temel aldıkları husus ahlaki değerlere sahip, karakterli, sorumluluk ve bilinç sahibi kişiler

olmasıdır. Aradaki farklılık ailede kadının kız çocuğunun daha fazla kendi seçimine müdahale edilmemesi konusunda kaynaklanmaktadır.

Çizelge 5.40. Ailelerin erkek çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar

Özellikler	Kadın		Erkek		Toplam		
	N	%	N	%	N	%	
Evleneceği kişinin akraba olmasına	1	0.7	1	0.6	2	0.6	
Hemşehri olmasına	5	3.4	4	2.3	9	2.8	
Aynı semtten olmasına	1	0.7	-	-	1	0.3	
Ekonomik durumunun iyi olmasına	4	2.8	1	0.6	5	1.6	
Ahlaklı olmasına	78	53.4	133	77.8	211	66.6	
Tahsilli olmasına	18	12.3	19	11.1	37	11.7	
Kendi karardır karışmam	39	26.7	13	7.6	52	16.4	
Toplam	146	100.00	171	100.00	317	100.00	
		$\chi^2 = 23.709$		df= 6		p= 0.001	

Çizelge 5.40'a bakıldığında kadınların erkek çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlarda ahlaklı olması diyenlerin oranı %53.4, kendi karardır karışmam diyenlerin oranı %26.7 ve tahsilli olması diyenlerin oranı %12.3'tür. Erkeklerde ise ahlaklı olması diyenlerin oranı %66.6, kendi karardır karışmam diyenlerin oranı %16.4 ve tahsilli olması diyenlerin oranı ise %11.7'dir. Yapılan khi-kare analizinde p değeri 0.05'ten küçük olduğundan ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Anne ve babaların erkek çocuklarının yapacakları evliliklerde evleneceği insanı seçerken genel olarak temel aldıkları özellikte, kız çocukları ile ilgili temel alınan kriterde olduğu gibi ahlaki değerlere sahip, karakterli, sorumluluk ve bilinç sahibi kişiler insanların olması düşüncesi öne çıkmaktadır. Kız çocuklarındaki düşünce ile aynı şekilde aradaki farklılık ailede kadının

erkek çocuğunun kendi kararlarını verirken serbest olması gerektiğinden kaynaklanmaktadır.

5.4. Ailelerin Kız Çocuklarına Yönelik Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi

Aile sürekli gelişim ve değişim süreci içerisinde. Bu değişimlere bağlı olarak ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme ve çocuklarıyla arasındaki ilişkilerde geçmişten günümüze farklılık bulunmaktadır. Anne-babaların temel sorumluluğu çocuklarının topluma kazandırılması için iyi şekilde yetiştirilmesine çaba göstermektir. Ailelerin bu sorumluklarının temeli de iyi çocuk yetiştirmeye dair olumlu davranışlar geliştirmeleridir (Şahin ve Cevher, 2007).

Doğumdan itibaren bir çocuğun gelişimi için annenin önemine vurgu yapılsa da babayla kurulan iyi ilişkilerin özellikle bir çocuğun gelişimini fiziksel ve psikolojik anlamda korumuş ve de geliştirmiştir. Anne ve babalarıyla tatminkâr bir ilişkiyi sahiplenerek büyüyen kız çocukları ileride kendine güvenen, uygun eş seçimleri yapan ve yakın ilişkiler kurabilen, içinde bulunduğu durumlara duygusal açıdan sağlıklı tepkiler verebilen, hem kadınlarla hem de erkeklerle mantıklı ilişkiler kurabilen kadınlar olacaklardır (Anonim, 2019s). Buna karşın aile içi bağlarda cinsiyete ilişkin farklılıkların olduğu sonucunu ortaya çıkaran 1991 yılında Türkiye’de bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada anneye olan ilişkilerin önemi üzerinde durulmuş, annelerin Türk gençlerinde her iki cinsle de ilişkilerinin daha yüksek olduğu saptanırken, babaların kız çocuklarına nazaran erkek çocuklarıyla daha iyi ilişki içinde oldukları görülmüştür (Recepov, 2000). Eğitim konusundaki yükselişler, daha çok kadının iş hayatına yönelmesi, televizyonun yayılım göstererek yoğun şekilde izleniyor olmasının insanların tutumlarında ortaya çıkardığı yansımalar; kentleşme süreci içerisindeki toplumlarda, bireylerin aile içi iletişimlerinde, kadınla erkeği ailedeki görevlerinde ve çocuğun ele alınış şeklinde değişiklik yaratabilmektedir (Kulaksızoğlu,1989).

Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarını belirlemek için 5’li Likert Ölçeğine göre sorulan soruları bireylerin değerlendirmeleri istenmiştir. Tutumları tanımlamak amacıyla Likert ölçeğinde ‘kesinlikle katılıyorum’ ve ‘katılıyorum’ seçenekleri analizde “katılıyor”; ‘kararsızım’, ‘katılmıyorum’, ‘kesinlikle katılmıyorum’ seçenekleri de “katılmıyor” şeklinde kodlanmıştır.

Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışları konusundaki algıları Çizelge 5.41’de verilmiştir.

Çizelge 5.41. Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışları konusundaki algılarına ilişkin dağılımı

Algılar	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Ortalama Puan
	5	4	3	2	1	-
	%	%	%	%	%	-
1.Bir kız çocuğu için ilkokulu bitirmesi yeterlidir	6.5	8.2	1.0	25.1	59.2	1.77
2.Kız çocuğu kızlara uygun mesleklere çalışmalıdır (ebe,hemşire..)	19.9	22.6	8.0	26.1	23.4	2.89
3.Kız çocuğunun çalışmasına ailesi karar verir (anne,baba ve kardeşleri)	13.4	16.7	8.2	33.6	28.1	2.53
4.Kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir	7.5	13.4	8.0	36.6	34.6	2.22
5.Kız çocukları evde ve dışarıda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler	32.3	30.3	10.4	21.4	5.5	3.62
6.Kızlar sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler	2.7	4.0	2.2	36.1	55.0	1.63
7.Kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır	4.2	7.2	3.7	37.1	47.8	1.83
8.Kız çocukları dışarıda çalışıp para kazanmalı ve çeyizini hazırlamalıdır	5.2	21.1	15.2	30.3	28.1	2.45
9. Kız çocukları dışarıda çalışıp aile bütçesine katkıda bulunmalıdır	11.7	33.3	17.4	21.1	16.4	3.02
10.Kız çocukları ayaklarının üzerinde durabilmesi için okumalıdır	65.09	24.1	4.0	3.0	3.0	4.47
11.Kız çocukları kendi toplumsal statüsünü artırmak için çalışmalıdır	45.5	33.1	8.7	9.2	3.5	4.07
12. Kız çocukları ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelidir	51.5	35.3	6.0	5.0	2.2	4.28
13. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir	61.4	33.1	1.5	1.2	2.7	4.49
14. Kızlar ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir	12.9	13.7	9.7	33.8	29.9	2.46
15. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son kararı babası vermelidir	18.4	20.6	10.0	27.1	23.9	2.82
16.Ailenin maddi imkânlarından kız ve erkek çocuklar eşit faydalanmalıdır	58.0	33.6	2.2	3.7	2.5	4.40
17. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır	51.2	34.8	6.5	4.7	2.7	4.24
18. Eşinin maddi gücü yeterli değilse kız çocukları evlendiklerinde çalışmalıdır	13.9	23.6	15.4	28.9	18.2	3.09
19. Mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit olarak yararlanmalıdır	54.0	35.6	3.7	4.7	2.0	4.34
20. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek çocuklar ilgilenmelidir	16.2	20.4	10.4	36.3	16.7	2.09
21. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir	13.4	16.7	7.5	36.1	26.4	2.54

Bir kız çocuğu için ilkokulu bitirmesi yeterlidir düşüncesine ailelerin %6.5'i kesinlikle katılıyorum, %8.2'si katılıyorum, %1.0'i kararsızım, %25.1'i katılmıyorum, %59.2'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu bir kız çocuğu için ilkokulu bitirmesi yeterlidir düşüncesine katılmamaktadır.

Kız çocuğu kızlara uygun mesleklerde (ebe, hemşire vb.) çalışmalıdır düşüncesine ailelerin %19.9'u kesinlikle katılıyorum, %22.6'sı katılıyorum, %8.0'i kararsızım, %26.1'i katılmıyorum, %23.4'ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin yarıya yakını kız çocuğu kızlara uygun mesleklerde çalışmalıdır düşüncesine katılırken, yarıdan fazlası da bu düşünceye katılmamaktadır.

Kız çocuğunun çalışmasına ailesi karar verir (anne, baba ve kardeşleri) düşüncesine ailelerin %13.4'ü kesinlikle katılıyorum, %16.7'si katılıyorum, %8.2'si kararsızım, %33.6'sı katılmıyorum, %28.1'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kız çocuğunun çalışmasına ailesi karar verir düşüncesine katılmamaktadır.

Kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir düşüncesine ailelerin %7.5'i kesinlikle katılıyorum, %13.4'ü katılıyorum, %8.0'i kararsızım, %36.6'sı katılmıyorum, %34.6'sı kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir düşüncesine katılmamaktadır.

Kız çocukları evde ve dışarıda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler düşüncesine ailelerin %32.3'ü kesinlikle katılıyorum, %30.3'ü katılıyorum, %10.4'ü kararsızım, %21.4'ü katılmıyorum, %5.5'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kız çocukları evde ve dışarda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler düşüncesine katılmakta olup, çalışma kararını çocuklarına bırakmışlardır.

Kızlar sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler düşüncesine ailelerin %2.7'si kesinlikle katılıyorum, %4.0'ü katılıyorum, %2.2'si kararsızım, %36.1'i katılmıyorum, %55.0'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kızlar sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler düşüncesine katılmamaktadır.

Kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır düşüncesine ailelerin %4.2'si kesinlikle katılmıyorum, %7.2'si katılmıyorum, %3.7'si kararsızım, %37.1'i katılmıyorum, %47.8'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır düşüncesine katılmamaktadır.

Kız çocukları dışarıda çalışıp para kazanmalı ve çeyizini hazırlamalıdır düşüncesine ailelerin %5.2'si kesinlikle katılıyorum, %21.1'i katılıyorum, %15.2'si kararsızım, %30.3'ü katılmıyorum, %28.1'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kız çocukları dışarıda çalışıp para kazanmalı ve çeyizini hazırlamalıdır düşüncesine katılmamaktadır.

Kız çocukları dışarıda çalışıp aile bütçesine katkıda bulunmalıdır düşüncesine ailelerin %11.7'si kesinlikle katılıyorum, %33.3'ü katılıyorum, %17.4'ü kararsızım, %21.1'i katılmıyorum, %16.4'ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin yarıya yakını kız çocuklarının dışarda çalışıp aile bütçesine katkıda bulunma durumuna katılırken, yarıdan fazlası bu düşünceye katılmamaktadır.

Kız çocukları ayaklarının üzerinde durabilmesi için okumalıdır düşüncesine ailelerin %65.9'u kesinlikle katılıyorum, %24.1'i katılıyorum, %4'ü kararsızım, %3.0'ü katılmıyorum, %3.0'ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin büyük çoğunluğu kız çocuklarının ayaklarının üstünde durabilmesi için okumaları gerektiğini düşünmektedir.

Kız çocukları kendi toplumsal statüsünü artırmak için çalışmalıdır düşüncesine ailelerin %45.5'i kesinlikle katılıyorum, %33.1'i katılıyorum, %8.7'i kararsızım, %9.2'si katılmıyorum, %3.5'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin büyük çoğunluğu kız çocuklarının toplumsal statülerini artırmak için çalışmalarını gerektiğini düşünmektedir.

Kız çocukları ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelidir düşüncesine ailelerin %51.5'i kesinlikle katılıyorum, %35.3'ü katılıyorum, %6.0'si kararsızım, %5.0'i katılmıyorum, %2.2'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kız çocuklarının ekonomik özgürlüğe sahip olmaları gerektiğini düşünmektedir.

Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir düşüncesine ailelerin %61.4'ü kesinlikle katılıyorum, %33.1'i katılıyorum, %1.5'i kararsızım, %1.2'si katılmıyorum, %2.7'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin neredeyse tamamı evlilikte çocuk sahibi olmalı kararını eşler birlikte vermelidir düşüncesine katılmaktadır.

Kızlar ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir düşüncesine ailelerin %12.9'u kesinlikle katılıyorum, %13.7'si katılıyorum, %9.7'si kararsızım, %33.8'i katılmıyorum, %29.9'u kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu kız çocuklarının ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarından ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir düşüncesine katılmamaktadır.

Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son kararı babası vermelidir düşüncesine ailelerin %18.4'ü kesinlikle katılıyorum, %20.6'sı katılıyorum, %10.0'u kararsızım, %27.1'i katılmıyorum, %23.9'u kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son kararı babası vermelidir düşüncesine katılmamaktadır.

Ailenin maddi imkânlarından kız ve erkek çocuklar eşit faydalanmalıdır düşüncesine ailelerin %58.0'si kesinlikle katılıyorum, %33.6'sı katılıyorum, %2.2'si kararsızım, %3.7'si katılmıyorum, %2.5'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin büyük çoğunluğu ailenin maddi imkânlarından kız ve erkek çocukların eşit faydalanması gerektiğini düşünmektedir.

Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır düşüncesine ailelerin %51.2'si kesinlikle katılıyorum, %34.8'i katılıyorum, %6.5'i kararsızım, %4.7'si katılmıyorum, %2.7'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin büyük çoğunluğu eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır düşüncesine katılmaktadır.

Eşinin maddi gücü yeterli değilse kız çocukları evlendiklerinde çalışmalıdır düşüncesine ailelerin %13.9'u kesinlikle katılıyorum, %23.6'sı katılıyorum, %15.4'ü kararsızım, %28.9'u katılmıyorum, %18.2'si kesinlikle katılmıyorum şekilde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu eşinin maddi gücü yeterli değilse kız çocukları evlendiklerinde çalışmalıdır düşüncesine katılmamaktadır.

Mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit olarak yararlanmalıdır düşüncesine ailelerin %54.0'ü kesinlikle katılıyorum, %35.6'sı katılıyorum, %3.7'si kararsızım, %4.7'si katılmıyorum, %2.0'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin büyük çoğunluğu mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit olarak yararlanmalıdır düşüncesine katılmaktadır.

Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek çocuklar ilgilenmelidir düşüncesine ailelerin %16.2'si kesinlikle katılıyorum, %20.4'ü katılıyorum, %10.4'ü kararsızım, %36.3'ü katılmıyorum, %16.7'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek çocuklar ilgilenmelidir düşüncesine katılmamaktadır.

Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir düşüncesine ailelerin %13.4'ü kesinlikle katılıyorum, %16.7'si katılıyorum, %7.5'i kararsızım, %36.1'i katılmıyorum, %26.4'ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ailelerin çoğunluğu ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir düşüncesine katılmamaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde aileler kız çocuklarının okutulmaması konusundaki düşüncelere katılmama yönünde görüş bildirmişlerdir. Bir kız çocuğu için ilkokulu bitirmesi yeterlidir (1.77 puan), kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir (2.22 puan), kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır (1.83 puan) algıları bunu doğrular niteliktedir. Aileler kız çocuklarının çalışmama kararlarına ilişkin yargılarda genellikle katılmıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Kız çocuğunun çalışmasına ailesi karar verir (2.89 puan), kız çocukları sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler (1.63 puan). Aileler kız çocuklarının çalışmaları ilgili konularda genellikle katılım yönünde görüş bildirmişlerdir. Kız çocukları evde ve dışarda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler (3.62 puan), kız çocukları kendi toplumsal statüsünü artırmak için çalışmalıdır (4.07 puan), kız çocukları ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelidir (4.28 puan). Aileler kız çocuklarının evlilikleri ile ilgili yargılarda genellikle katılım yönünde görüş bildirmişlerdir. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir (4.49 puan), eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır (4.24 puan). Aileler cinsiyet eşitliği ile ilgili yargılara genellikle katılma yönünde görüş bildirmişlerdir. Ailenin maddi imkânlarından kız ve erkek çocuklar eşit

faydalanmalıdır (4.40 puan), mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit olarak yararlanmalıdır (4.34).

Bu algılar genel olarak değerlendirildiğinde ailelerin kız çocuklarını önemseydiği, onların okumaları ve çalışmaları konusunda genel olarak olumlu tutum içinde oldukları ve cinsiyet eşitsizliğine karşı oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

5.5. Ailelerin Kız Çocuklarına Yönelik Tutum ve Davranışlarına İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Ailelerin kız çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarını ölçmeye yönelik olarak 21 yargı cümlesinin belli faktör değerlerinde birleşip birleşmediğini test etmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Bu analiz ile ailelerin kız çocuklarıyla ilgili tutum ve davranışları hususundaki esas belirleyicileri ve bu belirlemede ağırlıkların tespit edilmesi planlanmıştır.

Araştırmada Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçümü, değişkenlerin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek amaçlı yapılmıştır. KMO için alt sınır değerinin 0.50 olması gerekmektedir. Çizelge 5.42’de KMO test sonucu 0.877 olarak bulunmuştur. Ayrıca Bartlett’s Test Of Sphericity değeri ve anlamlılığı değişkenlerin birbirleriyle korelasyon gösterip göstermediklerini açıklar ve kullanılan verilerle faktör analizi yapmanın uygunluğunu test eder ($p<0.05$). Çizelge 5.42’de görüldüğü gibi çıkan her iki değer de değerlendirilen verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Çizelge 5.42. Faktör analizine uygunluk testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü		.877
Bartlett's Küresellik Testi	Approx. Chi-Square	3785.794
	df	210
	Sig.	0.000

Faktör analizinin başlangıç analizinde faktör sayısına karar vermek için kullanılan özdeğerler, varyans ve birikimli varyans değerleri hesaplanmıştır ve Çizelge 5.43’te verilmiştir. Özdeğerleri 1’den büyük olan faktör sayısı 5’tir. Bu 5 faktörün tümü toplam varyansın %63.633’ünü açıklamaktadır.

Karl Pearson'un 1901 yılında faktörlerin ortaya çıkarılması için başlattığı Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) çalışması, Hotelling tarafından 1933 yılında geliştirilmiştir. Dönüşüm tekniği olan Temel Bileşenler Analizi birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkenleri olan veri setinin niteliklerini veri içinde mevcut olan değişimlerin olabildiğince korunup daha az boyutlara indirgeyen dönüşüm tekniğidir. Analizin amacı eldeki veriyi kendisinden daha az değişkenle anlatabilecek en net dönüşümü belirlemektir (Işıl ve ark., 2009).

Çizelge 5.43. Faktör analizi başlangıç çözüm istatistik sonuçları

Faktör no	Öz değer	Varyans açıklama oranı	Birikimli varyans
1	6.757	32.176	32.176
2	2.698	12.849	45.025
3	1.709	8.136	53.162
4	1.172	5.580	58.742
5	1.027	4.891	63.633

Faktör analizi sonuçlarına göre oluşan 5 faktör Çizelge 5.43'te görülen bileşenlerden oluşmaktadır. Bu 5 faktör; faktör yükü 0.5 ve üzeri olan bileşenler dikkate alınarak isimlendirilmiştir.

Araştırmada, faktör yapısının incelenmesinde yaygın olan Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) Equamax rotasyon yöntemiyle birlikte kullanılmıştır. Bu yöntemle faktörlerin hangi değişkenlerden oluştuğu belirlenmiştir. Faktör analizinin başlangıç çözümünde faktör sayısını karar vermede kullanılan öz değerler, varyans ve birikimli varyans değerleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamalara göre, öz değeri 1'den büyük olan faktörler seçilmiştir. Buna bağlı olarak Equamax rotasyon çözümüne göre faktörler isimlendirilmiş ve değişkenler yorumlanmıştır.

Çizelge 5.44. Faktör analizi sonuçları

Faktörler ve Faktörü Oluşturan Değişkenler	Faktör Yüğü	Açıklama Oranı (%)
Faktör 1: Kız Çocuklarının Aile İçindeki Konumu		32.176
Bir kız çocuğı için ilkokulu bitirmesi yeterlidir	0.759	
Kız çocuklarının çalışmasına ailesi karar verir (anne, baba ve kardeşleri)	0.724	
Kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir.	0.712	
Kız çocuğı kızlara uygun mesleklerde çalışmalıdır (ebe, hemşire)	0.687	
Kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır	0.686	
Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek çocuklar ilgilenmelidir	0.682	
Kızlar sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler	0.673	
Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir	0.650	
Bir genç kızın evleneceğı kişiyi seçmesinde son kararı babası vermelidir	0.542	
Faktör 2: Kız Çocuklarının Çalışmasında Ailenin Rolü		12.849
Kız çocukları ayaklarının üzerinde durabilmesi için okumalıdır	0.787	
Kız çocukları ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelidir	0.779	
Kız çocukları kendi toplumsal statüsünü artırmak için çalışmalıdır	0.743	
Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir	0.724	
Faktör 3: Ailenin Cinsiyet Eşitliğine Tutumu		8.136
Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır	0.804	
Mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit yararlanmalıdır	0.799	
Ailenin maddi imkânlarından kız ve erkek çocuklar eşit faydalanmalıdır	0.782	
Faktör 4: Kişisel Kararlarda Özgürlük		5.580
Kızlar ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir	0.668	
Kız çocukları evde ve dışarda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler	0.585	
Eşinin maddi gücü yeterli değilse kız çocukları evlendiklerinde çalışmalıdır	0.574	
Faktör 5: Kız Çocuklarının Aile Bütçesine Katkısı		4.891
Kız çocukları dışarda çalışıp aile bütçesine katkıda bulunmalıdır	0.858	
Kız çocukları dışarda çalışıp para kazanmalı ve çeyizini hazırlamalıdır	0.804	

Kız çocuklarının çalışması ve sorumlulukları ile ilgili ilk faktör “*kız çocuklarının aile içindeki konumu*” olarak saptanmış ve Faktör 1 şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktör varyansın %32.176’sını açıklamaktadır. Faktör 1, bir kız çocuğu için ilkokulu bitirmesi yeterlidir, kız çocuklarının çalışmasına ailesi karar verir (anne, baba ve kardeşleri), kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir, kız çocuğu kızlara uygun mesleklerde çalışmalıdır (ebe, hemşire). Kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır; alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek çocuklar ilgilenmelidir, kızlar sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler, ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir, bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son kararı babası vermelidir bileşenlerini içermektedir. Kız çocuklarının okumasına bağlı olarak kendini geliştirmesi demek o ülkenin eğitim ve kültür seviyelerinin yükselmesi anlamına gelir. Çünkü toplumun eğitim seviyesi ile kültürel birikimi, dünya üzerinde statüsünü belirler. Zorunlu eğitim çağındaki kız çocuklarının okula gönderilmemesi veya çalışma olanaklarının kısıtlandırılması demek bireysel hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılması anlamına gelir. Her erkek çocuğunun doğuştan kazandığı doğal yaşam haklarından (eğitim, öğrenim, vb.) kız çocukları da eşit faydalandırılmalıdır.

“*Kız çocuklarının çalışmasında ailenin rolü*” Faktör 2’de isimlendirilmiştir. Bu faktör varyansın %12.849’unu açıklamaktadır. Kız çocukları ayaklarının üzerinde durabilmesi için okumalıdır, kız çocukları ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelidir, kız çocukları kendi toplumsal statüsünü artırmak için çalışmalıdır, evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir bu faktörün bileşenleridir. Kız çocuğuna çalışma imkânı vermek, ona yeteneklerini geliştirme olanağı tanımak toplumsal gelişmenin de sürekliliğini sağlamak demektir. Evlilikte ortak kararlar almak mutlu ve uzun ömürlü evliliklerin sırları arasındadır.

“*Ailenin cinsiyet eşitliğine tutumu*” Faktör 3’te isimlendirilmiştir. Bu faktör varyansın %8.136’sını açıklamaktadır. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır, mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit yararlanmalıdır, ailenin maddi imkânlarından kız ve erkek çocuklar eşit faydalanmalıdır bu faktörün bileşenleridir. Aile içerisinde kız ve erkek çocuklarına eşit gösterilen muamele, eşit fırsatların tanınması eşitlik ilkesinin oluşmasına yardımcı olur. Anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken çocukların cinsiyetlerine bakılarak değil, kişisel farklılıklarına göre

muamele edilmesi, cinsiyetin gerektirdiği rolleri çocuğa yüklenmemesi ve ikisinin de eşit hak ve koşullara sahip olduğu gerçeği unutulmamalıdır.

“Kişisel kararlarda özgürlük” Faktör 4’te isimlendirilmiştir. Bu faktör varyansın %5.580’ini açıklamaktadır. Kızlar ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir, kız çocukları evde ve dışarda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler, eşinin maddi gücü yeterli değilse kız çocukları evlendiklerinde çalışmalıdır bu faktörde ağır basmaktadır. Kız çocukları aile içindeki görevlerinin beraberinde toplumda birey olmanın getirdiği sorumlulukla kendilerini sadece eve ait olduklarını hissetmeyip çalışma hayatına da girmişlerdir. Bu hakların kız çocuklarına tanınması, ailenin bu konudaki tutumu kız çocuklarının kişisel kararlarında özgür bırakılması açısından önemlidir.

“Kız çocuklarının aile bütçesine katkısı” Faktör 5’te isimlendirilmiştir. Bu faktör varyansın %4.891’ini açıklamaktadır. Kız çocukları dışarda çalışıp aile bütçesine katkıda bulunmalıdır, kız çocukları dışarda çalışıp para kazanmalı ve çeyizini hazırlamalıdır yargıları bu faktörde ağır basmaktadır. Kız çocuklarının çalışması demek bir anlamda ailesini de ekonomik anlamda kalkındırmak ve bireysel anlamda kendi ihtiyaçlarını da karşılaması anlamına gelir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırdan Kente Göç Eden Ailelerin Kız Çocuklarına Yönelik Tutum ve Davranışları'nı saptamak amacı ile planlanıp yürütülen araştırmanın sonuçları şu şekilde özetlenmiştir;

- Araştırmaya katılan bireylerin %46.8'i kadın ve %53.2'si erkektir. Bunların %29.1'i 39-46 yaş arasında olup, %94.8'i evlidir.
- Kadınların %46.8'inin ilkokul mezunu, %32.8'inin de lise mezunu olduğu belirlenmiştir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.
- Kadınların %87.6'sının ev hanımı olduğu, erkeklerin de %34.1'inin serbest meslekte çalıştığı saptanmıştır.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle meslek grupları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.
- Ailelerin %51.99'unun 11-20 yıl önce köyden göç ettikleri ve %47.26'sı 11-20 yıl arası sürelerde kentte yaşadıkları belirlenmiştir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle köyden göç etme süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kentte yaşama süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.
- Ailelerin %84.32'si köyden ilk olarak Tokat merkeze göç etmişlerdir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle köyden ilk olarak nereye göç ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yine ailelerin yaş grupları ile köyden ilk olarak gidilecek yer yaş faktörü üzerinde etkin rol oynamamıştır. Dolayısıyla bu iki durum arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- Ailelerin %54.23'ü iş bulmak amacıyla kente göç etmiştir.
- Ailelerin %55'inin aylık kazancı 1601-2700-TL arasındadır.
- Ailelerin %40.3'ü 2 çocuklu, %35.6'sı 3 çocuklu aileye sahiptir.
- Aileler 644'ü kız ve 418'i erkek olmak üzere toplam 1062 çocuğa sahiptirler.
- Kız çocukların %45.8'i ve erkeklerin %45.4'ü 21-30 yaş arasındadır.
- Kız çocuklarının %33.7'si lise mezunu veya halen öğrenime devam etmektedir. Erkek çocukların ise %32.8'i ilkokul mezunu veya halen öğrenime devam

etmektedir. Yine kızların %24.1'i ve erkeklerin %26.8'i üniversite mezunu veya öğrenime halen devam etmektedir.

- Ailelerden kadınların %95.7'si, erkeklerin de %90.2'si kız çocuklarının okumasını istediklerini belirtmişlerdir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının okumalarını istemeleri konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.
- Ailelerin eğitim durumlarıyla kız çocuklarının okumalarını istemeleri konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının okumasını istemeleri konusundaki düşünceleri arasındaki durum incelendiğinde aralarında bir ilişki bulunmamıştır.
- Ailelerin %78.9'u kız çocuklarının, %87.4'ü erkek çocuklarının üniversite bitirene kadar eğitim almalarını istemiştir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının ne kadar eğitim görmeleri arasındaki durum incelendiğinde kız çocuklarının eğitim görmeleri cinsiyete göre anlamlı bir ilişki göstermektedir. Kadınların ortalaması erkeklerin ortalamasından yüksek bulunmuştur.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının ne kadar eğitim görmeleri arasındaki durum incelendiğinde kadınların ortalaması erkeklerin ortalamasından farklılık göstermekte olup, erkek çocuklarının eğitim görmesi ile ailelerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
- Ailelerin %35.4'ü meslek sahibi olması için, %29.8'i toplum içinde iyi bir yer edinmesi için, %29.2'si ilerde daha iyi bir ekonomik imkâna sahip olmak için kız çocuklarını okula gönderdikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte ailelerin %31'i kız çocuklarına yapılan yatırımı gereksiz buldukları için, %24.1'i dini inançlarına göre kızların okutulmasının günah olduğunu düşündükleri için okutmak istememektedir. %24.1'i de maddi durumları iyi olmadığından okul masraflarını karşılayamadıkları için kız çocuklarını okutamadıklarını belirtmişlerdir.
- Ailelerin %37.97'si meslek sahibi olması için, %36.08'i ilerde daha iyi bir ekonomik imkâna sahip olmak için, %24.06'sı toplum içinde iyi bir yer edinmesi için erkek çocuklarını okula gönderdikleri belirlenmiştir. Ayrıca erkek

çocukların okumasını istemeyen ailelerin oranı %0.32 olup, okumalarını istememelerindeki sebep olarak okutunca erkek çocuklarının üzerindeki otoritelerini kaybetmelerini göstermiştir.

- Ailelerin eğitim özellikleriyle erkek çocuklarının okumaları konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Kız çocuklarının %80.3'ü çalışmamakta, %19.7'si ise çalışmaktadır. Çalışan kız çocuklarının %19.82'si devlet memuru, %18.87'si özel sektör çalışanı, %15.9'u tezgâhtarlık yapmaktadır. Ailelerin erkek çocuklarının %24.9'u çalışmaktadır. Çalışan erkek çocuklarının ise %26.9'u polis, subay olarak çalışmaktadır.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Çalışan kız çocuklarının %35'i mesleği olduğu için, %23.8'i kendisi çalışmak istediği için, %21.3'ü aile geliri yetmediği için aile ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla çalışmaktadır.
- Çalışan erkek çocuklarının %38'i bir mesleği olduğu için, %29.1'i kendi bireysel ihtiyaçlarını karşılamak için, %19'u da aile geliri yetmediği için çalışmaktadır.
- Ailelerin %68.9'u kız çocuklarının çalışmasını isterken, %18.4'ü duruma bağlı olarak kız çocuklarının çalışmasını isteyeceklerini belirtmişlerdir. %11.4'ü de kız çocuklarının çalışmasını istememektedir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının çalışması konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Ailelerin %99.38'i erkek çocuklarının çalışmasını istemektedir.
- Ailelerin %53.8'i kız çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılaması için çalışmasını istemektedir.
- Ailelerin %51.75'i erkek çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılaması için çalışmasını istemektedir.
- Ailelerin %37'si kız çocuklarının ezilmesini istemedikleri ve evde oturup çeyizlerini hazırlamaları için çalışmalarını istememektedir.
- Ailelerin %55.4'ü ailenin ihtiyaçları tek kişi tarafından karşılanamadığı zaman, %32.4'ü de ailenin bazı ana ihtiyaçları sağlanana kadar kız çocuklarının çalışabileceklerini belirtmişlerdir.

- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının çalışmasından yana olma konusundaki düşünceleri arasındaki durum incelendiğinde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Ailelerin çalışan kız çocuklarının %73.8'i çalışmaya kendilerinin karar verdiğini belirtmişlerdir.
- Ailelerin çalışan erkek çocuklarının %79.7'si çalışmaya kendilerinin karar verdiğini belirtmişlerdir.
- Ailelerin kız çocuklarının evlilik kararlarında etkileri incelendiğinde kadınlardan babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %55.2, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı %36.7'dir. Erkeklerde ise babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %62.6, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı %29.4'tür.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının evlilik kararlarındaki etkileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Ailelerin erkek çocuklarının evlilik kararlarında etkileri incelendiğinde kadınlarda, babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %48.63, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı ise %43.84'tür. Erkeklerde ise babası ve annesi beraber diyenlerin oranı %55.56, yalnızca kendisi karar verebilir diyenlerin oranı da %36.84'tür.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının evlilik kararlarındaki etkileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Ailelerin kız çocuklarının %85.3'ü evli olmayıp, evli olanların oranı %14.7'dir. Evli olanların %50.3'ü görücü usulü ile, %49.7'si de kendisi anlaşarak evlenmiştir.
- Ailelerin erkek çocuklarının %93.5'li evli olmayıp, evli olanların oranı %6.5'tir. Evli olanların %70'i kendisi anlaşarak, %30'u görücü usulü ile evlenmiştir.
- Aileler kız çocuklarının eşlerini seçerken önem verdikleri hususun %54 ile, yine ailelerin erkek çocuklarının eşlerini seçerken önem verdikleri husus %68.13 oran ile eşlerinin ahlaklı olmaları olarak belirtmişlerdir.
- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle kız çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.

- Ailelerin cinsiyet özellikleriyle erkek çocuklarının eşlerini seçerken dikkat ettikleri hususlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.

Bu sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde ailelerin kız çocuklarının eğitimleri ve çalışmaları konusunda genel olarak olumlu tutum içinde oldukları, kız çocuklarının evlilik şekillerinde kısmen de olsa gelenekselliğin devam ettiği ve tüm sonuçlardan yola çıkarak ailelerin kente uyum sağladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmada Kaiser-Meyer-Olkin test sonucu 0.877 olarak bulunmuş ve bu sonuç verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Faktör analizinin başlangıç analizinde faktör sayısına karar vermek için kullanılan özdeğerler, varyans ve birikimli varyans değerleri hesaplanmıştır. Özdeğerleri 1'den büyük olan faktör sayısı 5 olup, 5 faktörün tümü toplam varyansın %63.633'ünü açıklamaktadır. Belirlenen 5 faktör; kız çocuklarının aileye karşı sorumlulukları, kız çocuklarının çalışmasında ailenin rolü, ailenin cinsiyet eşitliğine tutumu, kız çocuklarının aile bütçesine katkısı ve kişisel kararlarda özgürlük başlıkları altında toplanmıştır.

Araştırmadan çıkan bu sonuçlara göre aşağıdakiler önerilebilir;

- ✓ Örgün eğitim döneminde zorunlu eğitime gönderilemeyen veya zorunlu eğitimi tamamlamadan okullarından ayrılan kız çocukları belirlenerek kızlarını okula göndermeyen ailelerle iletişime geçilmeli, aileleri ikna ederek gereken önlemler alınmalıdır. Caydırıcı önlemler Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), yerel medya ile eğitim sendikaları aracılığıyla sağlanmalıdır.
- ✓ Okullarda ailelere eğitimler verilmeli, her konuda onların bilgi sahibi olmaları için ortam oluşturulmalıdır. Bu bilgiler ailelerin hayatlarında olumlu etki yapan somut ve net bilgiler olmalıdır. Aile elde ettiği bir avantajı eğitim yoluyla kazandığını bilmelidir.
- ✓ Maddi durumunun yetersiz olması sebebiyle kız çocuklarının eğitimini karşılayamayan ailelerin çocuklarına devlet tarafından ve özel kuruluşlar tarafından burslar sağlanmalıdır.

- ✓ Ulusal medya kuruluşları aracılığıyla çalışan, çalışmayan kız çocuklarının sosyal konumları, aralarındaki farklılıklar ve kız çocuklarının aldıkları eğitimin toplumsal hayattaki önemini anlatan programlara daha çok yer verilerek kız çocuklarının eğitim ve çalışmaları teşvik edilmelidir.
- ✓ Az gelişme gösteren ekonomilerde daha fazla olmakla birlikte gelişmekte olan ekonomilerde kadınların işgücüne dâhil edilmesinin önünde kimi engeller bulunmaktadır. Bu engeller; düşük ücret, sosyal güvenlikten yoksun bırakılma, düşük eğitim oranları, toplumsal cinsiyet anlayışı, ataerkil anlayış, ev ve de aile sorumlulukları da dâhil ekonomik ve sosyal nedenlerle olabilmektedir. Bu düşünceden hareketle kız çocuklarının toplumsal statülerinin geliştirilmesi, eğitim ve istihdam şartlarında eşit imkânlarla sahip olmaları, toplumların sosyal ve de ekonomik gelişmelerinde önemli rol oynar. Bu nedenle kız çocuklarının eğitim almaları ve meslek edinmeleri sağlanmalıdır.
- ✓ Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, kız çocuklarının her tür düzeyde güçlenmeleri için sağlam politikalar ile legal olarak uygulanabilir mevzuatların kabul edilmesi ve güçlendirilmesi ile mümkün bulunmaktadır.
- ✓ Kız çocuklarının eğitim kademelerinde meslek veya alan seçiminde kız çocukları için belirlenen geleneksel rollerin ve zihniyetlerin etkisini azaltmak ya da tamamen ortadan kaldırmak için eylem planları hazırlanmalıdır.
- ✓ Toplumun farklı kesimlerinin eğitim ile okullardan beklentilerinin, eğitim ve toplumsal kalkınma arasındaki ilişki konusunda toplumun bilinçlendirilmesine dair faaliyetlerin düzenlenmesi önerilmektedir. Kız çocuklarının eğitiminin toplumsal kalkınma bakımından oluşturduğu sonuçların toplumun bütün kesimleri tarafından bilinmesi somut göstergeler yardımıyla sağlanmalıdır.
- ✓ Kız çocuklarının eğitim seviyeleri yükseldikçe toplumsal kalkınmanın göstergeleri olarak değerlendirilen bebek ölüm oranlarında azalma, sağlıklı nesiller yetişmesi, doğurganlık oranlarının azalması, bilinçli evlilikler yapılması, ekonomik kalkınmanın sağlanması gibi birçok konuda gelişmeler yaşanacağı düşünülmektedir.

- ✓ Evlendikleri, çocuk sahibi oldukları durumda orta ya da yükseköğretim kurumlarında eğitime devam etme olanağı bulamayan kadınların bu imkânlardan faydalanabilmesi için kreşlerde çocuk bakımı yerel idareler aracılığıyla karşılanmalıdır.
- ✓ Kız çocuklarının statülerinin geliştirilmesi, eğitim, sağlık ve de istihdam alanlarında erkeklerle eşit imkânlarla sahip olmaları toplumların sosyal ve ekonomik gelişmesinde önemli bir rol oynar. Bu nedenle kız çocuklarının meslek edinmelerine yönelik teşvik edici faaliyetlerin yapılması sağlanmalıdır.
- ✓ Medya kuruluşları tarafından çalışan kız çocukları arasındaki farklılıkları, sosyal konularıyla ilgili ve kız çocuklarının eğitiminin, toplumdaki rollerinin önemini işleyen programlara yer verilerek kız çocuklarının eğitimi ve çalışmaları özendirilmelidir.
- ✓ Görücü usulü ile kararlaştırılan bazı evlilikler kız çocukları kadar erkeklerin de mutsuzluğunu tetiklemektedir. Bu noktada, farklılaşan toplumsal değerler ve bireysel beklentiler sadece kadınları değil erkekleri de etkilediği yönündedir. Kız çocuklarına okumayı, hayatlarına istekleri doğrultusunda yön vermeyi aynı zamanda da kız ve erkek çocuklarına kendilerinin belirleyeceği bir şekilde evlilik yapmayı mutlu evlilikler adına sağlamak gerekir.
- ✓ Kız çocuklarının evliliklerinde otoriter aile büyüklerinin karar verici olması nedeniyle ülkemizde erken evliliklerin önüne geçme çalışmalarında erken evliliğe sebep olan toplumsal cinsiyet rollerine özgü algı ve davranışlarda olumlu değişimlerin sağlanması en başta okul çağlarında evlendirilen kız çocuklarının okullarını bırakmalarının önüne geçilmesi açısından önem arz etmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Acungil, Y., 2012. Kentleşme Sürecinde Tokat'ta Kentlilik Bilinci. (Yüksek Lisans Tezi), Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Tokat.
- Adıgüzel, A., 2017. Kız çocuklarının okullaşma engelleri ve çözüm önerileri (Şanlıurfa Örneği). Ekev Akademi Dergisi, 56, 325-344.
- Adıyaman, K., 2008. Kentleşme Sürecinde Türkiye ve Kent Kimliği. (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Konya.
- Aktaş, E. Aka, A. ve Demir, M.C., 2006. Türkiye'de hemşeri dernekleri ve kırsal dönüşüm. Tarım Ekonomisi Dergisi, 12 (2), 51-58.
- Anıl, H.A., 2011. Kültürel Değişme Açısından Kuşaklar Arası Çatışma (Aşkan ve Dumlupınar Mahallesi Örneği). (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı, Isparta.
- Anonim, 2018. 1950'lerden günümüze kırdan kente iç göçün belli başlı nedenleri ve sonuçları. <https://bilimdili.com/toplum/1950lerden-gunumuze-kirdan-kente-ic-gocun-belli-basli-nedenleri-sonuclari/> (24.01.2019).
- Anonim, 2019a. Göç neden olur?. <http://www.msxlabs.org/forum/soru-cevap/287592-goc-neden-olur.html>; (20.01.2019).
- Anonim, 2019b. Güncel türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c48aefc7132d3.97627835 (23.01.2019).
- Anonim, 2019c. Göç. http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_tasar%C4%B1m_icler.pdf (23.01.2019).
- Anonim, 2019d. What are the effects of rural to urban migration?. <https://www.reference.com/world-view/effects-rural-urban-migration-e0821c2cfc952794> (31.03.2019).
- Anonim, 2019e. Türkiye istatistik kurumu. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059. (31.03.2019).
- Anonim, 2019f. Türkiye İstatistik Kurumu http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1067 (31.03.2019).
- Anonim, 2019g. Kentleşmenin Nedenleri. <https://www.notusta.com/kentlesmenin-nedenleri-10161/> (05.02.2019).
- Anonim, 2019h. Kent, kentleşme ve kentleşmenin nedenleri. <http://www.egitimkutuphanesi.com/kent-kentlesme-nedir-kentlesme-nedenleri-kentlesmenin-cografyasi/> (05.02.2019).
- Anonim, 2019ı. Kentleşme ve göç. http://www.dkbb.gov.tr/upload/dosyalar/kent_kuramlar__dersleri.pdf (06.02.2019).
- Anonim, 2019i. Kentleşme nedir, bilinçsiz kentleşme. <https://www.ekodialog.com/kent-ekonomileri/bilincsiz-kentlesme-nedir.html> (06.02.2019).
- Anonim, 2019j. Türkiye istatistik kurumu. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1047 (04.03.2019).
- Anonim, 2019k. Türkiye istatistik kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30709> (05.04.2019).
- Anonim, 2019l. Kentleşme. <https://docplayer.biz.tr/3278914-Unite-sosyoloji-indekiler-hedefler-kentlesme.html>. (04.03.2019).
- Anonim, 2019m. Ailenin işlevleri nedir?. <http://ailenin-islevleri.nedir.org/> (16.03.2019).

- Anonim, 2019n. Aile yapısı ve ilişkileri. https://books.google.com.tr/books?id=tqR-kx9WO1YC&pg=PA7&lpg=PA7&dq=ailenin+i%C5%9Flevleri&source=bl&ots=KsdgZdi70M&sig=ACfU3U0RvGQito_GHSzJ3SOWZIZuwg66mg&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwig5YKMqInhAhVVysQBHRsZBXk4FBD0ATAFegQICRAB#v=onepage&q=ailenin%20i%C5%9Flevleri&f=false (17.03.2019).
- Anonim, 2019o. Aile kurumunun işlevleri nelerdir? http://www.felsefe.gen.tr/sosyoloji/aile_kurumunun_islevleri_nelerdir.asp (17.03.2019).
- Anonim, 2019ö. Haber bültenleri. http://tuik.gov.tr/PreTabloArama.do?metod=search&araType=hb_x%20%E2%80%93 (11.05.2019).
- Anonim, 2019p. 2019 yılı net asgari ücret tutarı. <http://www.malimevzuat.com/2019-yili-net-asgari-ucret-tutari-tahmini-h161.html> (09.05.2019).
- Anonim, 2019r. Hanehalkı işgücü istatistikleri, eylül 2014. <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16014> (12.05.2019).
- Anonim, 2019s. Güçlü kadının temeli sağlıklı baba-kız ilişkisine dayanır. <https://www.florence.com.tr/saglikli-yasam/Detay/guclu-kadinin-temeli-saglikli-baba-kiz-iliskisine-dayanir> (04.07.2019)
- Apan, A., 2006. Türkiye’de iç göç olgusu: nedenler ve sonuçlar. *Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi*, 11 (5), 26-33, 231-252.
- Arpacı, F. ve Tokyürek. Ş., 2008. Kırdan kente göç eden ailelerde bireylerin kız çocuklarının meslek kazanması ve çalışmasına ilişkin görüşleri. *e-journal of New World Sciences Academy*, 3 (1), 54-65.
- Arpacı, I., 2017. Göç ve Siyaset: Türkiye’de İç Göçlerin Siyasal Eğilimleri Yönlendirmede Etkisi, *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu*, 28-30 Eylül, 2017, Fırat Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Elazığ.
- Aşkın, E.Ö. Yayar, R. ve Oktay, Z., 2013. kırsal göçün ekonometrik analizi: Yeşilyurt ilçesi örneği. *Cumhuriyet Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14 (2), 231-252
- Bahar, O. ve Korkmaz, B., 2010. Türkiye’de iç göç hareketlerinin istihdam ve işgücü piyasalarına etkileri. *Süleyman Demirel Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi*, 15 (2), 43-61.
- Bal, H., 2006. Kent Sosyolojisi. Fakülte Kitabevi, No:67, 326 s, Isparta.
- Balcı, M., 2018. Çok partili dönemde Türkiye’de kentleşme olgusu. *ECONDER International Academic Journal*, 2 (1), 8-15.
- Başel, H., 2006. İç göçün sonuçları ve işgücüne etkileri. *Cumhuriyet Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 51, 287-32.
- Berdeque, J., 2019. Challenges and opportunities of rural transformation. <https://www.donorplatform.org/challenges-and-opportunities-of-rural-transformation.html>.(19.03.2019).
- Bonifazi, C. ve Heins, F. 2003. Testing the differential urbanisation model for italy *journal of economic and social geography*, 1 (94), 23- 37.
- Bostan H., 2017. türkiye’de iç göçlerin toplumsal yapıda neden olduğu değişimler; meydana getirdiği sorunlar ve çözüm önerileri. *İstanbul Üniversitesi. Coğrafya Dergisi*, 35, 1-16.
- Bozkurt, Y. ve Ayfer, R., 2018. Göçün kentleşme üzerindeki etkisi: Kütahya il örneği. *Dumlupınar Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 144-162.
- Büyükyılmaz, Y., 2017. Kırsal Göç’ün Nedenleri ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: İstanbul, Küçükçekmece Örneği. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi. Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı, İstanbul.

- Canatan, K. ve Yıldırım, E., 2011. Aile Sosyolojisi, Editör: Furkan Selçuk Ertargin Açılım Kitap, İstanbul, 121-132.
- Ceylan, S. ve Somuncu, M., 2018. Kırsal Alanların Dönüşümünü Kavramsal Bakımdan Yeniden Düşünmek, TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 3-6 Ekim, 2018, Ankara.
- Çağatay, U., 2012. Kentleşme sorunlarının çözümü açısından hazine taşınmazlarının etkin yönetimi. Süleyman Demirel Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi, 17 (3), 385-400.
- Çan, M.F. Kentleşme, sanayileşme ve kalkınma etkileşimi. <https://docplayer.biz.tr/16257389-Kentlesme-sanayilesme-ve-kalkinma-etkilesimi.html>;(31.01.2019).
- Çelik, N. ve Güven, M., 2014. Türkiye’de iç göç sorununa yeni bir yaklaşım: stratejik iç göç yönetimi. İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi, 76, 45-61.
- Çimen, Ş.E., 2007. Görücü Usulü ve Anlaşarak Evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi. Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Deniz, O. ve Etlan, E., 2009. Kırdan kente göç ve göçmenlerin uyum süreci üzerine bir çalışma: Van örneği. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6 (2), 472-498.
- Dücan, E., 2016. Türkiye’de iç göçün sosyo-ekonomik nedenlerinin bölgesel analizi. Adana Bilim ve Teknoloji Üniv. Turizm Fak. Turizm İşletmeciliği Bölümü, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12 (2), 167-183.
- Ekici, S., Tuncel, G., 2015. Göç ve insan. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (9), 9-22.
- Eren Yalçın, G. ve Öcal Kara, F., 2016. Kırsal göç ve tarımsal üretime etkileri. Harran Üniv. Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 20 (2), 154-158.
- Erkan, R., 2010. Kentleşme ve Sosyal Değişme. Editör: İbrahim ÇOLAK, Bilimadamı Yayın., Ankara, 11-30, 225-237.
- Ertekin, S.M. ve Kırca, M., 2017. Türkiye’de kentleşme ve iktisadi büyüme ilişkisinin zamanla değişen nedensellik analizi yöntemiyle incelenmesi, Journal of Emerging Economies and Policy, 2 (2): 44-63.
- Es, M. ve Ateş, H., 2004. Kent yönetimi, kentleşme ve göç: sorunlar ve çözüm önerileri. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 48, 205-248.
- Firman, T. 2004. Demographic and spatial patterns of Indonesia's recent urbanisation. population, Space and Place, 6 (10), 421-434.
- Gencer, T.E., 2017. Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10 (54), 839-851.
- Geyik, S., 2010. Kırdan Kente Göç Sonrası Kentlilik Bilinci (Mevlana Mahallesi.Örneği). (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı, Sakarya.
- Gökkaya Bilican, V. ve Ayan, S., 2016. İç göç ve kentleşme sürecinde kadının ekonomik yoksunluğu. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (46), 390-398.
- Göktolga, Z. G., 2015. İktisadi ve İdari Bilimler için İstatistik. Seçkin Yayıncılık, 376 s, Ankara.
- Gökulu, G., 2010. Kent güvenliği kentleşme ve suç ilişkisi. Atatürk Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24 (1), 209-226.
- Gölçük, M., 2007. Kentleşme Sürecinde Akrabalık ve Komşuluk Kültürü (Afyonkarahisar Örneği). (Yüksek Lisans Tezi), Afyon kocatepe Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.

- Günay, E. Atılgan, D. ve Serin, E., 2017. Dünya’da ve Türkiye’de göç yönetimi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (2), 37-60.
- Güngör, M. ve Bulut, Y., 2008. Ki-kare testi üzerine. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 7 (1), 84-89.
- Gürbüz, M. ve Karabulut, M., 2008. Kırsal göçler ile sosyo-ekonomik özellikler arasındaki ilişkilerin analizi. Türk Coğrafya Dergisi, 50, 37-60.
- Güreşçi, E., 2018. Kırsal toplumun değişimi ve kırsal göç, 2. Uluslararası Sosyoloji ve Ekonomi Kongresi, 28-30 Eylül, 2018, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Güreşçi, E. ve Yurttaş, Z., 2008. Kırsal göçün nedenleri ve tarıma etkileri üzerine bir araştırma: Erzurum İli İspir İlçesi Kırık Bucağı Örneği. Atatürk Üniv. Tarım Ekonomisi Dergisi, 14 (2), 47-54.
- Gürkan, M., 2006. Sosyolojik Açından Göç ve Yasadışı Göç Hareketleri. (Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Gürsoy, M., 2013. Kentleşme Sürecinde Göç, Suçluluk ilişkisi. (Yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı, Adıyaman.
- Gürol, A. ve Dilli, C., 2006. Zorunlu eğitim çağında bulunan kız çocuklarının okula gitmeme sebepleri (Şırnak ili örneği), XVI: Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 5-7 Eylül, 2006. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Güven, A., 2016. Kent, kentleşme ve kentsel yönetim ihtiyacı. Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives, 4 (1), 21-30.
- Hatipoğlu, F., 2008. Kentleşmenin Çocuk Suçluluğuna Etkisi ve Bir Çözüm Önerisi Denemesi. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Hayta, Y., 2016. Kent kültürü ve değişen kent kavramı. Bitlis Eren Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 165-184.
- İlgaz, S., ve Keskin, Y., 2017. Farkındalık seminerlerinin okula devam etmeyen/az devam eden kız öğrencilerin ve velilerin tutumlarına etkisi. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (23), 121-133.
- İşık, Ş., 2005. Türkiye’de kentleşme ve kentleşme modelleri. Ege Üniv. Ege Coğrafya Dergisi, 14 (2005), 57-71.
- İşıl, Y., Yavuz, H.S. ve Çay, M.A., 2009. Temel bileşen analizi yönteminin ve bazı klasik ve robust uyarlamalarının yüz tanıma uygulamaları. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi. Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, 22 (1), 49-63.
- İçduygu, A. ve Sirkeci, İ., 1999. Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Göç Hareketleri, Editörler: O. Baydar. Tarih Vakfı, s. 249-260.
- İlhan Tunç , A., 2009. Kız çocuklarının okula gitmeme nedenleri (Van İli Örneği). Yüzüncü Yıl Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi. VI (I), 237-269.
- İslamoğlu, H.A. ve Alnaçık, Ü. 2014. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Beta Yayıncılık, 495 s, İstanbul
- Kale, M., 2015. Erken Çocuklukta Ana Baba Eğitimi-Aile ve Temel Kavramlar. (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniv. Okul Öncesi Anabilim Dalı, Adana.
- Kara, B., 2015. Değişen aile dinamikleri açısından erken yaşta evlilikler sorunu ve toplumsal önemi. Süleyman Demirel Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20 (2), 59-72
- Kara, B., 2018. Türkiye’de aile yapısının değişimine etki eden dinamikler. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 40, 374-385.
- Karaçuka, M., 2018. Türkiye’de kadınların işgücüne katılımı ve istihdamı. Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 1 (2), 134-150.

- Karadağ, Ş., 2015. Evlilik Uyumu İlişkisinde Aile İçi İletişimin Rolü: Konya Örneği. (Doktora Tezi), Selçuk Üniv. Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Konya.
- Karagöz, Y., ve Kösterelioğlu, İ., 2008. İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. Dumlupınar Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi, 21, 81-97.
- Karakuş, E., 2006. Göç Olgusu ve Eğitime Olumsuz Etkileri (Sultanbeyli Örneği). (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Karbuç, Ü., 2017. Sivas'ta Şeyh Şamil, Fatih ve Altıntabak Mahallerinde Kırdan Kente Göç ve Yarattığı Sorunların Sosyal/Kültürel Antropolojik Açından İncelenmesi.(Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi. Antropoloji Anabilim Dalı, Sivas.
- Karşlı, Ö., 2016. Ernst cassirer'de kültürün anlamı. JOMELIPS, 1 (2), 38-59.
- Kasarıcı, R., 1996. Türkiye'de nüfus gelişimi. Ankara üniversitesi, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 5, 247-266.
- Kaya E., 2011. Kentleşme ve kentlileşme. [http:// erolkaya.com/wp-content/ uploads/ kitaplar/ kentlesme-ve-kentlilesme.pdf](http://erolkaya.com/wp-content/uploads/kitaplar/kentlesme-ve-kentlilesme.pdf) (06.02.2019).
- Kaygalak, İ. ve Işık, Ş., 2007. Kentleşmenin yeni ekonomik boyutları.. Ege Coğrafya Dergisi, 16, 17-35.
- Kaypak, Ş., 2013. Modernizmden postmodernizme değişen kentleşme. Gloal Journal of Economics and Business Studies, 2 (4), 80-95.
- Keleş, R., 1990, Kentleşme Politikası. İmge, s.21-83, Ankara.
- Keskin, E.B., 2014. Kentleşme Sürecinde Ailenin Değişimi: Bursa'da Bir Alan Araştırması. (Doktora Tezi), Uludağ Üniversitesi. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Bursa.
- Kılıçaslan, A., 2001. Aile Fonksiyonlarının ve Algılanan Farklılaşmış Anne-Baba Yaklaşımının Kardeş İlişkileri Üzerindeki Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniv. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kır, İ., 2011. Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (36), 381-400.
- Kızıroğlu, A.M., 2017. Türkiye'nin nüfus değişimine göre il bazında kentleşmesine bir bakış (1965-2014). Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (16), 153-183.
- Kocadaş, B., 2004. Kültür ve medya. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1, 1-8.
- Koyuncu, A., 2011. 1980'den Sonra Kente Göç Edenlerin Tutunma Yolları: Konya Örneği. (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, .Sosyoloji Anabilim Dalı, Konya.
- Kulaksızoğlu, A., 1989. Çocuk yetiştirme tutumları ve aile. Marmara Üniv. Atatürk Eğitim Fak. Eğitim Bilimleri Dergisi, 35-42.
- Kurt, H., 2003. Türkiye'de Kent-Köy Çelişkisi. Siyasal Kitabevi, Ankara, 11-32, 60-82.
- Kuyaksil A. ve Özdemir M., 2015. Türkiye'de kırsaldan kente göç ve güvenlik ilişkisi. ASSMA Uluslararası Hakemli Dergi, 2 (4), 24-40.
- Merter, F., 2007. Kızların okullaşması açısından bazı Avrupa Birliği topluluğu üyesi ülkeler ve Asya ülkelerinin karşılaştırılması. Süleyman Demirel Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi. 16, 221-244.
- Mutlu, A. ve Özaydın, Ö., 2011. Metropol Kent Samsun'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci Araştırma Projesi, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Raporu, Samsun.
- Özaydınlık, K., 2014. Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 14 (33), 93-112.
- Özbaş, H., 2014. Türkiye'de Göç Hareketleri ve Bölgesel Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik İlişkisi (2008-2012). (Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Anabilim Dalı, Gaziantep.

- Özbyay, F. ve Yücel, B., 2001. Türkiye’de Göç Hareketleri, Devlet Politikaları ve Demografik Yapı. Hacettepe Üniv. Nüfus Etütleri Enstitüsü. 1-69. Ankara.
- Özdemir, E., 2018. Modernizm, kentleşme ve Türkiye. Akdeniz Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4, 79-96.
- Özdemir, H., 2008. Kent ve Göç: Malatya Örneği. (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Malatya.
- Özdemir, H., 2012. Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme. Akademik Bakış..Dergisi..https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/9383/makaleler/30/arastrmx_9383_30_pp_1-18.pdf. (29.01.2019).
- Özdemir, M., 2008. Türkiye’de İç Göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Edirne.
- Özer, İ., 2004. Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme, Ekin Yayıncılık, 11- 17, Ankara.
- Özfidaner, M., 2007. Kentleşme ve Toplumsal Değişme: Yatağan Örneği. (Yüksek Lisans Tezi), Muğla Üniversitesi. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Muğla.
- Özgür, Ö. ve Polat Uluocak G., 2011. Kentleşme-kentlileşme sürecinde sivil toplum örgütlerinin rolü: Ankara’da bir semt derneği ve gecekondu mahallesi örneğinde bir değerlendirme. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8 (1), 231-247.
- Öztürk, M., 2007. Türkiye’de iç göçe katılanların kent yaşamına ve kentsel emek piyasalarına etkileri. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 52, 245-264.
- Öztürk, M. ve Altuntepe, N., 2012. Türkiye’de kentsel alanlara göç edenlerin kent ve çalışma hayatına uyum durumları: bir alan araştırması. Journal Of Yaşar University, 3 (11), 1587-1625.
- Öztürk, S. ve Çalışkan, H., 2019. Kentleşme gelişiminin ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye örneği. Iğdır Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi, 17, 677-694.
- Pala, A., 2013. Zorunlu Göç ve Kadın Deneyimi: Diyarbakır Örneği.(Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi. Antropoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Patır, S., 2009. Faktör analizi ile öğretim üyesi değerlendirme çalışması. Atatürk Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23 (4), 69-86.
- Pazarlıoğlu, V., 2007. İzmir örneğinde iç göçün ekonometrik analizi. Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 14 (1), 121-135.
- Recepov, R., 2000. Algılanan Ana-Baba Davranışları (Kültürler Arası Bir Karşılaştırma). (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Sencer, Y. 1979. Türkiye’de Kentleşme-Bir Toplumsal Kentleşme ve Değişme Süreci. Kültür Bakanlığı Yayınları, 197-208, 215, İstanbul.
- Sevim, Y., 2001. Terör nedeniyle Elazığ’a göç eden ailelerin çocuklarının eğitim durumu. Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (2), 266.
- Sevinç, G., Davran, M, ve Sevinç. M., 2018. Türkiye’de kırdan kente göç ve göçün aile üzerindeki etkileri. Harran Üniv. İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi. 3 (6), 70-82.
- Sjaastad, L.A., 1962. The costs and returns of human migration. J. Polit. Econ. 70 (5), 80-93.
- Sunay, C., 2004. Mübaccel Kıray’ın eserlerinde kent ve toplumsal değişme. Bilgi Dergisi, 8, 43-61
- Şahin, A., 2018. Harris-Todaro Göç Modeli: Türkiye Uygulaması. (Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi. İktisat Anabilim Dalı, Mersin.

- Şahin, K., 2008. Aydın Örneğinden Hareketle Göç ve Kentle Bütünleşme: Kemer ve Osman Yozgatlı Mahalleleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı, Aydın.
- Şahin, T. ve Cevher, F.N., 2007. Türk toplumunda aile-çocuk ilişkilerine genel bir bakış, 38. uluslararası Asya ve Kuzey Afrika çalışmaları kongresi, 10-15 Eylül, 2007, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.
- Şahin, Y., 2010, Kentleşme Politikası. Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Murathan Yayıncılık, 65-82, Trabzon.
- Tanyıldızı, N.İ., 2011. Türk kültürünün gençlere tanıtımında medyanın rolü: Hacı Bektaş Veli, Mevlana ve Yunus Emre üzerine bir araştırma. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 59, 101-118
- Tatlıhoğlu, K., Yazıcı, M., ve Karaca M., 2013. Kentleşme ve göç sürecinde ortaya çıkan bireysel ve sosyal ilişkilerin niteliğinin psikolojik ve sosyal bağlamda değerlendirilmesi, III. Arap-Türk Sosyal Bilimler Kongresi, 2-4 Mayıs, 2013, İstanbul Üniversitesi Kongre Merkezi, İstanbul.
- Tazefidan, K., 2017. Türkiye’de Kültürel Değişimin Göstergesi olarak Batılılaşma: Ziya Gökalp ve Niyazi Berkes örneği. (Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi. Sosyoloji Anabilim Dalı. Kırıkkale.
- Tekeli, İ., 2011, Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm Yazıları, Editörler: Taner. Ö. Tarih Vakfı Yurt, s. 27-46.
- Tezcan, S., ve Eryurt M.A., 2006. Türkiye’de iç göç ve çocuk sağlığı. Turkish Journal of Population Studies, 7, 28-29, 15-28.
- Tulunoğlu, D., 2009. Kentleşme Sürecinde Aile Yapısındaki Değişim (Maltepe Örneği). (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Tunçer, P., 2015. Türkiye’de Kentleşme politikaları. The Journal of Academic Social Science Studies, 37, 275-290.
- Tümtaş, S. ve Ergun., 2016. Göçün toplumsal ve mekansal yapı üzerindeki etkileri. Süleyman Demirel Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi, 21 (4), 1347-1359
- Türkkahraman, M. ve Tutar, H., 2009. Sosyal değişim, bütünleşme ve çözülme bağlamında topluda farklı kültür ve arayışların yeri ve önemi. Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 1 (1), 1-16.
- Ulusoy, A. ve Vural, T., 2001. Kentleşmenin sosyo-ekonomik etkileri, Belediye Dergisi, 7 (12), 8-14.
- Williams, N. 2009. Education, gender, and migration in the context of social change. Soc Sci Res. Dec; 38(4): 883–89.
- Yahyagil, M.Y., 1998. Kentlerin kültürün gelişimine etkileri. Sosyoloji Konferansları. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi. 105-120, İstanbul.
- Yaşar, N., 2018. Eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin okullaşma oranına etkisi: gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler karşılaştırması. İstanbul Üniv. Kadın Araştırmaları Dergisi, 2018/II, 55-69.
- Yenigül, S.B., 2005. Göçün kent mekanı üzerine etkileri. Gazi Üniv. Fen Bilimleri Dergisi, 18 (2), 273-288.
- Yıldırım, A., 2004. Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi. Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım, M., 2016. Türkiye’de kentleşme sorunlarının zihni arka planı ve din. AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4 (7), 51-75.

- Yıldız, S., 2007. Kırdan Kente Göç Eden Ailelerin Kız Çocuklarının Meslek Kazanması ve Çalışması Konusundaki Görüşleri ve Davranışları.(Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Yılmaz, A., 2014. Uluslararası Göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri. Journal of Turkish Studies, 9 (2), 1685- 1704.
- Yılmaz, E. ve Çiftçi, S., 2011. Kentlerin ortaya çıkışı ve sosyo-politik açıdan Türkiye’de kentleşme dönemleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 35, 252-267.
- Yılmaz, M., 2015. Türkiye’de kırsal nüfusun değişimi ve illere göre dağılımı (1980-2012). Doğu Coğrafya Dergisi, 20 (33), 161-188.
- Yılmaz, T., 2005. Göç’ün Kadın Yaşamı Üzerindeki Etkileri.(Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Zengin, E.Ç., 2018. Kent ve kentleşme sarmalında Türkiye. Kastamonu Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20 (1), 84-103.
- Zeren, F. ve Kılınç Savrul, B., 2017. Kadınların işgücüne katılım oranı, ekonomik büyüme, işsizlik oranı ve kentleşme oranı arasındaki saklı koentegrasyon ilişkisinin araştırılması. Yönetim Bilimleri Dergisi, 15 (30), 87-103.

8. EKLER

ANKET SORULARI

1.Yaşınız?

.....

2.Cinsiyetiniz?

- 1.Erkek 2.Kadın

3. Doğduğunuz yer?

- 1.Köy 2.İlçe 3.Belde

4.Medeni durumunuz

- 1.Evli 2.Evli değil (boşanmış) 3.Eşi vefat etmiş

5.Eğitim durumunuz?

- 1.Okur-yazar değil 2.Okur-yazar 3.İlkokul 4.Ortaokul
 5.Lise 6.Yüksekokul

6.Mesleğiniz?

- 1.Memur 2.Devamlı işçi 3.Sözleşmeli işçi 4.Mevsimlik işçi
 5.Serbest meslek 6.Emekli 7.Ev hanımı 8.İşsiz
 9.Diğer, belirtiniz (.....)

7.Ailenizde kaç kişi yaşıyor?

Ailedeki Bireyler	Sayı
1.Kendisi	
2.Eşi	
3.Kızı	
4.Oğlu	
5.Nine	
6.Dede	
7.Diğerleri, belirtiniz.....	
Toplam Birey Sayısı	

8.Aylık gelir düzeyiniz?(TL)

.....

9. Köyden kaç yıl önce göç ettiniz?

.....

10. Köyden ilk olarak nereye göç ettiniz?

- 1.() Tokat merkeze 2.() İlçe merkezine 3.() Beldeye
4.() Başka bir köye 5.() Büyük şehre (Ankara,İstanbul vs..) 6.() Yurtdışına

11. Tokat'ta kaç yıldır yaşıyorsunuz?

- 1.() 1 yıldan az 2.() 1-5 yıl arası 3.() 6-10 yıl arası 4.() 11-20 yıl arası 5.() 21 yıldan fazla

12. Tokat'a neden göç ettiniz?

- 1.İş bulmak için
 2. Eğitim olanaklarından yararlanmak için
 3. Şehirde yaşayan akrabalarımaya yakın olmak için
 4. Zengin olmak için
 5. Sağlık olanaklarından yararlanmak için
 6. Töreler nedeniyle(Kan davası, namus davası vb.)
 7. Diğer, belirtiniz.....

13. Çocuklarınızın cinsiyetlerini işaretleyiniz ve yaşlarını yazınız(5'ten fazla çocuğunuz varsa ilave ediniz)

	Kız (1)	Erkek (2)	Yaş
1.Çocuk	()	()
2.Çocuk	()	()
3.Çocuk	()	()
4.Çocuk	()	()
5.Çocuk	()	()

14.Çocuklarınızın eğitim durumunu uygun seçenikle işaretleyiniz?

	Okula gitmiyor (1)	İlköğretim (2)	Lise (3)	Üniversite (4)	Diğer, belirtiniz (5)
1.Çocuk	()	()	()	()
2.Çocuk	()	()	()	()
3.Çocuk	()	()	()	()
3.Çocuk	()	()	()	()
4.Çocuk	()	()	()	()
5.Çocuk	()	()	()	()

15.Size göre kız çocuğu ne kadar eğitim (tahsil) yapmalı?

() 1. İlköğretim () 2. Lise () 3. Üniversite () 4. Diğer

16.Size göre erkek çocuğu ne kadar eğitim (tahsil) yapmalı?

() 1. İlköğretim () 2. Lise () 3. Üniversite () 4. Diğer

17. Kız çocuklarınızın okumasını istiyor musunuz?

() 1.Evet () 2.Hayır

18. Cevabınız “evet” ise kız çocuklarınızı okutma nedeniniz?

- () 1.Meslek sahibi olması için
() 2.Sadece eğitim alması için
() 3.Toplum içinde iyi bir yer edinmesi için
() 4.İlerde daha iyi bir ekonomik imkana sahip olmak için
() 5.Kendi istediği için
() 6.Zorunlu olduğu ve yasalara karşı gelmemek için
() 7.Diğer, belirtiniz.....

19. Cevabınız “hayır” ise kız çocuklarınızı okutmama nedeniniz?

- () 1.Kız çocuklarına yapılan yatırımı gereksiz bulduğum için
() 2.Okutunca onun üzerindeki otoritemi kaybedeceğim için
() 3.Bulduğum çevrede okuyan kızlar hoş karşılanmadığı için
() 4.Dini inançlarıma göre kızların okutulmasını günah saydığım için
() 5.Evde ev işlerine ve çocuk bakımına yardım etmesi için
() 6.Maddi durumumuz iyi olmadığından okul masraflarını karşılayamadığım için
() 7.Diğer, belirtiniz.....

20.Erkek çocuklarınızın okumasını istiyor musunuz?

() 1.Evet () 2.Hayır

21. Cevabınız “evet” ise erkek çocuklarınızı okutma nedeniniz?

- () 1.Meslek sahibi olması için
() 2.Sadece eğitim alması için
() 3.Toplum içinde iyi bir yer edinmesi için
() 4.İlerde daha iyi bir ekonomik imkana sahip olmak için
() 5.Kendi istediği için
() 6.Zorunlu olduğu ve yasalara karşı gelmemek için
() 7.Diğer, belirtiniz.....

22. Cevabınız “hayır” ise erkek çocuklarınızı okutmama nedeniniz?

- () 1. Erkek çocuklarına yapılan yatırımı gereksiz bulduğum için
() 2. Okutunca onun üzerindeki otoritemi kaybedeceğim için
() 3. Maddi durumumuz iyi olmadığından okul masraflarını karşılayamadığım için
() 4. Benim işyerim var bana yardımcı olması gerekiyor

23. Göç kararınızda “çocuklara daha iyi bir eğitim yaptırmak” düşüncesi ne ölçüde etkili oldu?

- () 1. Çok etkili oldu () 2. Etkili oldu () 3. Kararsızım
() 4. Etkili olmadı () 5. Hiç etkili olmadı

24. Göç sonucunda çocuklarınızın eğitimi ile ilgili beklentileriniz ne ölçüde karşılandı?

- () 1. Tamamen karşılandı () 2. Büyük ölçüde karşılandı () 3. Kararsızım
() 4. Karşılanmadı () 5. Hiç karşılanmadı

25. Kız çocuğunuz veya çocuklarınız çalışıyor mu?

- () 1. Evet () 2. Hayır

26. Cevabınız “evet” ise kaç tanesi çalışıyor?

.....

27. Kaç yaşından beri çalışıyor?

	(1). 15-20 yaş	(2). 21-25 yaş	(3). 26-30 yaş	(4). 30+... yaş
1.kızınız				
2.kızınız				
3.kızınız				
4.kızınız				

28. Kaç yıldır çalışıyor?

	(1). 0-5 yıl	(2). 6-10 yıl	(3). 11-15 yıl	(4). 16-20 yıl	(5). 21+...yıl
1.kızınız					
2.kızınız					
3.kızınız					
4.kızınız					

29. Kız çocuğunuz veya çocuklarınız neden çalışıyor?

- () 1. Bir mesleği olduğu için
() 2. Aile gelirimiz yetmediği için ve aile ekonomisine katkıda bulunmak için
() 3. Kendisi çalışmak istediği için
() 4. Kendi bireysel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için
() 5. Sosyal bir çevre edinmek için
() 6. Diğer, belirtiniz.....

30. Hangi meslekte çalışmaktadır?

	1.Çocuk	2.Çocuk	3.Çocuk	4.Çocuk	5.Çocuk
1.Hemşire	()	()	()	()	()
2.Doktor	()	()	()	()	()
3.Öğretmen	()	()	()	()	()
4.Devlet M.	()	()	()	()	()
5.Ö.Sektörde M.	()	()	()	()	()
6.Tezgahtar	()	()	()	()	()
7.Fabrika işçisi	()	()	()	()	()
8.Temizlik işçisi	()	()	()	()	()
9.Garson	()	()	()	()	()
10.Aşçı	()	()	()	()	()
11.Diğer(.....)	()	()	()	()	()

31. Sosyal güvencesi var mı?

- () 1.Evet () 2.Hayır

.....

32. Cevabınız “evet” hangi sosyal güvenceden yararlanmaktadır?

	1.SSK	2.Bağ-Kur	3.Emekli Sandığı	4. Diğer.....
1.kızınız				
2.kızınız				
3.kızınız				
4.kızınız				

33. Kız çocuklarınızın çalışmasından yana mısınız?

- () 1.Evet () 2.Hayır() 3.Duruma bağlı () 4.Fikrim yok

34. Cevabınız “evet” ise kız çocuklarınızın çalışmasını isteme nedeniniz?

- () 1.Mesleği olduğu için
() 2.Aile geliri yetmediği için
() 3.Kendisi istiyor
() 4.Kendi ihtiyaçlarını karşılaması için
() 5.Diğer, belirtiniz.....

35. Cevabınız “hayır” ise kız çocuklarınızın çalışmasını istememe nedeniniz?

- () 1.Gelirimiz yeterli
() 2.Ezilmesini istemiyorum
() 3.Annesi çalışıyor, kardeşlerine baksın
() 4.Evde otursun çeyizini hazırlasın
() 5.Kendisi de çalışmak istemiyor
() 6.Diğer, belirtiniz.....

36. Cevabınız “duruma bağlı” ise hangi koşullar altında çalışmalarına izin verirsiniz?

- () 1.Ailenin ihtiyaçları tek kişi tarafından karşılanamadığı zaman
() 2.Ailenin bazı ana ihtiyaçları sağlanana kadar
() 3.Kendi çeyiz ihtiyaçlarının karşılanması için
() 4.Diğer, belirtiniz.....

37. Kızınız şu an çalışıyorsa çalışmasına kim karar verdi?

- () 1.Ben () 2.Eşim () 3.Eşim ve Ben () 4.Kendisi () 5.Eşim, Kendisi ve Ben

38. Erkek çocuğunuz veya çocuklarınız çalışıyor mu?

- () 1.Evet () 2.Hayır

39. Cevabınız “evet” ise kaç tanesi çalışıyor?

40. Kaç yaşından beri çalışıyor?

	(1). 15-20 yaş	(2). 21-25 yaş	(3). 26-30 yaş	(4). 30+... yaş
1. erkek çocuk				
2. erkek çocuk				
3. erkek çocuk				
4. erkek çocuk				

41. Kaç yıldır çalışmaya başladı?

	1. 0-5 yıl	2. 6-10 yıl	3. 11-15 yıl	4. 16-20 yıl	4. 21+...yıl
1. erkek çocuk					
2. erkek çocuk					
3. erkek çocuk					
4. erkek çocuk					

42. Erkek çocuğunuz veya çocuklarınız neden çalışıyor?

- () 1.Bir mesleği olduğu için
() 2.Aile gelirimiz yetmediği için ve aile ekonomisine katkıda bulunmak için
() 3.Kendisi çalışmak istediği için
() 4.Kendi bireysel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için
() 5.Sosyal bir çevre edinmek için
() 6.Diğer, belirtiniz.....

43. Hangi meslekte çalışmaktadır?

	1.Çocuk	2.Çocuk	3.Çocuk	4.Çocuk	5.Çocuk
1.Polis,Subay vb	()	()	()	()	()
2.Doktor	()	()	()	()	()
3.Öğretmen	()	()	()	()	()
4.Devlet M.	()	()	()	()	()
5.Ö.Sektörde M.	()	()	()	()	()
6.Tezgahtar	()	()	()	()	()
7.Fabrika işçisi	()	()	()	()	()
8.Temizlik işçisi	()	()	()	()	()
9.Garson	()	()	()	()	()
10.Aşçı	()	()	()	()	()
11.Girişimci	()	()	()	()	()
12.İşportacı	()	()	()	()	()
13.Terzi	()	()	()	()	()

44. Sosyal güvencesi var mı?

() 1.Evet () 2.Hayır

45. Cevabınız “evet” hangi sosyal güvenceden yararlanmaktadır?

	1.SSK	2.Bağ-Kur	3.Emekli Sandığı	4. Diğer.....
1. erkek çocuk				
2. erkek çocuk				
3. erkek çocuk				
4. erkek çocuk				

46. Erkek çocuklarınızın çalışmasından yana mısınız?

() 1.Evet () 2.Hayır () 3.Duruma bağlı () 4.Fikrim yok

47. Cevabınız “evet” ise erkek çocuklarınızın çalışmasını isteme nedeniniz?

- () 1.Mesleği olduğu için
() 2.Aile geliri yetmediği için
() 3.Kendisi istiyor
() 4.Kendi ihtiyaçlarını karşılaması için
() 5.Diğer, belirtiniz.....

48. Cevabınız “hayır” ise erkek çocuklarınızın çalışmasını istememe nedeniniz?

- () 1.Gelirimiz yeterli
() 2.Kendisi de çalışmak istemiyor
() 3.Diğer, belirtiniz.....

49. Cevabınız “duruma bağlı” ise hangi koşullar altında çalışmalarına izin verirsiniz?

- () 1.Ailenin ihtiyaçları tek kişi tarafından karşılanamadığı zaman
() 2.Ailenin bazı ana ihtiyaçları sağlanana kadar
() 3.Diğer, belirtiniz.....

50. Erkek çocuğunuz veya çocuklarınız şu an çalışıyorsa çalışmasına kim karar verdi?

() 1.Ben () 2.Eşim () 3.Eşim ve Ben () 4.Kendisi () 5.Eşim, Kendisi ve Ben

51. Kız çocuklarına ilişkin aşağıdaki görüşlere katılma durumunu belirtiniz.

DÜŞÜNCELER	Kesinlikle Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (2)	Kesinlikle Katılmıyorum (1)
1. Bir kız çocuğu için ilkokulbitirmesi yeterlidir					
2. Kız çocuğu kızlara uygun mesleklere çalışmalıdır (ebe, hemşire..)					
3. Kız çocuğunun çalışmasına ailesi karar verir (anne, baba ve kardeşleri)					
4. Kızların ve kadınların en önemli görevi çocuklarına bakmak ve evi temizlemektir					
5. Kız çocukları evde ve dışarıda çalışmak istediklerine kendileri karar verirler					
6. Kızlar sadece tarlada ve bahçede çalışabilirler					
7. Kız çocukları evde oturup çeyizini hazırlamalıdır					
8. Kız çocukları dışarıda çalışıp para kazanmalı ve çeyizini hazırlamalıdır					
9. Kız çocukları dışarıda çalışıp aile bütçesine katkıda bulunmalıdır					
10. Kız çocukları ayaklarının üzerinde durabilmesi için okumalıdır					
11. Kız çocukları kendi toplumsal statüsünü artırmak için çalışmalıdır					
12. Kız çocukları ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelidir					
13. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir					
14. Kızlar ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir					
15. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son kararı babası vermelidir					

DÜŞÜNCELER	Kesinlikle Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (2)	Kesinlikle Katılmıyorum (1)
16. Ailenin maddi imkanlarından kız ve erkek çocuklar eşit faydalanmalıdır					
17. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır					
18. Eşinin maddi gücü yeterli değilse kız çocukları evlendiklerinde çalışmalıdır					
19. Mesleki gelişim olanaklarından kız ve erkek çocuklar eşit olarak yararlanmalıdır					
20. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek çocuklar ilgilenmelidir					
21. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir					

52. Erkek çocuklarınızın evlilik kararında kimler etkilidir?

- () 1. Yalnızca kendisi karar verebilir
() 2. Babası
() 3. Annesi
() 4. Babası ve annesi beraber
() 5. Aile büyükleri, belirtiniz.....

53. Kız çocuklarınızın evlilik kararında kimler etkilidir?

- () 1. Yalnızca kendisi karar verebilir
() 2. Babası
() 3. Annesi
() 4. Babası ve Annesi beraber
() 5. Aile Büyükleri, belirtiniz.....

54. Evli kızınız veya kızlarınız var mı?

- () 1. Evet () 2. Hayır

55. Cevabınız “evet” ise kaç tanesi evli?

- 1.() 1 2.() 2 3.() 3 () 4+...

56. Evli kızınız veya kızlarınız var ise onlar nasıl evlendi?

	1. Görücü usulü ile	2. Kendisi anlaşarak	3. Akraba evliliği	4. Rızamızı almadan	5. Diğer, belirtiniz.....
1. kızınız					
2. kızınız					
3. kızınız					
4. kızınız					

57. Kız çocuklarınızın evlenmesi halinde onları yanınıza mı almak istersiniz, yoksa ayrı bir ev mi açmalarını tercih edersiniz?

- 1.Yanıma almak isterim
 2.Geçici bir süre kalabilirler
 3.Ayrılmalarını tercih ederim
 4.Fikrim yok
 5.Diğer, belirtiniz.....

58. Kız çocuklarınızın eşlerini seçerken özellikle hangi noktalara dikkat edersiniz?

- 1.Evleneceği kişinin akraba olmasına
 2.Hemşehri olmasına
 3.Aynı semtten olmasına
 4.ekonomik durumunun iyi olmasına
 5.Ahlaklı olmasına
 6.Tahsilli olmasına
 7.Kendi kararıdır karışmam
 8.Diğer, belirtiniz.....

59.Evli erkek çocuğunuz veya çocuklarınız var mı?

- 1.Evet 2.Hayır

60.Cevabınız “evet” ise kaç tanesi evli?

- 1.() 1 2.() 2 3.() 3 () 4+...

61.Evli erkek çocuğunuz veya çocuklarınız var ise onlar nasıl evlendi?

	1.Görücü usulü ile	2.Kendisi anlaşarak	3.Akraba evliliği	4.Rızamızı almadan	5.Diğer, belirtiniz.....
1.erkek çocuk					
2.erkek çocuk					
3.erkek çocuk					
4.erkek çocuk					

62. Erkek çocuklarınızın evlenmesi halinde onları yanınıza mı almak istersiniz, yoksa ayrı bir ev mi açmalarını tercih edersiniz?

- 1.Yanıma almak isterim
 2.Geçici bir süre kalabilirler
 3.Ayrılmalarını tercih ederim
 4.Fikrim yok
 5.Diğer, belirtiniz.....

63. Erkek çocuklarınızın eşlerini seçerken özellikle hangi noktalara dikkat edersiniz?

- 1.Evleneceği kişinin akraba olmasına
 2.Hemşehri olmasına
 3.Aynı semtten olmasına
 4.ekonomik durumunun iyi olmasına
 5.Ahlaklı olmasına
 6.Tahsilli olmasına
 7.Kendi kararıdır karışmam
 8.Diğer, belirtiniz.....

9. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Eda SOLMAZ
Doğum Tarihi ve Yeri	01.09.1985-Tokat/Merkez
E-Posta	edas-60@hotmail.com
Eğitim Durumu	
1999-2002	Tokat Gaziosmanpaşa Lisesi
2004-2008	Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü